

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Tehdasseudun sairaanhoitoa kahdeksan vuosikymmenen ajalta	1	Harrastushiihto	46
Varatuomari Aunis K. Kantonen: Perheen-asuntoavustus alentaa omakotirakentajien asumiskustannuksia	9	"Sakastin" miehiä	47
Puutarhaneuvontatilaisuuksia omakotirakentajille ja muille asianharrastajille ..	11	HAUKKASUO:	
Mannekiiniesityksiä naisten työpukujen merkeissä	16	Haukkasuon hiihdot	47
Ammattikoulun tyttöoppilaitten vanhempia neuvonpidossa opettajien kanssa	18	JUANTEHDAS:	
Katsaus aloitetoimintaan v. 1952	20	Polttopuita tehtaalle jääteitä pitkin	48
Mitalimiehiä	21	Juantehtaallakin siirrytään harrastushiihtoon	50
Pitkäaikaisesti palvelleita	22	HALLAN TEHTAAT:	
Merkkipäiviä	24	Työturvallisuustoimintaa v. 1952	51
Manan majoille	27	Ritarimerkki	51
Harrastushiihto	29	Uusi varasto	52
Kuusankosken tehtaitten hiihtomestaruuskilpailut	31	Automaattikeskus saatu Hallaan	53
		Merkkipäiviä	54
METSÄOSASTO:		SALON VALIMO:	
Metsäosaston hiihtohegemonia katkesi	32	Urheilukuulumisia	55
Pitkäaikaisesti palvelleita	37	Toimituksen tuolilta	56
Hiihto- ja metsätaitokilpailut Heinolassa ..	38	KANSIKUVA:	
Ansiomerkin saaneita	39	Tehtaan sairaala Kuusankoskella. Liittyy kirjoitukseen "Tehdasseudun sairaanhoitoa kahdeksan vuosikymmenen ajalta".	
Manan majoille	39	Takakannen sisäsivulla: Menneen talven lumisia näkymiä Kuusankoskelta.	
Merkkipäiviä	40	TOIMITUS:	
HÖGFORSIN TEHDAS:		Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.	
50 vuotta tehtaan palveluksessa	41	Toimitussihteeri: A. Ylikangas.	
Näin valmistuu kylpyamme	42	Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.	
Mitalimies	44		
Laskiaisretkellä	44		
Merkkipäiviä	45		

TEHDASSEUDUN SAIRAANHOITOA

kahdeksan vuosikymmenen ajalta.

Pohjois-Kymen Sairaalat Oy:n 170-paikkainen sairaala on äskettäin aloittanut toimintansa, ja maakunta tuntee suurta tyydytystä tästä saavutuksestaan, joka on kohottanut sen sairaalalaitoksen ensiluokkaiselle tasolle. Se on aiheuttanut huomattavan muutoksen ja parannuksen Kuusankosken sairaanhoidossa, ja muille sairaalan osakaskunnille se on merkinnyt suorastaan vallankumouksellista edistysaskelta. Jätämme tämän uuden sairaalan esittelyn kuitenkin tuonemmaksi ja tällä kertaa kerromme seutukuntamme varhaisemmasta ja nimenomaan yhtiön tähänastisesta sairaanhoidosta. Tulemme näkemään, että sillä on monivaiheinen historia takanaan, ja että vuosikymmenien aikana suoritettu terveyden- ja sairaanhoitotyö on luonut pohjan uudelle sairaalalle.

Sairaanhoito nykyaikaisessa mielessä lääkäreineen, hoitajineen ja sairaaloineen tuli seudullemme rautatien ja ensimmäisten tehtaiden mukana yli kahdeksan vuosikymmentä sitten. Sitä ennen oli piirilääkäreitä Haminassa, Loviisassa, Heinolassa ja Lappeenrannassa, eikä lähempänä ollut lääkärinapua saatavissa.

Kun Riihimäen—Pietarin rautatietä alettiin rakentaa kevättälvellä 1868, vallitsi maassamme useiden peräkkäisten katovuosien johdosta hirvittävä nälänhätä. Nälkiintyneitä ihmisiä vaelsi laumoittain viitoitetun rautatielinjan varteen työn ja leivän hakuun. Tilanne muodostui tuota pikaa kaameaksi ja tarvittiin monenlaisia huoltotoimenpiteitä hädän ja kurjuuden lieventämiseksi. Hankittiin viljaa ja perustettiin tilapäisiä sairaaloita. Sairaaloiden tarve oli niin suuri, että erääseen aikaan rautatielinjan varrella oli 15 tilapäistä sairaalaa, joiden sairaspaikkojen luku nousi 750:een. Tilanteen ollessa vaikeimmillaan neljännes työvoimasta makasi sairaaloissa. Nälän mukana seurasi lavantauti, ja kun viljaa alettiin saada, söivät nälkäiset ihmiset itsensä kipeiksi, heittipä moni leivän ääressä henkensäkin. Hoitokustannusten pienentämiseksi maksoi työmies päiväpalkastaan neljä penniä ns. lasarettiapua.

Myös Kouvolan kylään perustettiin tällainen sairaala. Siinä oli 60 sairassijaa ja silloisiin oloihin nähden hyvät välineet sekä varusteet. Sairaala oli aluksi Heinolan piirilääkärin Flodinin ja myöhemmin rautatienlääkärin Ringbomin hoidossa. Lisäksi sairaalan henkilökuntaan kuului välskäri ja hoitajattaria. Tämä sairaala oli toiminnassa rautatien valmistumiseen eli syksyyn 1870 saakka.

Jo rautatien rakenteilla ollessa Elimäen Vilppulan kylästä alkoi muodostua keskuspaikka. Siellä sijaitsi työasema, ja liikenteen alettua sinne perustettiin ”py-

säyspaikka”, Kymin asema, jonka nimi myöhemmin muutettiin Koriaksi. Tieyhteydet tarjosivat luonnostaan hyvät edellytykset, ja Kymin asemanseudusta muodostuikin laajan ympäristön keskus. Kuusankoski Osakeyhtiö, Inkeröiden puuhiomo ja kauppahuone Wahlin omistamat Ummeljoen sekä Heikkilän sahat liikennöivät tämän aseman kautta, minkä lisäksi Elimäen lukuisat kartanot antoivat asemalle vilkkautta. Se sai postikonttorin, lennätinkonttorin, jopa oluttehtaankin, ja v. 1873 Iitin kirkonkylän apteekkari Edvin Ahnger sai oikeuden perustaa sinne apteekin.

Välittömästi rautatien valmistumisen jälkeen asetui Kymin asemalle lääkärintointi harjoittamaan tohtori Nassokin, ja seudun tehtaat turvautuivat hänen apuunsa tarpeen tullen. Jo tehtaita rakennettaessa hänet kutsuttiin hoitamaan vaikeiden tapaturmien uhreja sekä isorokkoisia. Suurta apua hänestä ei kuitenkaan tainnut olla, sillä perimätiedon mukaan hän oli epäsäännöllinen lääkärintöimessään. Kuusankoski Osakeyhtiön isännöitsijä Axel Möller kertoo muistelmissaan, että Nassokin oli suuri originelli, ja huonossa kunnossa olevaa potilasta tarkastaessaan hän saattoi sanoa: ”Kuolee kuin koira”. Mutta vastuu potilaiden hoidosta ei jäänyt yksistään lääkärin varaan. Maallikkojen joukossa oli taitavia parantajia ja välskäreitä. Aikaisemmin olemme kertooneet mm. kasööri Theodor Gallesta, jolla oli kirjoituspulpettinsa vieressä rohtoja ja joka osasi myös haavurin ammatin. Joen toisella puolella ”patronessa” Möllerillä oli paljon tottumusta sairaanhoidossa.

Muisto Nassokinin ajoista elää enää hyvin hämäränä. Sen sijaan hänen seuraajansa tohtori Konrad Relanderin muistavat vielä monet tehtaalaisvanhukset. Hän oli ystävällinen ja kansanomainen, ja nuoruus-

destaan huolimatta — Kymi oli hänen ensimmäinen paikkansa — taitava lääkäri, joka tunsu ammattinsa kutsumukseksi. Myöhemmin Konrad Relander, joka muutti nimensä ReijoWaaraksi, saavutti arvossapidetyn aseman lääkärinä ja terveydenhoidon väsymättömänä opettajana. Perehtyessään seutumme silloisiin alkukantaisiin terveyden- ja sairaanhoidollisiin oloihin hän päätti ottaa elämäntehtäväkseen valistuksen levittämisen kansan keskuuteen. Kansa itse oli saatava tajuamaan terveyden ja sairaanhoidon suuriarvoinen merkitys. Tätä herätystyötä hän teki sitten koko elämänsä ajan käsittelen näitä kysymyksiä pääasiassa kansantajuissa kirjoituksissa ja lentolehtisissä. Tullessaan viime vuosisadan lopulla valtiopäivämieheksi hän teki aloitteen keuhkotautiparantolan aikaansaamiseksi maahan. Myöhemmin hän toimi mm. Helsingin piirilääkärinä, useiden tärkeiden terveyden- ja sairaanhoidollisten komiteoiden jäsenenä ja sai lääkintöneuvoksen arvonimen. Tulkoon vielä mainituksi, että hän pani viime vuosisadan lopulla alulle ns. juomalakon, johon liittyi 70.000 henkeä kautta maan. Varsinkin työväestön keskuudessa hän sai tällä toimenpiteellään paljon siunausta aikaan.

Tuskinpa Konrad Relander olisi tullut Kymin asemalle lääkärinammattia harjoittamaan, ellei hänet olisi otettu kiinteästi tehtaiden palvelukseen. Keväällä 1880 päättivät Kymintehdas, Kuusaan tehdas ja Inkeröiden puuhiomo ottaa yhteisen lääkärin ja kesällä samana vuonna Konrad Relander otti toimen vastaan. Tehtaiden suunnitelmiin kuului myös oman sairaalan perustaminen, jota tohtori Relander tietenkin innokkaasti kannatti. Tämän hankkeen toteutumisesta — ihmeellistä kyllä — ei yhtiön terveyden ja sairaanhoitoa käsittelevissä kirjoituksissa ole minikäänlaista tietoa. Viitataan kyllä suunnitelmiin perustaa sairaala Kymintehdalla (pitäisi olla Kymin asemalle), mutta ei tunneta asian myöhempiä vaiheita. Tosiasiallisesti nämä kolme osakasta perustivat yhteisen sairaalan Kymin asemalle. Lääkintöhallituksen arkistossakin on maininta "Kymmene brukslasarett". Erik Johanneksenpoika Partian kanssa tehtiin keväällä 1881 sopimus, jossa hän vuokrasi viideksi vuodeksi rakenteilla olevan seitsemän huonetta käsittävän rakennuksen sairaalaksi 750 markan vuosivuokraa vastaan. Neljän vuoden vuokra maksettiin etukäteen. Sairaalaan hankittiin tarpeellinen kalusto, joka maksoi 2.550 markkaa. Sairaalan sairaspaiikkalukua ei mainita missään, mutta kalustosta päätellen lienee sairassijoja ollut kymmenkunta. Sairaala avattiin vuodenvaihteessa 1881—82. Ensimmäisenä vuonna hoitopäivien luku nousi n. tuhanteen, keskimäärin siis kolmen potilasta päivää kohti. Sairaalamaksu

vuorokaudelta oli 75 penniä. Kukin tehdas maksoi lääkärille 200 markkaa vuodessa. Muut kustannukset jaettiin siinä suhteessa kuin tehtaitten työväki käytti sairaalaa. Ensimmäisellä sijalla oli Kymintehdas, sitten Kuusaa ja kolmantena Inkeröinen. Seuraavina vuosina oli sairaalassa potilaita hoidettavana huomattavasti vähemmän kuin ensimmäisenä vuonna. Mistä tämä johtui, on vaikeata tietää. Luultavasti kansa oli halutonta turvautumaan sairaala-apuun. Siihen alistuttiin vain äärimmäisessä pakossa. Joka tapauksessa Relander oli suosittu ja taitava lääkäri, jota eivät käyttäneet ainoastaan tehtaalaiset, vaan koko laaja maakunta.

V. 1887 tohtori Relanderin muutettua Haapajärven piirilääkäriksi valittiin hänen seuraajakseen Anton Landzett. Siihen aikaan rakennettiin jo Savon rataa, ja kun Kouvolasta v. 1889—90 tuli sekä Savon että Kotkan radan lähtökohta, tärkeä risteysasema, hän muutti Kouvolaan toimien sekä tehtaiden että rautatien lääkärinä. Apteekkari Åkerstedt seurasi hänen perässään siirtäen apteekkinsa Kymin asemalta Kouvolaan.

Tohtori Landzettilla oli kerran kuukaudessa vastaanotto tehtailla. Muina aikoina tehtaalaiset kävivät hänen luonaan Kouvolaassa. Hänen vastaanottonsa Kuusaalla tapahtui tehtaan sairaalan ns. mankelirakennuksessa. Ajan mittaan tällainen järjestely ei kuitenkaan tyydyttänyt paikkakunnan tarpeita. Paikkakunnalle tarvittiin lääkäri, ja yhtiöiden yhtymisen jälkeen sairaanhoito järjestettiin kokonaan uudelle kannalle. V. 1905 tehtaan lääkäriksi valittiin tohtori Einar Therman, ja hänen vastaanottonsa järjestettiin entiseen Kuusankoski Osakeyhtiön konttorirakennukseen, johon varsinaisen vastaanottohuoneen lisäksi sijoitettiin potilashuone. Se oli tarkoitettu tapaturman uhreja ja muita kiireellisiä sairastapauksia varten. Vastaanoton yhteydessä oli siten eräänlainen ensiapuasema tai sairastupa, mutta ei vielä varsinaista sairaalaa.

Koska tämän kuusankoskelaisille tutun rakennuksen alkuvaiheet eivät ole kaikkien tiedossa, tulkoon ne tässä lyhyesti kerrotuksi. Talo pystytettiin nykyiselle paikalleen alkuvuodesta 1872, siis samana vuonna kuin tehdasta alettiin rakentaa. Taloa ei kuitenkaan rakennettu paikan päällä, vaan se siirrettiin Kymin asemalta. Se oli sama rakennus, jonka silloinen rautatien johtokunta oli ostanut eräältä maalaistalolta ja kunnostanut rautatierakennuksen työaseman konttoriksi sekä insinöörien ja mestarien asunnoksi. Kuusankoski Osakeyhtiö puolestaan sijoitti siihen tehtaan konttorin ja rakennuksen toiseen päähän tehtaan isännöitsijän huoneiston. Tehtaita perustettaessa oli yleistä, että ostettiin vanhoja rakennuksia, jotka

*Tehtaan sairaalan odotus-
huone, kuusalaaisille ja
monille muillekin tutuksi
tullut paikka.*

siirrettiin tehtaitten välittömään läheisyyteen. Tähän rakennukseen liittyy siten paljon tämän seudun historiaa. Talo on käynyt läpi neljä muodonvaihdosta: talonpoikaistalosta rautatierakennuksen konttoriksi, sitten uuden tehtaan hallintorakennukseksi ja lopulta sairastuvaksi sekä muutosten ja korjausten jälkeen nykyaikaiseksi sairaalaksi.

Tohtori Therman otti sydämenasiakseen tehdasseudun terveyden- ja sairaanhoidon kehittämisen. Hän toteutti niitä aatteita, joihin Konrad Reijo Waara oli saanut täältä sytykkeensä. Thermanin ehdotuksesta tehtiin paikkakunnalla perusteellinen tutkimus tuberkuloosin levinneisyydestä. Tutkimustyön suoritti tohtori Yrjö Kajava, ja molemmat lääkärit kirjoittivat asiasta ansiokkaan tutkielman. Niissä esitetyt tulokset vaikuttivat osaltaan yhtiön asuntorakennustoimintaan. Ryhdyttiin suorittamaan tuloksellista tuberkuloosin vastustamistyötä, jonka näkyvimpänä tuloksena saatiin myöhemmin aikaan kunnan keuhkotautiparantola. Tohtori Thermanin ehdotuksesta järjestettiin yhtiöläisille tilaisuus kolmen vuoden aikana korjauttaa pientä korvausta vastaan hampaansa. Kymintehtaalle perustettiin 16-paikkainen kulkutautisairaala, ja hänen aloitteestaan muutettiin sairastupa v. 1918—19 sairaalaksi. Sitä ennen hän jo kiertävien sairaanhoitajien avulla sai paljon parannusta aikaan seudun sairaanhoidossa. Koska sairastupa ei tarjonnut mahdollisuutta varsinaisen sairaalahoidon antamiseen, oli potilaat hoidettava kotona, ja sen tähden tohtori Thermanin ehdotuksesta sekä Kymintehtaan että Kuusankosken sairausavustuskassat ottivat kumpikin palvelukseensa kiertävän sairaanhoitajattaren.

Kirjakaupanmäellä tapaamme vielä eräästä punaisesta mökistä kauniisti kaiverretun nimikilven, jossa lu-

kee: Sairaanhoitaja Ida Oksala. Pienessä, siistissä huoneessa viettää eläkevuosiaan vanhus, joka on tehnyt tässä uhrautuvaisuutta ja lähimmäisen rakkautta kysyvässä toimessa pitkän päivätyön. Hän kertoo haastattelijalleen, että hänen isänsä oli Kuusaan tehtaan ensimmäisiä työmiehiä, joka vesikourua porattaessa menetti toisen silmänsä. Sittemmin hän toimi 32 vuotta työnjohtajana ja vanhana ollessaan vielä 10 vuotta portinvartijana. Kertojamme näki päivänvalon Kuusankoskella v. 1874.

Jouduttuaan 30-vuotiaana leskeksi rouva Oksala alkoi ajatella sairaanhoitajan ammattia. Naapurit häntä siihen kehoittivat, ja varmistuakseen sopivaisuudestaan hän meni äskettäin paikkakunnalle tulleen tohtori Thermanin puheille. "Hän kehoitti minua empi-

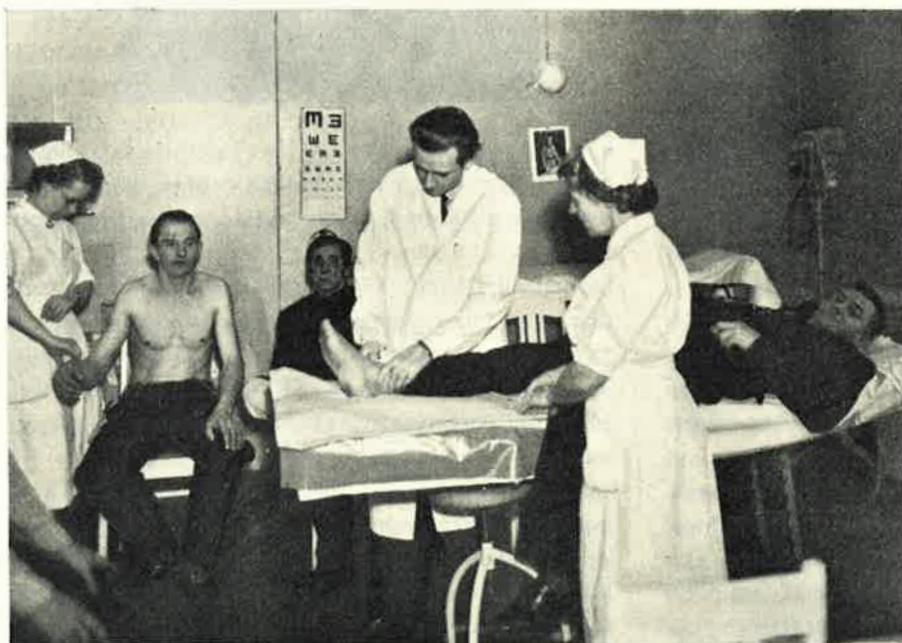
mättä menemään sairaanhoitajatkouluun, enkä ole koskaan tätä valintaani katunut, vaikka työpäiväni ovatkin olleet pitkiä ja kysyneet voimia”, kertoo Ida Oksala. Hän kävi vuoden kestävänsä sairaanhoitajatar-koulun Sortavalassa valtion sairaalassa ja toimi sen jälkeen hoitajattarena monessa paikassa. V. 1912 hän tuli Kuusankoskelle Thermanin suosituksesta kiertäväksi sairaanhoitajaksi — joku toinen oli sitä ennen hoitanut tätä uutta virkaa muutaman viikon. Siitä sitten alkoi työpäivä, joka kesti vuoteen 1945. Sitä voisi kirjaimellisesti sanoa yhdeksi työpäiväksi, sillä hänen oli oltava öin päivin tavattavissa. Vain loma-aikoina pääsi käväisemään muualla. Aamuisin sairaiden omaiset kävivät sopimassa hänen kanssaan sairaskäynnistä, ja sitten alkoi jalkaisin suoritettu matka potilaan luota potilaan luo. Joskus saattoi kierros kestää iltayöhön saakka. Melkein joka talo Kelttiä ja Kymenrantaa myöten tuli hänelle tutuksi. Vuoteenomana olevia keuhkotautisia, joita täällä ennen parantolan perustamista oli paljon, täytyi käydä kahdesti päivässä hoitamassa, keuhkokuumeisia useammin. Myrkkylampun polttaminen desinfioitaessa asuntoja kulku- ja muiden tarttuvien tautien jäljeltä kuului myös hänen tehtäviinsä. Joinakin vuosina hän joutui polttamaan jopa 50—60 lamppua, ja se ei suinkaan ollut miellyttävää puuhaa. Vähintään kerran kuukaudessa hänen oli vietävä potilaita Helsingin kirurgiin. Tehtaan sairaalan aloittaessa toimintansa ja terveyssisarten virkojen tultua perustetuiksi helpottui hänen työnsä huomattavasti.

Kysymme häneltä lopuksi, miten tšekäläiset kodit suhtautuivat hänen työhönsä. ”Siitä minulla ei ole

muuta kuin pelkkää hyvää sanottavana. Vaikka monet kodit olivat pieniä ja vaatimattomia, niin yleensä ne olivat siistejä, ja niissä suhtauduttiin ymmärtäväisesti työhöni ja neuvoihini. Olen joutunut näkemään paljon raskaita koettelemuksia, tuskia ja menetyksiä, ja omalta osaltani olen koettanut lievittää näitä ihmiskohtaloita. Toivottavasti työlläni on ollut siunausta. Koskaan en itse sairastunut. Mitkään kulkutaudit eivät minuun tarttuneet, vaikka olin alituisen rokkoisten ja muiden kulkutauteja sairastavien kanssa kosketuksissa”, kertoo hiljaisella, vaatimattomalla äänellä pieni vanhus, jonka hennoilla harteilla on ollut tässä elämässä raskas taakka kannettavana. Tietoisuus siitä, että se on ollut hänen kutsuksensa, on sen keventänyt ja tehnyt hänelle rikkaaksi kokemukseksi. Kauniisti hän puhuu virkasarestaan Alma Pirttilästä, joka teki yhtä pitkän päivätyön Kymintehtaan puolella ja joka nyt viettää eläkevuosiaan synnyinseudullaan Padasjoella.

*

Ensiapuaseman laajentaminen sairaalaksi muutti paikkakunnan sairaanhoidon uusille urille. Myös lääkärinkunta kasvoi. Voikka oli saanut jo v. 1916 oman tehtaanlääkäriin. Tätä tointa hoiti vuoteen 1921 tohtori Thure Bergroth, ja siitä lähtien on Voikan tehtaanlääkäriä toiminut lääkintöneuvos G. Waenerberg. Hänen perustamansa pikkulasten neuvonta-asema, ensimmäinen laatuaan koko maakunnassa, oli jälleen arvokas lisä paikkakunnan terveydenhoidollisessa työssä. Sairaalaan saatiin v. 1919 toinen lääkäri, joksi valittiin tohtori J. V. Forss.

Tehtaan sairaalan poliklinikalla on käsitelty päivittäin kymmenittäin potilaita. Tehtaan v.a. lääkäri A. Linkama nyrjähtänyttä nilkkaa tutkimassa.

Keskittykäämme tässä yhteydessä tehtaan sairaalan kuvaamiseen ja antakaamme puheenvuoro pitkän aikaa sairaalan palveluksessa olleille.

Sairaanhoitaja Fanny Vilander on viettänyt jo pari eläkevuotta omassa pienessä talossaan Kymenrannassa. Hänen muistojansa hallitsevat sairaanhoitotyö ja tehtaan sairaalassa vietetyt yli 30 vuotta. Elämänura selvisi hänelle jo lapsena Kuusaan pyhäkoulussa, jota pitivät opettajattaret Sofia Palmlöf ja Malin Hall. 16-vuotiaana hän meni harjoittelijaksi Heinolan sairaalaan ja kävi sen jälkeen Viipurin sairaanhoitajakoulun. Hän toimi monet vuodet hoitajana Elimäen kunnansairaalassa, joka oli ainoa koko maakunnassa. Tosin Kouvolassa toimi muutaman vuoden tohtori Gröhnin sairaala, mutta koska se ei saanut enempää kunnan kuin valtion tukea, oli sen suljetta-

va ovensa. Tohtori Therman lähetti silloin tällöin potilaitaan Elimäen sairaalaan. Täydennettyään muutamana vuoden tietojaan ja taitojaan muissa sairaaloissa, pääasiassa Helsingissä, haastateltavamme saapui Suomen Punaisen Ristin hoitoryhmän mukana kotiseudulleen Kuusankoskelle v. 1918, ja hän jäi hoitajaksi tohtori Thermanin sairastupaan, jota juuri silloin laajennettiin sairaalaksi. Ennen neiti Vilanderia oli sairastuvan hoitajana monet vuodet neiti Ada Pärnänen. Uuden sairaalan ylihoitajaksi tuli neiti Linnea Bengts. Alkuajat olivat raskaita, kertoo haastateltavamme. Päättäneen sodan tunnelmat painoivat ihmisten mieltä. Espanjan kuume raivosi hirvittäväällä voimalla ja vaati paljon uhreja. Sen takia oltiin pakotettuja ottamaan joksikin aikaa ylimääräinen lääkärikin. Juoppous ja tapojen hillittömyys rehoittivat ja johtivat alituisiin pahoinpitelyihin. Ei ollut sitä pyhänseutua, etteikö sairaalaan tuotu vähintään yksi puukotettu.

Sairaalan vastaanotolla ei ollut potilaista puutetta. Kun tohtori Thermanin seuraaja tohtori Arne Berner hankki röntgen- ja hoitokoneen, tuli tehtaan sairaalasta koko maakunnan sairaala. Tieto näistä ihme-koneista levisi ympäri maata, ja potilaita saapui Pihtiputaalta ja Sakkolasta saakka. Haastateltavamme olikin sitä mieltä, että tehtaan sairaalalla oli pienuudestaan huolimatta hyvät edellytykset ajanmukaisen sairaanhoidon antamiseen. Hoitovälineistöä oli runsaasti, ja lääkärit pitivät huolen siitä, että sairaala pysyi jatkuvasti ajan tasalla.

*

Eräänä iltana keskustelemme sairaalan toisen ker-

Tehtaan sairaalan aurinkoinen naisten suuri potilashuone.

Tehtaan sairaalan leikkaushuoneessa on suoritettu tuhansia operatioita.

roksen ruokasalissa ylihoitaja Hagar Wallinin, sairaanhoitaja Maija Kaupin ja sairaalan ambulanssin kuljettajan Malakias Kalson seurassa. Viimeksi mainittu on ollut talossa kauimmin. V. 1912 hän tuli sairaalaan hevosmieheksi, piti kymmenkunta lähiympäristön taloakin puissa ja vesissä ja lähti iltaisin vastaanoton päätyttyä kyyditsemään tohtoria potilaiden luo. Toisinaan nämä matkat ulottuivat Verlaan, Selänpäähän ja Anttilaan saakka. Neiti Kauppi tuli sairaalan palvelukseen 1922 yöhoitajaksi. Siihen aikaan valvottiin koko kuukausi yhtä mittaa ja sen jälkeen saatiin vain neljän vuorokauden loma. Neiti Wallin

on ollut sairaalan palveluksessa ylihoitajana v:sta 1933, jolloin sairaalaa jälleen laajennettiin ja jolloin se sai nykyisen asunsa.

Vanhan sairaalan aikana odotushuoneen ovet avattiin klo 7. Odotushuoneena oli kapea eteiskäytävä, joka Kalson sanoja käyttääksemme oli kuin katiska ja oli joka aamu täpösen näynnä potilaita. Kukin lääkärin vastaanotolle pyrkivä otti numerolapun, joko pyöreän tai neliskulmaisen, riippuen siitä, halusiko sisätautilääkärin vai kirurgin puoleen. Neliskulmaiset tiesivät pääsyä tohtori Forssin ja pyöreät tohtori Thermanin, sittemmin hänen seuraajiansa,

Sairaalan laboratorio. Oikealla lyhytaaltohoitokone.

Sairaalan röntgenkone, jonka avulla on monet sairauksien salaisuudet paljastettu.

tohtori Bernerin ja Köhlerin luo. Vaikka lääkärin valitseminen jäi tällä tavoin potilaiden itsensä ratkaistavaksi, tottuivat he ottamaan oikean lapun.

Kun sairaalan kaksikerroksinen siipiosa valmistui, voitiin lääkärin vastaanotto, odotushuone, leikkaussali ja poliklinikan hoituhuoneet järjestää paljon tarkoituksenmukaisemmin. Lääkärissä kävijöiden ja sairaalan potilaiden määrä kasvoi vuosi vuodelta, eivätkä sairaalan sairassijat, 19 aikuisten ja 3 lasten sänkyä, läheskään aina riittäneet. Kylpyhuonetta myöten tilat on käytetty hyväksi ja sairaalassa on ollut yhtäaikaa 25:kin potilasta.

Haastateltavamme kertovat, kuinka tapaturmien luku on jatkuvasti vuosi vuodelta vähentynyt. Suorastaan harvinaisuuksiksi ovat myös tulleet puukotusten uhrit. Monet sairaudetkin ovat tänä aikana siirtyneet melkein muistojen joukkoon. Sulfa- ja penisilliinilääkkeet ovat taltuttaneet keuhkokuumeen, ja sellainen ikävä ja vaikeahoitoinen sairaus kuin ruusu on tullut helposti parannettavaksi.

Sananen myös potilaista. Hoitajilla ja myös Kallsolla, joka on joutunut heitä vuosikymmenien ajan kyyditsemään, voisi olla heistä sanottavana monta moitettakin. He kuitenkin vakuuttavat, että muuta-

Tohtori Mikko Eirto neuvottelemassa ylihoitajatar Hagar Wallinin kanssa.

Sairaanhoitajatar Maija Kauppi.

mia poikkeuksia lukuunottamatta täkäläinen väki on hyvää potilasainesta. Potilaat ovat olleet tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja kohteluun. Useiden mielestä tämä sairaala, joka nyt siirtyy menneisyyteen, on ollut viihtyisä ja kodikas.

*

Viimeksi haastattemme tohtori Mikko Eirtoa, joka nyttemmin on aloittanut työnsä uuden suursairaalan ylilääkärinä. Pyydämme häntä kertomaan niistä kokemuksistaan, joita hän sai toimiessaan yli kuusi vuotta tehtaan sairaalan voimia ja taitoa kysyvässä lääkärin tehtävässä.

"Toimiaiakanani tehtaan sairaala on ollut pääasiassa kirurginen sairaala. Kuusankoskella oli tänne tullessani jo naisten sairaala, ja kulkutautitapausten vähälukuisuuden sekä niiden hoitoajan lyhenemisen johdosta kulkutautisairaala on käytetty myös sisätautisairaala. Näin ollen tehtaan sairaalassa on voitu keskittyä kirurgisen avun ja hoidon antamiseen. Kirurgisia sairastapauksia ei olekaan tarvinnut lähettää muihin sairaaloihin operoitavaksi. Tehtaan sairaalassa on hoidettu myös kaikki tapaturmat, lukuunottamatta joitakin silmävammoja, joiden hoitamisesa on turvauduttu silmäspesialistin apuun."

Haastateltavamme kertoo edelleen, että hänen aikanaan on suoritettu päivittäin pari-kolme leikkausta. Leikkausten lukumäärä on siis noussut tuhansiin. Niistä mainittakoon n. 450 umpisuolen lisäksi poistamista, satakunta vatsahaavaa, parisataa struunaa, 150 sappirakkoa ja vatsasyöpiä useita kymmeniä. Aikaisemmin niin yleiset vaikeat vatsahaavatapaukset ovat näiden leikkausten johdosta huomattavasti vähentyneet. Samoin on käynyt struuman. Jodipitoisen suolan käytöstä on taasen ollut se etu, ettei uusia vaikeita struunmia ole sanottavasti esiintynyt.

Luunmurtumien hoidossa on ruvettu harrastamaan yhä enemmän luukirurgiaa. Toisin sanoen leikkauk-

sen avulla murtuneet luut ja luunsirut asetetaan paikoilleen ja poikki mennyt jäsen pannaan vetoon. Tällä tavoin päästään parempaan anatomiseen tulokseen ja potilaan sairaalassaolo lyhenee. Harvinaisemmista operatioista mainittakoon muutamat munuais-, perna- ja maksaleikkaukset. Röntgen on tarjonnut tilaisuuden sellaiseen diagnostiikkaan, että mainitut leikkaukset ovat olleet tehtaan sairaalassa mahdollisia.

Leikkausten lisäksi on poliklinikalla annettu päivittäin hoitoa 30—40 potilaalle. Kirurgisten tapauksien lisäksi on poliklinikalla hoidettu korva-, silmä- ja nenäsairauksia. Paitsi yhtiöläisten ja paikkakuntalaisten sairaalana se on ollut maakunnan kirurginen sairaala. Vaikeita tapaturmanuhreja ja kirurgisia tapauksia on tuotu Vehkalahte, Lapinjärveä, Heinola, Mäntyharjua ja Luumäkeä myöten.

Tohtori Eirtokin antaa potilaistaan hyvän arvostelun. Potilaat osaavat kertoa sairaudestansa asiallisesti ja noudattavat saamiaan hoito-ohjeita. Tekosairautta ja pinnausta, johon sairaskassaan kuulumisen saattaa joitakin heikkoluonteisia houkutella, on esiintynyt varsin vähän. Ihmiset osaavat myös turvautua lääkärin apuun ajoissa, mikä sekin on osoitus sairaan- ja terveydenhoidollisesta valistuneisuudesta. Lopuksi tohtori Eirto totesi, että sairaalan pienuu-

Tehtaan sairaalan oltermanni Malakias Kalso, joka yli 40 vuotta on pitänyt huolta talon moninaisista asioista.

PERHEENASUNTOAVUSTUS

alentaa omakotirakentajien asumiskustannuksia.

Samalla kun asuntolainoista, takuista ja -avustuksista maaliskuun 29. päivänä 1949 annettu ns. Arava-laki säädettiin, sisällytettiin sen 6 ja 7 §:iin säännökset perheenasuntoavustuksista, mikä käytännössä merkitsee sitä, että kaikilla niillä, jotka asuvat 1.1.1946 jälkeen valtion toimesta lainoitettussa omakotitalossa, on alla selostetuin edellytyksin mahdollisuus saada joko kokonaan tai osittain vapautus valtion myöntämän lainan vuotuisen koron ja kuoletuksen yhteisestä määrästä.

Kun on osoittautunut, etteivät rakentajat ole tienneet käyttää tätä etua hyväkseen, selotetaan alempana seikkaperäisesti ko. kysymystä.

Perusedellytyksenä perheenasuntoavustuksen saamiseen on, että kyseessä on yhden perheen omakotitalo, josta osaakaan ei ole luovutettu vuokralle ja jonka rakentamista varten sosiaaliministeriön kautta on myönnetty omakotilaina 1.1.1946 jälkeen tai Asuntotuotantotoimikunnan kautta Arava-laina 1.4.1949 jälkeen.

Rintamamiestonttilaisilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta perheenasuntoavustusta saada.

Mikäli tontti on ns. vuokratontti, tulee tontin haltijan kiinnittää huomiota seuraavaan kahteen kohtaan:

1) Jos tontti on kunnalta vuokrattu, voidaan avustusta myöntää vain ehdolla, ettei kunta sinä aikana, jona omakotitalon asukas saa perheenasuntoavustusta, kanna tontista vuokraa, tai

2) jos tontti on muulta kuin kunnalta vuokrattu, että kunta mainittuna aikana vastaa tontin vuokramaksun suorittamisesta, jolla tarkoitetaan sitä, että kunta maksaa tontin vuokran.

Lisätä voidaan vielä, että jos kunta on luovuttanut tontin omistusoikeudella kauppahinnan osaksi tai ko-

konaan ollessa velkana, tulee kunnan antaa kauppahinnan olla korottomana ja kuoletusvapaana sinä aikana, kun perhe saa perheenasuntoavustusta.

Muunlaisiin tontteihin nähden ei puheenaolevanlaisia rajoittavia ehtoja ole olemassa.

Lisäedellytyksenä avustuksen saantiin on 1) monilapsisuus ja 2) vähävaraisuus.

Monilapsisena pidetään perhettä, jossa on vähintään 3 kotona asuvaa, perheen huollettavana olevaa 16 vuotta nuorempaa lasta, jolloin huollettavaksi lapseksi luetaan myös ottolapsi sekä kasvattilapsi, josta perhe korvauksetta jatkuvasti huolehtii, ynnä 16 vuotta täyttänyt työkyvytön lapsi ja koulunkäyntiään jatkava lapsi, joka on täyttänyt 16 vuotta, mutta ei 18 vuotta. Kuitenkin voidaan leskivaimon tai invalidin perheelle harkinnan mukaan myöntää perheenasuntoavustusta, jos perheessä on 2 edellämainitunlaista lasta. Avustukseen oikeuttavaksi kouluksi katsotaan voitavan hyväksyä vain ns. kokopäiväkoulu, eikä esim. kansakoulun jatkokoulua tai iltakoulua eikä myöskään laitosta, jossa opetusta annetaan lyhyiden kurssien muodossa.

desta ja alituisesta ahtaudesta huolimatta henkilökunnan työteliäisyys ja auttamishalu on ollut kaiken kiitoksen arvoinen. Kukin on tehnyt työtä enemmän, kuin mitä kohtuudella olisi voinut vaatia. Hoitohenkilökunta on pysynyt uskollisessa tehtävissään, ja sairaalassa on vallinnut myönteinen ja kodikas ilmapiiiri. Työskentely tehtaan sairaalassa on muodostunut miellyttäväksi ja tulokselliseksi myös siitä syystä, että yhtiö on auliisti ja suopeasti suhtautunut kaikkiin uudistuksiin. Näin on voitu hankkia uusia hoitokoneita ja instrumentteja, ja siten sairaalan tar-

joamat hoitomahdollisuudet sairaalan pienuudesta huolimatta ovat olleet erinomaiset.

*

Tehtaan sairaala on luovuttanut pääosan tehtävistään uudelle suurelle sairaalalle. Vanha rakennus, joka joutuu jälleen osittaisen muutoksen eteen, on merkinnyt seudun sairaanhoidossa enemmän kuin yleensä osattaneen arvioidakaan. Varmaan sen seinien sisäpuolella suoritettu työ sairauksien voittamiseksi ja terveyden palauttamiseksi säilyy lukemattomien potilaiden kiitollisessa muistissa.

Ennen kuin perheenasuntoavustusta kuitenkaan voidaan suorittaa, tulee aravalaina olla kokonaan nostettu, mikä käytännössä merkitsee sitä, että talon on oltava lopullisesti valmis.

Vähävaraisena taas pidetään perhettä, jollei sillä ole omaisuusveron alaista omaisuutta eikä samassa taloudessa asuville perheenjäsenille viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa pantu yhteinen veromäärä ylitä valtioneuvoston paikkakunnan kalteuden huomioon ottaen vahvistamaa veroäyriin enimmäismäärää. Avustusta ei kuitenkaan suoriteta perheelle, joka köyhäinhoidolta jatkuvasti saa pääasiallisen toimeentulonsa.

Edellämainitut veroäyriin enimmäismäärät ovat eri vuosina vaihdelleet. Nyt voimassa olevat määrät sisältyvät valtioneuvoston 9. 10. 1952 antamaan päätökseen.

Sen mukaan ei perheelle yhteensä maksuunpantujen veroäyriin luku eri kuntaryhmissä (kuntien kalteusryhmitys ilmenee 17. 12. 1945 annetusta sosiaaliministeriön päätöksestä, jonka sisällön saa selville parhaiten esim. kunnan toimistosta) saa ylittää alla olevia määriä:

Avust. oikeuttavien lasten lukumäärä	Veroäyriin määrä kuntien eri kalteusryhmissä			
	IV	III	II	I
2	3.750	3.300	3.000	2.625
3	4.375	3.850	3.500	3.062
4	5.000	4.400	4.000	3.500
5	5.625	4.950	4.500	3.937
6	6.250	5.500	5.000	4.375
jokaisesta seur. lisää	625	550	500	437.5

Mainittakoon, että Kuusankoski edellämainitun päätöksen mukaan kuuluu II luokkaan.

Avustuksen suuruus voi nousta enintään valtion myöntämän lainan (Arava-lainan tai omakotilainan) koron ja kuoletuksen yhteiseen määrään ja se vahvistetaan laskemalla perheen vuotuinen asumiskustannus ja vaihtelee huollettavien lasten luvusta riippuen 20—70 % lasketusta asumiskustannuksesta. Vuotuisia asumiskustannuksia laskettaessa on otettava

Kun sinun näkymätön hyvytesi toimii, niin kaikki, jotka sinua lähestyvät, tekevät tietämättään selalaista, mitä eivät tekisi jonkun toisen läheisyydessä.

Maurice Maeterlinck.

On vaikeinta, mutta myös arvokkainta sankaruutta oppia selviämään kärsimyksistään yksin, niin ettei siis jatkuvasti vedä muita mukaansa kurjuuteen.

Georg Stämmler.

huomioon rakennuslainojen korot (siis sekä ensisijaisen että päälainan) ja kuoletukset, rakennuksen palovakuutusmaksu sekä kunnossapidosta aiheutuvat välttämättömät menot.

Omakotitalon asukkaalle suoritettava perheenasuntoavustus määrätään tekemällä talon vuotuisista asumiskustannuksista seuraavat vähennykset:

Huollettavien lasten lukumäärä	Vähennyksen suuruus
2	20 %
3	30 %
4	40 %
5	50 %
6	60 %
7 tai useampia	70 %

Huollettavien lasten luvun lisääntyessä suurenee perheenasuntoavustus vastaavasti seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien ja luvun vähentyessä pienenee vastaavasti 3 kuukauden kuluttua sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka lähinnä seuraa lapsiluvun muutosta.

Kun perheenasuntoavustuksen suuruus on vahvistettu, on asukas velvollinen kunnalle suorittamaan ainoastaan sen osan maksettavaksi langenneesta korosta ja kuoletuksesta, jolla nämä ylittävät puolivuotiskaudelta suoritettavaksi vahvistetun perheenasuntoavustuksen, joka suoritetaan Aravan määräyksestä suoraan valtiokonttorille koron ja kuoletuksen lyhennyksenä.

Perheenasuntoavustusta suoritetaan ainoastaan kunnan välityksellä Aravalle tehdyn hakemuksen perusteella. Hakemus on, sikäli kuin se koskee nyt puheena olevaa omakotitalon asukkaalle suoritettavaa perheenasuntoavustusta, tehtävä Aravalle kesä- ja joulukuun 1. päivään mennessä, käyttäen Aravan loma-ketta n:o 21, joita kunnat saavat tilata Aravasta.

Käsitykseni mukaan tulisi jokaisen, joka täyttää edellämainitut edellytykset, oman etunsa vuoksi ensi tilassa kääntyä joko sosiaaliosaston tai kunnan viranomaisten (asutuslautakunnan) puoleen, jotta tämäkin rakentajille tarjolla oleva etu tulisi hyväksikäytetyksi.

Ei mikään ulkopuolellani voi olla minulle vahingoksi. Se vahinko, jonka saan kärsiä, on sisästäni enkä koskaan kärsi täydellisesti muutoin kuin omasta syystäni.

Bernhard Clairvauxlainen.

Vain yksin itsensä kanssa löytää ihminen takaisin itsensä luo.

Gabriele Reuter.

PUUTARHANEUVONTATILAISUUKSIA

omakotirakentajille ja muille asianharrastajille.

Kun eri tahoilla Kuusankosken kunnan aluetta on viime vuosina kohonnut lukuisia omakotitaloja, ja kun kotipuutarha oleellisena osana kuuluu miltei jokaisen asuintalon yhteyteen, järjesti sosiaaliosastomme maaliskuun puolivälin tienoilla Voikan ja Kuusankosken seurataloissa puutarhaneuvontatilaisuuden, jonka tarkoituksena oli antaa omakotirakentajille ja muillekin asiasta kiinnostuneille hyödyllisiä neuvoja mm. puutarhan suunnittelua ja perustamista koskevissa kysymyksissä. Luennoitsijoina esiintyivät puutarhaopettaja Aili Kuoppala ja arkkitehti Birgitta Donner. Kohtalaisen runsaslukuisen asianharrastajajoukon lausui Voikkaalla tervetulleeksi sosiaalipäällikkö Aunis K. Kantonen ja Kuusankoskella sosiaalipäällikkö Åke Launikari. Ohjelmassa oli lisäksi kaksi mielenkiintoista puutarha-aiheista lyhytelokuvaa.

Ensimmäisen luennon piti puutarhaopettaja Aili Kuoppala aiheesta

puutarhan suunnittelu- ja perustamistyöt.

Luennon sisältö oli pääpiirteittäin seuraava:

„Ollaksesi onnellinen koko elämäsi, laita itsellesi puutarha!” Tämä vanha sananlasku saattaa kuulua ehkä hieman liioitellulta. Puutarha, mitä onnea se voisi tuoda? Jotkut saattavat päinvastoin tuntea jo lapsuusa ajoilta saakka perittyä kaunaa koko puutarhaa kohtaan. Muistuu mieleen kuumat kesäiset poutapäivät, jolloin vanhempien määräyksestä oli kitkettävä tuo ja tuo porkkanapenkki, tahtoi tai ei. Selkää pakotti ja järven vilpoisa vesi tuntui vastustamattoman houkuttelevalta.

Nyt kuitenkin, juuri tällä hetkellä, puutarhakysymys on tullut aivan ajankohtaiseksi. Sitä ei pääse sivuuttamaan.

Uusi oma koti on jo joillakin valmis. Tuolla se ko-hoa uutuuttaan hohtavana mäenrinteessä, joillakin talo on vasta rakenteilla ja toisilla vielä suunnitteilla. Mitkä ovat ne seikat, jotka ovat saneet teidätkin vakuuttumaan puutarhan tärkeydestä, sen suoranaisesta välttämättömyydestä? On syytä palauttaa ne mieleen.

Sota-aika ja sitä seuranneet vaikeat vuodet herättivät näkemään, mikä merkitys puutarhaviljelyksellä yhteiskunnassamme on. Oman puutarhan tuotteet perheen jokapäiväisessä ruokataloudessa olivat korvaamaton apu. Eikä tälläkään hetkellä, jolloin aika on parantunut ja ravintoa on tarpeeksi saatavissa, ole syytä aliarvioida puutarhan merkitystä perheen vihannestarpeen tyydyttäjänä. Tehokkaimpina viljelysmuotona tunnustetaan sen kansantaloudellisenkin arvo.

Ihmiset ja eläimetkin tarvitsevat suojaa, jota puutarhan puut ja pensaat antavat. Kauniskin talo on ilman puutarhaa paljoa vailla, se vaikuttaa suorastaan keskentekoiselta.

Puutarha ilmentää ja tyydyttää ihmisessä asuvaa kauneudenkaipuuta. Kaikkihan me olemme oikeastaan ”pikku taiteilijoita”, mutta valitettavasti vain harvoilla ihmisillä, tositaiteilijoilla, on kyky ilmaista kauneuden kaipuunsa muodoin ja värein. Me tavalliset ihmiset sitä vastoin voimme purkaa luomisintoamme puutarhaan. Täten jokainen puutarha on omistajansa yksilöllisten taipumusten ilmentäjä saaden myös omat erikoispiirteensä.

Yhtä tärkeätä kuin on talon rakentaminen on myös lähimmän ympäristön suunnittelu ja laitto puutarhaksi. Mutta miten sitten päästään jonkinlaisen puutarhan alkuun? Joillakin saattaa tonttikysymyksen vielä olla epäselvä, joten siitäkin muutama sana. Puutarhakasvit ovat viljelyskasveistamme kaikkein vaativimpia, mutta antavat myös vastaavasti runsaimman sadon. Useimmille niistä ei tahdo riittää kesämme tarjoama lyhyt kasvukausi. Siksi puutarhaa ajatellen edullisin tontin paikka on etelään, lounaaseen tai länteen loivasti viettävällä rinteellä. Ihanteellista myös olisi, jos tonttia pohjoispuolelta rajoittaisi metsä tuulen suojana. Luonnollisestikin vain harvat onnistuvat tontin hankinnassa näin hyvin. On tyydyttävä siihen, mitä satutaan saamaan. Tontin suuruutta ajateltaessa on syytä tarkoin harkita, kuinka suuri ala pystytään pitämään moitteettomassa kunnossa. On myös ratkaistava kysymys, pyritäänkö puutarhasta saamaan tuotteita myytäväksikin ja kuinka paljon työvoimaa puutarhaa varten voidaan käyttää. Kasvukautena aarin alue vaatii kolme neljä ihmistöpäivää.

Puutarhan suuruus riippuu suuresti myös tuotteiden omassa taloudessa käytettävästä määrästä. Ravinto-opin mukaan pitäisi yhden henkilön käyttää vihanneksia noin 100 kg sekä marjoja ja hedelmiä noin 75 kg vuodessa. Harvoin kuitenkaan meidän oloissamme näitä määriä kulutetaan. Suomalaiselle ovat läskisoosi ja lihapullat paljon mieltäisempiä kuin vihannekset ja hedelmät, joiden hyvää tekevän vaikutuksen kyllä kaikki tiedämme.

Rakennuksien sijoituksella tontille on suuri merkitys. Ne on mikäli mahdollista sijoitettava tontin itä-pohjoiskolkkaan, jolloin etelä-länsipuoli jää vapaak-

si, yhtenäiseksi, auringolle alttiiksi, avoimeksi puutarha-alaksi. Rakennusjärjestys määrää kuitenkin usein talon sijoituksen. Niinpä esimerkiksi on jätettävä vähintään viisi metriä tontin rajoista lukien vapaata alaa.

Jokaisen puutarhanperustajan on syytä hieman perehtyä myöskin nykyaikaisen puutarhasuunnittelun yleisiin periaatteisiin. Hyvin suunniteltu on puoleksi tehty, se pätee tässäkin tapauksessa. On todella välttämätöntä hankkia puutarhasuunnitelma. Sillä on monia etuja. Istutukset saadaan heti lopullisille paikoilleen, jolloin vältetään turhaa työtä ja säästetään kustannuksia. Suunnitelma voidaan toteuttaa vähitellen ja puutarhasta saadaan kuitenkin ehyt kokonaisuus. Nykyaikainen suunnittelutyö ei ole sidottu kaavoihin, vaan yleensä koetetaan suunnitelma laatia kunakin paikan olosuhteiden mukaan.

Puutarha on pyrittävä saamaan käytännölliseksi, kodin jokapäiväistä elämää vastaavaksi. Rakennuksesta toiseen täytyy olla suora ja mutkaton yhteys jalkavaivojen säästämiseksi. Muokkauksen helpottamiseksi hyötykasvit sijoitetaan omiin lohkoihinsa, jotka muodostavat taas yhdessä suuren alueensa. Joi-takin vuosikymmeniä sitten metrimäärittäin käytetyt hiekkakäytävät, jotka pirstoivat kauniin nurmikon tarpeettomiin pikkupalasiin, ihmeellisen muotoiset, lukumäärältään monet kukkaistutukset ja monimutkaisesti leikatut pensasaidat sekä oleskelupaikaksi tarkoitettut kosteat ja pimeät syreenimajat ovat nyt pannaan julistettuja.

Puutarha kasvaa maasta ja maaperä määrää sen myöhemmän menestymisen, vaikka luonnollisesti voidaan maan ominaisuuksia suuresti muuttaa. Savi on raskasta ja kylmää, runsasravinteista, mutta ei semmoisenaan sovi kotipuutarhaan. Hiekka on vettä läpäisevää ja lämmintä. Karkea hiekka on viljelykseen täysin sopimatonta. Puutarhakäyttöön sopivin on hietamaa, jos siinä on humusta.

Moreeni muodostaa suurimman osan sisämaan pinta-alasta. Sisältäessään saviainesta se on hyvin kasvukuntoista. Sekoittamalla maahan toista, ominaisuuksiltaan vastakkaista maalajia, parannetaan sen viljelyskelpoisuutta. Puhutaan maanparannusaineista, joita ovat savi, hiekka, muta ja kalkki. Näitä olisi syytä käyttää jokaisella puutarhatontilla vaikka jo ennen rakennusvaiheen alkua. Siis hiekkaa savimaille ja savea muille. Suomuta on erinomaista maanparannusainetta sekä hiekka- että savimaille. Hiekkaa ja savea sopii käyttää 3—5 kuormaa, suomutaa 5—10 kuormaa aarille. Happamet maat on aina kalkittava.

Perustyöt puutarhassa ja rakennuksella olisi tehtävä samanaikaisesti. Silloin säästetään aikaa, rahaa ja työtä. Maa voidaan siirtää suoraan rakennuskuopalta puutarha-alueelle tarvittaviin kohtiin. Pahin virhe on, että ruokamullan annetaan sekoitettua pohjamaan kanssa. Ruokamulta on kallisarvoista omaisuutta, jonka tuhlaaminen on korvattava vuosien työllä. Puutarhan salaojitusyöt tehdään samanaikaisesti rakennuspohjan salaojittamisen kanssa. Jos tontti on metsäisessä maastossa, on odottamassa todellinen uudisraivaus. Puista voidaan kaataa tarpeettomat pois ja jo silloin suojataan säilytettävien pui-

den rungot lautasuojuksella. Puiden kaatamisessa on noudatettava suurta harkintaa. Metsämaassa oleva tontti säilyttäköön jollain tavoin metsän tuntuman. Ehkä siellä on muutama valkorunkoinen koivu, kaunis pihlaja tai honka, joka sopii pihapuuksi. Jos metsäseudun tontti hakataan putipuhtaaksi, se vaikuttaa epäedullisesti koko maisemakuvaa.

Kannot saadaan parhaiten ylös kantopommin avulla. Siinä kanto jo pirstoutuu polttopuiksi. Räjähdyttämisen tulee myös kysymykseen suurempia kiviä poistettaessa. Hautaamalla saadaan kivet pois muokkaukserroksesta. Kiven viereen kaivetaan riittävän syvä kuoppa, johon kivi vieritetään. Se upotetaan niin syvään, että sitä peittävä multakerros jää vähintään 30 sm. paksuiseksi. Teiden kohdalla kivet upotetaan vain hieman tien pintaa alemmaksi. Pienet kivet kerätään kasoihin lajitellen koon mukaan. Se helpottaa myöhemmin niiden käyttöä. Niitähän tarvitaan teihin, penkereisiin, kivikkoryhmiin ja kiviaitoihin.

Puutarhamaan tasoitustyö on tehtävä pohjamaasta lähtien. Ruokamultakerros luodaan sivuun, pohjamaa tasoitetaan tarpeen mukaan ja multa lapioidaan takaisin paikoilleen. Näin pysyy ruokamultakerros kauttaaltaan samanvahvuiseena. Aluksi voimme tyytyä 20—25 sm:n paksuiseen eli siis tavallisen peltomaan vahvuiseen ruokamultakerrokseen. Vuosien kuluessa sitä voidaan lisätä erilaisilla keinoilla, esim. pohjamaata pehmentämällä, runsaita luonnollisia lannoitteita käyttämällä sekä jätteitä, lehtiä, perunanvarsia yms. ruokamullan saamiseksi kompostoimalla. Jos maastossa on suuria korkeuseroja, vaatii sen tasoittaminen enemmän työtä ja suuria kustannuksia. Tasoittaminen tehdään pengertämällä rinteet. Mitä pitempi ja jyrkempi rinne on, sitä useampia penkereitä tarvitaan. Penger tehdään rinteiden jyrkimmän nousun kohdalle. Sopivia pengerkorkeuksia ovat 30—45, 70 ja 100—120 sm.

Tiekysymys on usein pulmallinen, koska perustamiskustannukset ovat melko suuret. Teitä on siis tehtävä mahdollisimman vähän, vain ne, joita ilman ei voida tulla toimeen. Useimmissa tapauksissa on maantieltä taloon johtava ajotie välttämätön.

Polku sopii hyvin pihanurmikolle, johon se kodikkaasti sulautuu. Jotta se ei sadeilmallakaan liettyisi, voi ruokamultakerroksen alle panna kiveä ja soraa. Laattakivipolku sopii johtamaan kulkijaa oleskelupaikalle tai kukkaryhmälle. Laatat asetetaan askelmitan päähän toisistaan. Laattakivipoluilla ja -käytävillä on se etu, että ne tekevät jo varhain keväällä, lumien sulamisaikaan mahdolliseksi puutarhassa liikkumisen. Nykypäivien puutarhassa vallitsee liikuntavapauden vaatimus. Ennen oli nurmikko koriste, nyt se on puutarhan tallausta kestävä lattia.

Nurmikko on meille ennestään tuttu vanhan suomalaisen talon pihamaasta. Tontilla, jolle on vaikea perustaa varsinaista puutarhanurmea, voidaan huoletta tyytyä tavalliseen luonnonnurmeen. Sen tavallisia kasveja ovat pihatatar, kehäsauro, piharatamo ja kylänurmikka. Sille on pehmeä astua, se ei pölyä ja on viehättävämpi kuin hiekkapiha. Ehkä kuitenkin kauniimpi edellistä on hoidettu nurmikko. Monivuotisten rikkaruohojen juuret on tarkasti poistettava.

Nurmialueeksi tarkoitettu osa lannoitetaan hyvin jo edellisenä syksynä. Mitä tasaisempi nurmikko on, sitä kauniimpi se on. Jyrällä tai jaloin polkemalla se tiivistetään siten, ettei jalkineiden kanta siihen uppoa. Nurmikko kylvetään joko aikaisin keväällä tai syksyllä elo-syyskuussa. Sen onnistumisessa on sopivalla siemensekoituksella tärkeä osuutensa. Timotei ei yksinään sovi, vaan sen kanssa käytetään punanataa, niitynurmikkoa, raeruohoa ja valkoapilaa. Siemenmäärä on 25—30 gr neliometriä kohti. Hyvällä hoidolla pysyy nurmikko kauniina 20—30 vuotta, minkä jälkeen se on uusittava.

Puutarhan perusrunko tai oikeammin sanoen kehykset on nyt valmis. Mitä sitten kehyksien sisälle? Puutarhan kasvisto, koristepuut, pensaat ja kukat tuovat väriä ja vihreyttä, vaihtelua ja yllätyksiä. Mainitsin jo edellä, että puutarhan ruokamultakerroksen vahvuudeksi riittää 20—35 sm. Kuitenkin kukille, pensaille ja pensasaidoille sen on oltava paksumpi. Pensasaidalle valmistamme kasvualustan, joka on noin ½ metriä leveä ja 40 sm syvä. On suotavaa, että pensasaidan kasvupaikka on hyvässä kasvukunnossa ja että ruokamultakerros on kauttaaltaan yhtä paksu. Leikatut pensasaidat ovat tiiviitä, todellisia suojamuureja, joiden läpi eivät enempää omananvarkaat kuin maantien pölykään pääse. Pensasaita, joko leikattuna tai vapaasti kasvavana, on ehkä parhain aitatyyppi. Yksityisille pensaillekin syvennämme ruokamultakerrosta. Puutarhan ylpeys on yksi, mutta suuri kukkaryhmä. Sempä perustammekin huolella. Pohjamaata kaivetaan pois niin paljon, että pohjalle tuotu 20 sm. lantakerros mukaan luettuna ruokamultakerroksen paksuudeksi saadaan 60 sm. Reunan korkeus ympäröivästä maasta on noin 7—10 sm. ja leveys 1½—2 metriä. Siinä sitä sitten onkin tilaa monivuotisille perennakasveille, yksivuotisille kukkasille, jopa muutamille koristepensaillekin. Nykyinen kukkavalikoima on hyvin runsas. Varmaan jokainen perheenjäsen löytää niitten joukosta oman lemmikkinsä, olkoonpa se sitten aikaisin keväällä avautuva morsiusangervo, heinäkuun illassa tuoksuva jasmiini tai tulenpalavassa värisään hehkuva idän unikko.

Puut muodostavat puutarhan kolmannen ulottuvaisuuden. Pikku puutarhoissa puita käytetään säästäten sijoittamalla ne esim. tontin laitamille. Pihamaalle voidaan sijoittaa yksi puu, punamarjainen pihlaja tai syksyn väreissä loistava vaahtera laulupuuksi linnuille.

Kukoistava puutarha, kotimme keidas, ei synny kuitenkaan vuodessa eikä parissa. Jatkuvasti on siellä uurasnettava ja vuosi vuodelta tulokset paranevat. Ja ehkäpä jo viiden—kuuden vuoden kuluttua siitä on muodostunut todellinen maanpäällinen paratiisi.

Puutarhan rakenteelliset osat

oli arkkitehti Birgitta Donnerin esitelmän aihe. Puhuja, joka valaisi esitystään rainan avulla, mainitsi aluksi, että rakennettaessa nykyaikaisen arkkitehtuurin periaatteiden mukaisesti pyritään sulautumaan luontoon. Nykyaikainen arkkitehtuuri on orgaanista, tarkoituksen mukaista — jokaisella osalla on

oma merkityksensä — ja itse ihminen on siinä mukana enemmän kuin ennen.

Mitä asumisen muotoihin tulee, on omakotitalo koko perheen kannalta katsoen onnellisin ratkaisu. Mutta jo taloa suunniteltaessa on otettava huomioon käytännöllisyyden vaatimukset mm. eri osien suhtautumisessa niin toisiinsa kuin myös ympäröivään luontoon. Rakenteelliset osat eivät saa rumentaa maisemaa, vaan niillä on pyrittävä korostamaan sen kauneutta. Talo, jonka ympärillä ei näy mitään asumisen merkkejä, ei puutarhaa, ei puita, ei penkkejä eikä muitakaan sellaisia osia, jotka liittäisivät sen luontoon, vaikuttaa jollain tavoin kuolleelta. Juuri puutarha luo intiimiä tuntua, se muodostaa ulkoisen "olo-huoneen", jossa voidaan askarrella, levätä, leikkiä ja seurustella ja jossa ihminen voi tuntea itsensä todella onnelliseksi.

Ennen kuin puhuja ryhtyi tarkemmin käsittelemään puutarhan rakenteellisia osia, hän antoi vihjeitä tarveaineiden ja värien käyttöön nähden. Päärakennuksen ja puutarharakennelmien on näissä suhteissa hyvin "soinnuttava" yhteen. Jos tarveaineet ovat kovin erilaisia, ne tekevät levottoman vaikutuksen. Jos esim. puurakennuksessa on pystysuora vuoraus (rimat 1×2"), on sopivaa käyttää samanlaisista laudoista tehtyä ja myös samanväristä pystyaitaa. Ja jos sokkeli on päällystetty liuskakivillä, voisi myös puutarhakäytävät päällystää niillä. Kivirakennuksen yhteyteen sopivat muuratut portinpilarit ja koristeellinen rauta-aita.

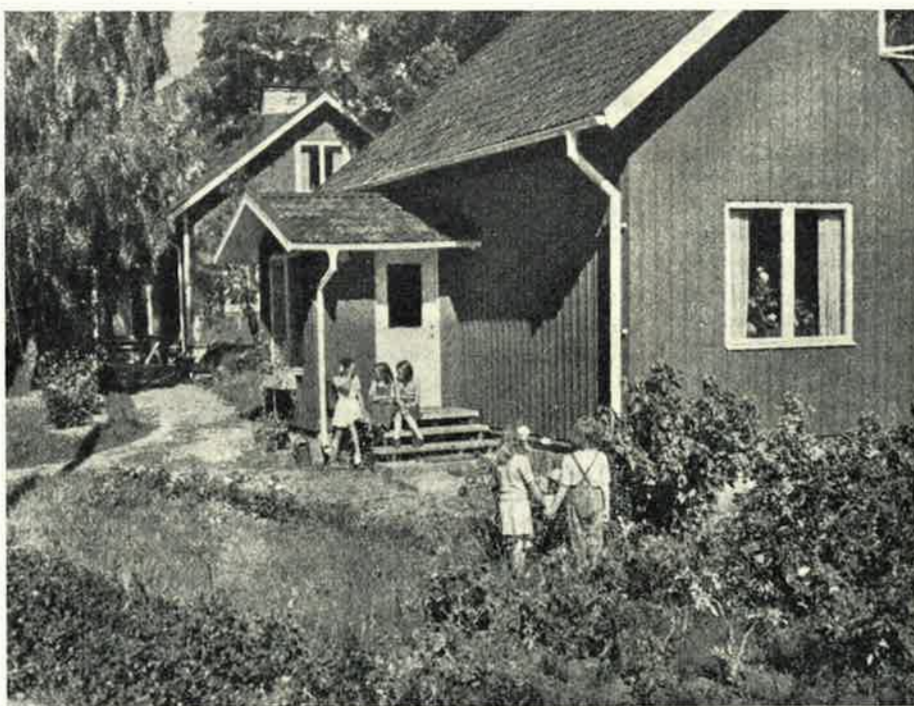
Väritys riippuu paitsi päärakennuksen väristä paljon myös ympäröivästä luonnosta ja kukista sekä siitä, halutaanko jotakin osaa erikoisesti korostaa. Puutarhakaluston väriksi käy jokin pirteä väri, mutta on kuitenkin varottava voimakasta vihreää, joka ei yleensä sovi yhteen luonnonvihreän kanssa, sekä hohdavan valkoista, joka helposti häikäisee. Puun luonnollinen väri on aina kaunis, samoin myös luunväri tai jokin harmahtava sävy. Jos halutaan kukkien pääsevän paremmin oikeuksiinsa, on vältettävä hyvin voimakkaita värejä.

Tämän jälkeen esitelmöitsijä siirtyi puutarhan rakenteellisten osien tarkasteluun mainiten m.m. seuraavaa:

Kuisti tai terassi on pihan keskipiste, koska se varsinaisesti yhdistää sisä- ja ulkotilat toisiinsa. Kuisti on rakennuksen osa ja se on suojattava sateelta, koristettava kukkalaatikoilla ja kalustettava penkeillä. Terassi taas on osa puutarhaa. Sen muodostaa sivuilta suojattu alue, jossa voidaan työskennellä, seurustella, ruokailla ja levätä. Terassin yhtenä suojaseinänä on rakennuksen seinä, ja suojaksi tuulelta sekä uteliaitten ihmisten katseilta voidaan käyttää puuristikkoa, joka koristetaan köynnöskasveilla. Ristikko, jonka korkeus voi olla noin 2,20 m ja pylväitten väli vähintään 2,5 m, ei kuitenkaan saa varjostaa huoneita. Lattia, jona voi olla paljas maa, nurmikko tai kallio, pysyy siistinä ja kuivana, jos se tehdään kivilaatoista. Jos laattoja puutarhassa yleensä käytetään, on niiden oltava kaikkialla samanlaisia. Mutta niitä ei pitäisi käyttää liikaa eikä siroittelua epämääräisesti sinne tänne, vaan jokaisella laattalla pitäisi olla oma määrätty

Tämän talon terassi ja portaikko ovat saaneet suojakseen kauniin puuryhmän. Taustalla juhlallinen pihakuusi.

Talo ja pihamaa muodostavat yhden kokonaisuuden. Taustan puut luovat varjoa ja vaihtelua.

tarkoituksensa. Niillä voidaan esim. rajoittaa istutus-alueita, estää nurmikkoa levittäytymästä kukkapenkeihin jne. Lattia on tehtävä tasaiseksi, jotta kalusto voidaan sille mukavasti sijoittaa, ja kaltevaksi, jotta vesi pääsee valumaan pois. Luonnonkivilaatat sopivat tarkoitukseen parhaiten ja kysymykseen tulee liuskakivi, graniitti tai hiekkakivi, kun taas sementti vai-

kuttaa rumalta. Tiili on kyllä kaunista, mutta rapautuu ja lohkeilee helposti. Kovaksi poltettua tiiltä voidaan mahdollisesti käyttää terassilla ja portaissa, mutta ei punaisten kukkien läheisyydessä.

Puutarhakalustoon kuuluvien esineiden on oltava yksinkertaisia, helposti siirrettäviä, mukavia ja kestäviä. Käytännöllinen ja samalla viehättävä on penk-

ki, joksi sopii noin 45—55 sm levyinen selkänojaton irtomainen lankku. Sen jalat voivat olla joko puuta tai kiveä ja lapset voivat käyttää sitä myös keinulautana. Pyöreä ja tarpeeksi leveä penkki vanhan puun ympärillä vaikuttaa kodikkaalta puun toimiessa sateen, auringon ja tuulen suojana. — Puutarhapöydät ovat usein liian pieniä ja liian korkeita. Veden poistavalmista varten on pöytälevyssä tavallisesti reikä. Kolmijalkainen pöytä pysyy epätasaisessa maastossa tukevammin kuin nelijalkainen. — Tuolimalleja on monenlaisia, joukossa paljon epämukaviakin. Korkeaselkänojainen tuoli on hyvä, sillä se tukee selkää. Sekä sohvaa että tuoleja voidaan "piristää" värikkäillä tyynyillä. Tavallisimmin käytetään puisia huonekaluja, jotka ovat verrattain huokeita. Ne ovat kuitenkin usein liian kömpelöitä. Metalliset huonekalut sen sijaan ovat siroja ja kestäviä ja sopivat hyvin aurinkoiseen, kukkivaan luontoon, mutta niitä on vaikea saada. Myös rottinkihuonekalut sopivat hyvin puutarhaan, mutta ovat kalliita. Niillä on kuitenkin se etu, että niitä voidaan käyttää sisälläkin.

Puutarhan koristeina voidaan lisäksi käyttää m.m. aurinkokelloa, koristeellisia ruukkuja, lyhtyjä ja vesitynnyriä. Lipputankoa ei pidä sijoittaa suoraan rakennuksen eteen, vaan mieluummin hieman sivuun.

Kaikki edellä mainitut esineet saavat olla näkyvisiä, mutta esim. vaatteiden tuuletustelineet, pyykin-kuivausnarut ja rikkalaatikot on asetettava vähemmän näkyvälle paikalle, jonne on helppo pääsy keittiöstä. Mattojen ja patjojen piiskaaminen on suoritettava tarpeeksi etäällä ikkunoista, ettei pöly pääse tunkeutumaan sisälle. Telineet voidaan tehdä puusta tai rautaputkesta ja niiden sopiva korkeus on 190 sm. Patjojen pölytystä varten olisi tehtävä pölytyspenkki. Rikkalaatikot, rautalevyiset tai betoniset, on sijoitettava niin, etteivät ne rumenna ympäristöä ja ettei niistä koidu terveydelle haittaa. Ne voidaan myös upottaa maahan. Tärkeätä on, että ne tehdään niin tiiviiksi, etteivät rotat pääse sisälle. Jos talossa on keskuslämmitys, poltettakoon roskat rikkauunissa, joka tehdään keskuslämmityspiipun yhteyteen.

Sekä kauneus- että käytännöllisistä syistä olisi puutarhaan sijoitettava vesiallas kukkien ja kasvimaan kastelua varten. Sellainen ei tule kalliiksi, jos se tehdään kyllästetystä puusta, tilkitään ja tiivistetään. Reunaksi laitetaan puukehys, pohjalle kivi- ja sora-kerros ja sen päälle hienoa hiekkaa. Aluksi allas vuotaa, mutta "turvottuaan" pitää vettä. Toinen helppo ratkaisu on upottaa tynnyrinpuolikas maahan ja asettaa sen ympärille kivilaattoja. Myös kaivon pohjarankaasta saadaan melko huokea vesiallas.

Lasten aika kuluu suurimmaksi osaksi leikkimisessä, jota varten heille on järjestettävä oma nurkkauksensa. Sellaiseksi valitaan aurinkoinen ja suojaisa paikka, joka näkyy keittiön ikkunasta ja kuistilta, jotta äiti voi pitää lapsia silmällä. Leikkipaikalle laitetaan yksinkertainen, noin 2×2 m suuruinen hiekkalaatikko (ei hiekkakuoppa), joka on tehtävä niin, että vesi pääsee valumaan siitä pois. Hiekka on eristettävä muusta ympäristöstä niin, ettei se leviä nurmikolle. Laatikon läheisyyteen on syytä järjestää

Yksinkertainen mutta siro puutarhakalusto.

Pöytä: Korkeus 72 sm, pituus 120 sm, leveys 75 sm.

Penkki: Istuimen korkeus 42 sm, selkänojan korkeus 80 sm, pituus 150 sm, istuimen syvyys 45 sm.

Tuoli: Istuimen korkeus 42 sm, selkänojan korkeus 80 sm, istuimen leveys 42 sm, istuimen syvyys 45 sm.

Jakkara: Korkeus 42 sm, istuin 42×42 sm.

penkki, jota voidaan käyttää myös keinulautana, sekä yksinkertainen kiikku tai tavallinen puutarhakeinu.

Asuntotontin aidaksi soveltuu lähinnä pensasaita, säleaita tai kiviaita. Se voi olla vain osittainenkin, mikäli halutaan suojata jotain määrättyä tilaa. Mutta se on tehtävä huolellisesti, sillä vino tai kaatumaisillaan oleva aita ei ole iloksi silmälle. Betonia ja puuta ei pitäisi käyttää rinnan, vaan mieluummin tehdään aita kokonaan puusta, mikäli ei pensasaita tule kysymykseen. Aita olkoon yksinkertainen, mutta portti voi olla koristeellinenkin.

Puutarha ei saa olla täynnä erilaisia laitteita ja kasveja, sillä silloin se on sekavan näköinen, vaan sen tulee vaikuttaa ilmalta, harmooniselta ja aurinkoiselta. Mielikuvitus on tarpeen, mutta se ei saa luoda sellaista, mikä ympäristölle on vierasta. On pidettävä kiinni omasta tyylistämme ja kauneusarvoista ja niiden mukaisesti suunniteltava rakennuksemme ja siihen liittyvät osat, lopetti puhuja esityksensä.

Yksi ainoa teko suo ihmiselle tyydytystä: vasta silloin voi ihminen saada rauhan, kun hän on tehnyt oikein.

Juhani Aho.

*Ei kuolemansa jälkeen, vaan ennen kuolemaa ha-
luavat ihmiset tulla rakastetuiksi.*

Christian Geyer.

Vyötärökaistaleisia työhaalareita takkeineen esittelevät neidit Laina Sihvola, Lempi Tiitinen ja Kaija Kiri sekä rva Zaida Kujala.

MANNEKIINIESITYKSIÄ NAISTEN TYÖPUKUJEN MERKEISSÄ.

Kun kuulemme sanan mannekiiniesitys, niin kuvitelmme näkevämme perhosmaisena kevyitä iltai- tai hienosti leikattuja sunnuntaipukuja. Harvoinhan näet mannekiiniesitys on omistettu yksinomaan työpukujen esittelylle. Näin tapahtui kuitenkin helmikuun 24. ja 25. päivinä Voikan Yrjönojan kerhohuoneistossa ja Kuusankosken Seuratalossa, joissa sosiaaliosastomme järjesti mannekiiniesityksen yksinomaan naisten työpukukysymyksen merkeissä.

Suuren osan ajastaan ihminen käyttää työhön. Nykyajan eevan kohdalla se saattaa olla hyvinkin monitahoista — työtä kotona keittiössä, pyykkituvassa, lastenkamarissa tai työtä tehdassaleissa koneitten parissa. Jokainen nainen osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti lähtiessään kosteaan pyykkitupaan, mutta naisten tehdastyöasu ei läheskään aina ole yhtä asiallisella tasolla. Sopimaton työpuku on saattanut johtaa jopa vakaviin onnettomuuksiinkin. Työturvallisuuden kannalta on siten asianmukainen työpuku toivottava.

Kumpikin edellä mainittu tilaisuus houkutteli suuren joukon työpukuasioista kiinnostuneita sekä vanhempia että nuorempia eeevoja niihin saapumaan. Kunniavieraina olivat läsnä valtion apulaisammatintienylitarkastaja, maisteri Annikki Liste, Lahden piirin ammattientarkastaja, insinööri Helmi Makkonen, varatuomari Margareta Koivula Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton edustajana, maisteri Agneta Grönvik Teollisuus-Tapaturmasta sekä neiti Aili Sarpolahti Karhulan tehtaitten edustajana.

Ohjelma sekä Voikkaalla että Kuusankoskella oli suunnilleen samanlainen. Voikkaalla aloitettiin tilai-

suus yhteislaululla ja Kuusankoskella ammattikoulun reippaat torvensoittajapojat puhalsivat opettaja Alvar Korven johdolla tervetuliaissävelet. Edellisessä paikassa lausui läsnäolijat tervetulleiksi sosiaalipäällikkö, varatuomari Aunis K. Kantonen ja jälkimmäisessä sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen.

Esitelmässään varatuomari Margareta Koivula valaisi kysymystä mielenkiintoisella tavalla. Puhuja lausui mm.: Vaisto ohjaa naista kodin töissä pukeutumaan asiallisesti, mutta sitä vaadittaisiin ennen kaikkea työpaikalla. Onnettomuuteen siellä voivat syynä olla monet eri tekijät, mutta varmaa kuitenkin on, että sopiva työpuku saattaa olla ainakin apuna tapaturmien ehkäisyssä. Koneisiin tarttuneet hiukset, liehuvat hameenhelmat ja kehnnot jalkineet ovat tavallisia onnettomuuksien aiheuttajia. Mistä sitten johtuu, että varoittavista esimerkeistä huolimatta sopivien työpukujen käyttö ei ole vallannut enemmän alaa naisten keskuudessa? Tavallisia vastauksia ovat: ei ole aikaa niihin pukeutumiseen ja työpuku verottaa kukkaroa liian raskaasti. Onnettomuutta ei ole tapahtunut ennenkään, kuinka se voi sattua nytkään. Päätäkäämme nyt, että ryhdymme viestinviejiksi tässä tärkeässä asiassa ja itse omalta kohdaltamme pyrimme keskittyneeseen ja kauniiseen pukeutumiseen työpaikalla. Hyvät asiat voivat mennä eteenpäin vain yksilöllisen kasvatuksen avulla. Kasvattakaamme siis itseämme ja toinen toistamme, lopetti puhuja.

Illan kohokohtaa, itse mannekiiniesitystä, yleisö odotti suurella jännityksellä ja varmaan se ei odotuksessaan pettynytäkään. Hienoisen esiintymiskuumeen

nostama puna poskilla mannekiinit astuivat näyttämölle tarkkasilmäisen yleisön arvosteltaviksi. Uskalsivatpa vielä tehdä näytöskierroksenkin salissa.

Minkälaisia sitten olivat pukuluomukset? Mainitakoon ensin ne liikkeet ja tehtaajat, jotka olivat "kantaneet kortensa kekoon" hyvän asian puolesta. Työhaalarit ja -takit sekä osa työpäähineistä olivat Tiklas Oy:n ja Hallman Oy:n tehtaitten käsialaa, ja ne oli näytökseen välittänyt Kymintehtaitten Kauppa Oy. Perheenäidin työasusteista vastasi taas Ompeluliike Sutinen. Kengät olivat Toiminimi Lapilta. Pukujen esittelijänä toimi sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen. Mannekiineina esiintyivät eräät yhtiön palveluksessa olevat naishenkilöt.

Esittelyssä vuorottelivat tehdassaleihin ja kotikäyttöön soveltuvat työpuvut. Tehtaisiin tarkoitetuilla housupuvuilla oli sekä väreihin että malleihin nähden naisellinen leima. Oli etulapulla varustettu haalari takkiyhdistelmineen, oli vyötärökaistaleella jatkettu, erityisen käytännöllinen ja viehättävä housumalli sekä vielä tavallinen vyötärökuminauhainen haalari. Kangas oli pumpuligabardiinia, helposti pestävää ja värinkestävää. Hehkeä sininen, raikas vihreä, vaalea ruskea ja kirkas punainen tulevat muodostumaan piristäviksi väripisteiksi yksitoikkaisissa tehdassaleissa. Työtakit olivat, ikävä kyllä, vanhamalliset ja tummat.

Selvä omistamisen halu kuvastui monen eevan kasvoilta perheenäidin kotityöpukujen ilmestyttyä näyttämölle, eikä ihme. Sekä työtakit että puvut olivat yksinkertaisessa tyylikkyudessaan laatuluokkaa.

Yleisö sai esittää oman mielipiteensä parhaimman työpuvun äänestyksessä. Eniten ääniä saaneen puvun äänestäjien kesken arvottiin yksi esillä olleista

Yllä: Raidallinen työtakki ja punaharmaa työhaalariyhdistelmä. Esittelijöinä neidit Raili Siljander ja Elli Annikki Vierula, josta muutamaa päivää myöhemmin tuli rouva Mauno.

Alhaalla: Suurta hilpeyttä herättivät neidit Helmi Sormunen ja Aili Laitinen työpaikalle sopimattomine asuineen.

työpuvuista ja kenkien arvontaan osallistuivat kaikki äänestyksessä mukana olleet. Parhaimmaksi katsottiin vihreä väri, ja mallin puolesta taas sekä vyötärökaistaleella että etulapulla varustetut olivat yhtä suosittuja.

Erikoista hilpeyttä herättivät humoristisesti esitetyt kömpelö miesten haalari ja käytöstä poistettu hulmuava sifonkipuku, jotka olivat hyvinä esimerkeinä siitä, millainen työpuku ei koskaan saisi olla.

Päätepiirteenä esittelylle oli kaikkien mannekiinien yhteisesiintyminen näyttämöllä. Esiripun tummaa taustaa vasten ja näyttämön reunaa koristavien saniaisten vihreyden rinnalla muistutti värikäs mannekiinijoukko kesäistä kukkaryhmää.

Ohjelmasta mainittakoon vielä terveyssisar-kätilö Sirkka Mellon pirteä terveyspakina ja Voikkaalla neiti Gammelinin viuluesitykset sekä molemmissa paikoissa hauskat lyhytfilmit.

Antakaamme lopuksi pikahaastattelun muodossa puheenvuoro eräille tilaisuuksissa mukana olleille.

Rouva Anni Elo, Voikan paperisalin emäntä, oli ensimmäisenä haastateltavanamme. Kysyimme minikäläisen vaikutelman hän sai tilaisuudesta. "Suorastaan ihana ja opettavainen ilta. Oli erittäin hyvä,

AMMATTIKOULUN TYTTÖOPPILAITTEN VANHEMPIA

neuvonpidossa opettajien kanssa tärkeistä kasvatuskysymyksistä.

Vuosi sitten olivat ammattikoulun tyttöoppilaiden äidit koulun vieraina. Silloin todettiin, että vanhemmilla ja opettajilla on paljon yhteisiä asioita, jotka vaativat usein tapaamista. Kuitenkin ehti vierähtää vuosi ennen kuin jälleen kokoonnuttiin, mikä tapahtui helmikuun 22 p:nä. Tällä kerralla päästiin kuitenkin niin pitkälle, että saatiin isätkin mukaan. Se onkin tarpeen, sillä kaikkihan me, niin äidit, isät kuin opettajatkin, olemme saman rakennuksen rakentajia, joista kukin kantaa omat rakennuspuunsa kasvattiensa elämän rakennukseen.

64 äitiä ja isää oli noudattanut kutsua. Oppilaat suorittivat ensin juhlasalissa ohjelmaa. Pojat esittivät torvisoittoa, tytöt laulua, lausuntaa, hauskan polkan ja kuvaelman "Äidin rakkaus". Lasten esityksiä kuuntelee aina mielellään. Ne saivat nytkin kaikki läsnäolijat mukaansa, ja tyttöjen esittämä kuvaelma julisti niin voimakkaasti äidin rakkautta kulkuripoikaansa, että sen esityksen aikana oli tuskin ainoatakaan kyyneltyöntöntä silmää.

Juhlasalista siirryttiin sitten toisen kerroksen aulaan, jonne oli järjestetty kahvitarjoilu. Siellä saivat vanhemmat tutustua lastensa opettajiin ja keskustella erikoisesti luokanvalvojan kanssa, sillä vanhemmat jaettiin luokkiin lastensa mukaan.

Vaikka keskustelusta ei tuntunut olevan puutetta näinkään, haluttiin kuitenkin saada aikaan yhteinen keskustelu. Sen viriämiseksi saatiin kuulla kolme alustusta. Opettaja Veikko Halme piti alustuksen oppilaiden vapaa-aikojen vietosta. Käsiteltyään lyhyesti

murrosikäisen ongelmia alustaja hahmoitteli sielutieteellisen taustan keskustelulle, jonka pohjaksi hän esitti neljä kysymystä: 1. Onko kodin ja koulun kiinnitettävä huomiota nuorten vapaa-aikojen käyttöön vai onko nuorille itselleen suotava täysi valinnan vapaus? 2. Mitkä ovat mielestänne hyödyllisiä tai ainakin vaarattomia vapaa-aikojen harrastuksia? 3. Minkälaisilta harrastuksilta nuoria olisi suojeltava? 4. Mitä keinoja vanhemmilla on ohjata lastensa harrastuksia haluamaansa suuntaan? Sitten kuultiin käsityöopettaja Toini Alasmaan alustus hyviin tapoihin totuttamisesta. Alustaja totesi kasvattajilla olevan omakohtaisia kokemuksia tästä kysymyksestä ja esitti seuraavat kaksi keskustelukohdetta: 1. Mitä hyviä tapoja pitäisi tehostaa? 2. Mikä tässä olisi koulun osuus, mikä kodin osuus? Välittömästi tämän jälkeen piti talousopettaja Eila Selin alustuksen taskurahoista päättäen sen seuraaviin kysymyksiin: 1. Mitä mieltä olette säännöllisistä viikko- tai kuukausirahoista ja miten suuriksi ne määrätään? 2. Maksetaanko taskurahat korvaukseksi työstä vai annetaanko ne ilman muuta? 3. Annetaanko ostaa niillä myös käyttötavaroita? 4. Valvotaanko rahan käyttöä?

Kysymykset olivat kaikille niin tuttuja ja läheisiä, että niistä virisi laaja keskustelu. Ensiksi todettiin, että kodin ja koulun on huomioitava vapaa-aikojen käyttöä. Lueteltiin joukko harrastuksia, joita pidettiin hyvinä, mutta toisaalta todettiin monilla olevan taipumusta huonoihinkin harrastuksiin. Oli mieluisaa kuulla, että vanhemmat ovat tyytyväisiä kerhotoi-

että yleisö osasi arvostaa työpukumannekiininäytöksen saapumalla tänne näin runsaslukuisena". "Mikä on mielipiteenne esitetyistä puvuista?" tiedustelimme sitten "Kaikki olivat kauniita. Itse pidin erityisesti punaisesta housupuvusta. Meille vanhemmille sopii kuitenkin paremmin työtakit, mutta miksi eivät nekin voisi olla esimerkiksi iloisen kukikkaita väreiltään."

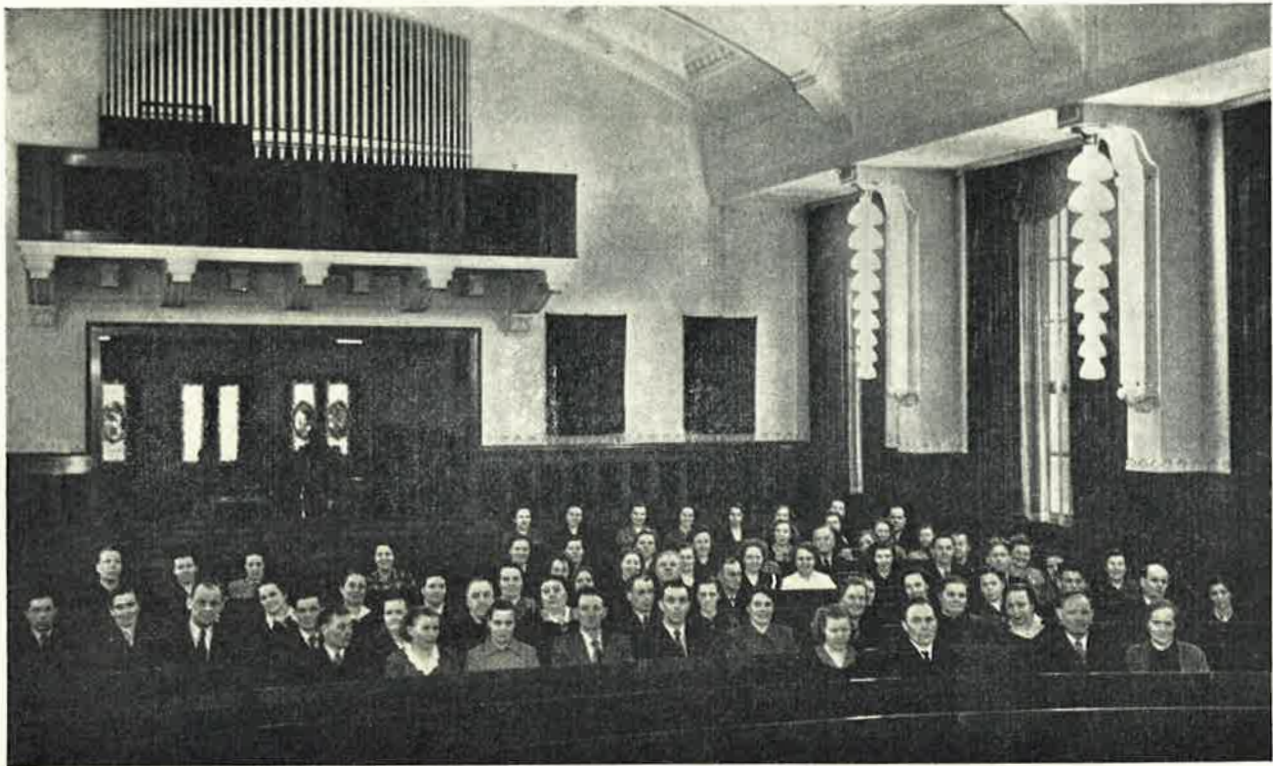
Neiti Aili Laitinen Kymin paperitehtaitten luottamusnaisena lausui puolestaan, että ilta vastasi erinomaisesti tarkoitustaan. Se oli täysosuma. "Onko Teillä jotakin erikoista sanottavana näistä kysymyksistä?" "Ei mitään muuta, kuin että asiaa on ponnekaasti vietävä eteen päin."

Rouva Aili Ström, Voikan tehtaan talousosaston siivooja, ilmaisi kantansa vastaamalla kysymykseen sopivatko esitetyt puvut hyvin tehdastyöhön: "Se riippuu siitä, mitä työtä tekee. Siivoustyössä ovat parhaimpia työtakit. Olisipa niissä vain hauskemmat

värit. Koneitten parissa työskenteleville on paikallaan housupuku. Pyöreä päähinemalli oli hyvin asiallinen ja sievä."

Ylitarkastaja, maisteri Annikki Liste puki tyytyväisyytensä sanoihin: "Ilolla on todettava, että illat vastasivat täydellisesti tarkoitustaan. Ohjelmassa olivat sopivasti yhdistyneinä sekä terveydenhoidolliset että työpukukysymykset. Nyt en tiedä mitään parempaa keinoa työpukuasian parantamiseksi kuin juuri tämänkaltaiset tilaisuudet."

Ja viimeinen puheenvuoro on ammattientarkastaja, insinööri Helmi Makkosella. "Mukana olleet olivat erittäin innostuneita ja kiinnostuneita illan ohjelmasta. Omasta puolestanikin täytyy sanoa, että kaikki oli juuri niin kuin pitikin olla. Toivokaamme vain, että kaikki naiset, myöskin sellaiset, jotka eivät olleet tilaisuudessa läsnä, inostuisivat "aatteesta" sekä työturvallisuuden että asiallisuudenkin vuoksi".

Neuvottelutilaisuuden osanottajia koulun juhlasaliin kokoontuneina.

mintaan, jota koulussa järjestetään, mutta toivoivat, että sellaista voitaisiin järjestää myös Voikkaalla siellä asuvia oppilaita ajatellen. Eräs äiti kertoi olevansa täysin rauhallinen niinä iltoina, jolloin tytär lähtee seurakunnan kerhoon. Vilkkaan keskustelun aiheutti tanssiharrastus. Keskusteltiin tanssista yleensä ja erikoisesti tanssimisesta koulun juhlissa. Lopuksi oltiin yksimielisiä siitä, että kodin ja koulun yhteistyö on tässäkin tarpeen. Koska on koteja, joissa vanhemmat eivät pidä suotavana lastensa käyntiä tansseissa ainakaan ennen kuin rippikoulu on käyty, riistettäisiin heiltä tuki, jos koulu sallisi tanssin juhlissaan. Kysymyksen alustaja lausui vielä, ettei tässäkään kasvatuskysymyksessä ole pakosta apua. Saadakseen lapsensa harrastamaan mieleisiään asioita tulisi vanhempien järjestää oma vapaa-aikansa niin, että heillä olisi aikaa lapsilleen ja voisivat yhdessä lastensa kanssa viettää iltojaan jonkin yhteisen harrastuksen parissa.

Kun alettiin keskustella nuorison tavoista, korostettiin heti alkuun oppilaiden vallattomuutta ja esiintymistä mm. junassa ja linja-autoissa ja toivottiin, että vanhemmat ja opettajat yhdessä muistuttaisivat taas tästä asiasta. Muitten hyvien tapojen, kuten esim. tervehtimisen ja kohteliaisuuden opetus käy parhaiten esimerkin voimalla. Jos me aikuiset käytämme ahkerasti sanoja kiitos, ole hyvä ja anteeksi, ja jos me tervehdimme kohteliaasti, niin varmasti lapsemme oppivat tekemään samoin. Kun koti ja koulu käyvät tässäkin käsi kädessä, saamme, alustajan sanoja käyttäksemme, hyvien tapojen noudattamisen nuorten mieluisaksi velvollisuudeksi, sillä

eivät he halua olla tavoiltaan muita huonompia. Kun perusasiat saadaan juurtumaan, on niitä helppo kartuttaa, sillä tieto lisää varmuutta, jota nuori ihminen niin usein kaipaa.

Kolmas keskustelunaihe synnytti myös vilkkaan keskustelun. Kävi ilmi, että toisissa kodeissa annetaan taskurahat tilien yhteydessä, mutta toiset vanhemmat taas katsovat parhaaksi antaa rahat aina tarpeen tullen. Joku ehdotti viikkorahaksi 100 mk, mutta toiset arvelivat olevan vaikeata asettaa mitään määrättyä summaa, koska sen suuruus on riippuvainen perheen taloudellisesta asemasta. Yksimielisiä oltiin kuitenkin siitä, ettei lapsilla tarvitsisi olla suuria rahasummia taskuissaan. Heillä voisi olla joku työ, josta saisivat korvauksen rahassa, mutta yleensä on pidettävä auttamista kodissa niin luonnollisena asiana, ettei siitä makseta palkkaa. Toivottavaa olisi myös, että lapset totutettaisiin pitämään tiliä tuloistaan ja menoistaan ja siten heitä kasvatettaisiin taloudellisiksi.

Keskustelussa ilmeni, että vanhempien ja opettajien ajatukset esillä olevista kasvatuskysymyksistä olivat samansuuntaiset. Kasvattaminen määrättyyn ammattiin on vaikeata, mutta vielä vaikeampaa ja vastuullisempaa on kasvattaminen ihmiseksi, joka sopeutuu hyvin suureen yhteisöön.

Erään oppilaan äidin kiitettävä koulua tämän tilaisuuden järjestämisestä laulettiin yhteisesti virsi "Soi kunniaksi Luojan", jonka jälkeen vanhemmilla oli vielä tilaisuus tutustua koulun uusittuihin opetustiloihin.

Katsaus aloitetoimintaan v. 1952.

Noudattaen entistä tapaa luomme katseemme taakse päin ja silmäilemme seuraavassa viime vuoden aloitetoimintaa tapahtumien ja numeroiden valossa.

Tapahtumista on ensiksi huomioitava aloitetoiminnan uudistaminen kesällä 1952. Ennen uudistamista toimi kullakin osastolla joku määrätty työnjohtaja aloiteyhdysmiehenä. Uudistuksen jälkeen on aloiteyhdysmiehiä kullakin osastolla kaksi, varsinainen ja varayhdysmies, joista varsinainen kuuluu jäsenenä asianomaisen osaston aloitelautakuntaan.

Aloiteyhdysmiehet nimittää asianomaisen osaston johtaja luottamusmiehen esityksestä.

Periaatteena on, että sopivan ajanjakson kuluttua miehiä voidaan vaihtaa, esim. varayhdysmies varsinaiseksi ja hänen tilalleen taas uusi mies, jolloin vakinainen yhdysmies "täysin palvelleena" voitaisiin vapauttaa. Tällä keskustoimikunta on pyrkinyt siihen, että mahdollisimman moni työntekijöitten edustaja pääsisi mukaan aloitetoimintaan.

Jos osaston yhdysmiehiksi on saatu sopivat miehet, ei mikään kuitenkaan estä heitä toimimasta pitemmänkin ajanjakson, mikäli heillä riittää innostusta ja uutteruutta.

Toinen kuluneen vuoden tapahtumista oli, kuten jokainen on Kymi-Yhtymän Tiedotuslehdestä n:o 9 lokakuulta v. 1952 huomannut, sattuneen kuolemantapauksen ja sitä seuranneiden siirtojen aiheuttama aloitetoiminnan hoitajan vaihdos.

Viime syksyn lokakuussa lopetettiin tilanpuutteen takia aloitetoimisto Kymintehtaan "Kukkolassa" ja keskitettiin kaikki toimistotyöt Voikkaalle. Aloitetuimiston osoite on: Voikka, Piirustuskonttori.

Toiminta jatkuu muuten samanlaisena kuin ennenkin. Myös sinä lyhyenä aikana, minkä uusi aloitetoiminnan hoitaja on ehtinyt toimia, ovat asiat sujuneet hyvin ja hankauksitta, ja tämän hyvän yhteistyön toivotaan vastakin jatkuvan.

Parina viime vuonna on aloitteiden määrää koskeva tilasto pysynyt melko vaatimattomana. Eräänä syynä alussa mainittuun uudistamiseen olikin keskustuimikunnalla pyrkimys saada aloitetoiminta vilkastumaan.

Uusi systeemi on tähän mennessä ollut käytännössä vasta puolisen vuotta, joten se ei ehkä vielä ole ehtinyt näyttää, mihin se todella pystyy.

Vaikka taso aloitteiden määrään nähden onkin vaatimaton, on sentään ilahduttaviakin puolia havaittavissa.

Loppuun käsitellyistä aloitteista on hyväksytty 50 %, mikä todistaa aloitteiden melko hyvää laadullista tasoa. Aikaisemmin on hyväksymisprosentti vaihdellut 30—35. Samoin on palkkiosummien keskiarvo v. 1952 n. 550: — korkeampi vuoden 1951 keskiarvoa.

Suurin maksettu palkkio aloitteesta on ollut 10.000: — ja pienin, n.s. tunnustuspalkkio, 2.000: —

Vastaisuutta ajatellen on jokainen hyvä ajatus pantava paperille, ja ellei joku siihen mielestään pysty, ei se saa olla esteenä, sillä suullinenkin esitys, joko yhdysmiehen kautta tai suoraan aloitetoiminnan hoitajalle tehty, kelpaa yhtä hyvin.

Vaikka aloitteiden ansiosta on jo paljon työtapoja ja -menetelmiä parannettu, niin kyllä parannettavaa aina löytyy. Ajatukset vain ujustelematta ja ennakkoluulottomasti julki.

Julkaisemme alempana taulukon, josta tärkeimmät numerotiedot selviävät. Sarakkeessa käsittely kesken mainitut aloitteet ovat suurimmalta osalta kokeiltavina, jotta saataisiin tarkempi selvyys niiden sopivaisuudesta ja arvosta, tai ovat ne sitten lajakantoisempia asioita, joista on hankittava lisäselvityksiä ja laskelmia.

Aloitetilasto 1. 1.—31. 12. 1952.

Osastot.	Aloitteiden lukumäärät.					Palkkiot.
	Yhteensä	Hyväksyttyjä	Käsittely kesken	Hylyttyjä	Toteutettuja	
Kymintehdas— Kuusankoski						
Ky paperitehdas	3	2	—	1	2	7.000: —
Kuu paperitehdas	2	1	—	1	1	2.000: —
Ky selluloosatehdas	7	2	2	3	2	16.000: —
Korjauspaja	3	3	—	—	3	10.000: —
Sähköosasto	3	—	—	3	—	—
Kuljetusosasto	2	2	—	—	2	15.000: —
Talousoosasto	2	1	—	1	1	2.000: —
Yhteensä	22	11	2	9	11	52.000: —
Voikka						
Selluloosatehdas	6	2	1	3	1	8.000: —
Paperitehdas	1	—	—	1	—	—
Korjauspaja	3	1	2	—	1	2.000: —
Karbiditehdas	1	—	1	—	—	—
Ulkotyöosasto	1	—	—	1	—	—
Yhteensä	12	3	4	5	2	10.000: —
Ky—Kuu ja Vo yht.	34	14	6	14	13	62.000: —

Mitali- miehiä

Voikan virkamiesklubilla pidetyssä tilaisuudessa ojensi Voikan paperitehtaan ja puuhiomon teknillinen johtaja, dipl.ins. T. Z. Wiklund pakkaaja Otto Sommarbergille Suomen Valkoisen Ruusun I luokan

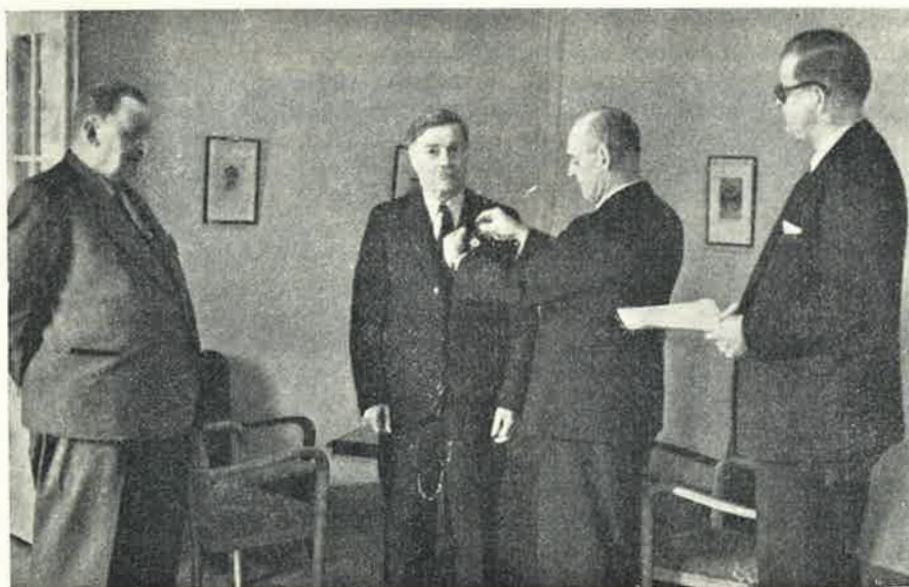

Mäkiselle kiittäen häntä esimerkillisesti suoritetusta työstä. Viereisessä kuvassa ins. Lindqvist kiinnittämässä mitalia Mäkisen rintapieleen. Tilaisuudessa oli läsnä myös rouva Mäkinen. Mäkinen tulee toukokuun 30 p:nä olleeksi yhtiön palveluksessa 45 vuotta. Viittaamme häntä esittelevään kirjoitukseen osastossa "Pitkäaikaisesti palvelleita".

Antti Jalmar Heiskala Voikan ulkotoimistosastolta sai yhtiön kultaisen ansiomerkkin 50-vuotisesta palveluksestaan maaliskuun 21 p:nä Voikan virkamiesklubilla järjestetyssä tilaisuudessa, josta kuva alhaalla. Merkin ojensi hänelle yhtiön varatoimitusjohtaja, vapaaherra Knut von Troil kiittäen työn veteraania pitkäaikaisesta ja uskollisesta työstä. Viittaamme edellisessä numerossamme olleeseen häntä esittelevään kirjoitukseemme.

mitalin kultaristein kiittäen häntä harvinaisen pitkstä ja uskollisesti suoritetusta työpäivästä. Sommarbergilla on yhtiöläisvuosia takanaan jo lähes 57. Yläkuvassamme "mitalimies" Sommarberg insinöörien Wiklundin, Pirttilän ja Rundqvistin seurassa.

Helmikuun 21 p:nä Kymintehtaan virkamiesklubilla järjestetyssä tilaisuudessa ojensi Kymin selluloosatehtaan teknillinen johtaja, insinööri P. Lindqvist Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin Kymin selluloosatehtaan kuorimon etumiehelle Otto

K. Tamlander.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

VUOROMESTARI HERMAN KONSTANTIN TAMLANDER

Kymin paperitehtaalta tulee 21.5.53 olleeksi 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16.6.1886 Vihdissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 3.3.1903 Kuusankosken paperitehtaalte. Työskenneltyään ensin paperikoneilla ja useilla paperinkäsittelykoneilla hän siirtyi v. 1912 lähettäjäksi ja nimitettiin v. 1917 vuoromestariksi. Kymin paperitehtaalta hän on ollut vuoromestarina vuodesta 1924. Pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta uurastuksestaan teollisuuden palveluksessa hän on saanut Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein sekä Kymin Oy:n ansiomerkit.

Tamlanderin osallistumisesta yhteisiin rientoihin mainittakoon, että hän kuului aikoinaan mm. Iitin kunnan taksoituslautakuntaan ja myöhemmin Kuusankosken vaalilautakuntaan ja tielautakuntaan ja toimi kansanhuoltolautakunnan varapuheenjohtajana. Suojeluskuntaan hän kuului järjestön perustamisesta aina sen lakkauttamiseen saakka saaden useita ansiomerkkejä. Hänen vapaa-aikojensa mieliharrastuksena on aina ollut metsästys ja suuri onkin niiden kettujen, jänisten ja lintujen luku, jotka hänen saaliikseen ovat joutuneet. Myös kalastamista hän on harrastanut.

Paitsi tehtävänsä taitavana ammattimiehenä Tamlander tunnetaan myös hauskana seuramiehenä.

LASTAAJA EMIL VAINIO

Kymin selluloosatehtaalta tulee 19.6.53 olleeksi samoin 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 20.4.1886 Hartolassa ja tuli v. 1903 varastonhoitajaksi Kuusaan paperitehtaalte, mistä v. 1924 siirtyi vastaavaan toimeen Kuusaan selluloosatehtaalte. Sen

lopetettua toimintansa hän muutti v. 1947 Kymin selluloosatehtaalte lastaajaksi, jossa toimessa on edelleenkin.

Vainio oli nuorempana innokas metsästäjä ja kalastaja, jota paitsi hän harrasti myös puutarhan hoitoa.

KUORIMON ETUMIES OTTO OSKAR MÄKINEN

Kymin selluloosatehtaalta tulee 30.5.53 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 31.11.1889 Laukaassa. Vuonna 1907 hän tuli työhön Kymin tehtaalte kuultuaan, että täällä pääsee paremmille palkoille kuin siellä kotipuolella Pohjanmaalla maataloustöissä. Oltuaan lyhyen aikaa rakennusosastolla hän siirtyi puuhiomoon, missä työskenteli 13 vuotta. Hänen suunnitelmiinsa oli kuulunut ansaita rahaa ja hankkia sitten maata siirtyäkseen maanviljelijäksi, mutta kun tuli mentyä naimisiin ja perhe kasvoi 9-lapsiseksi, niin suunnitelmat muuttuivat. Vuonna 1920 Mäkinen tuli Kymin selluloosatehtaan kuorimoon päästen riuskana työntekijänä pian etumieheksi, jona on edelleenkin. Hänen vapaa-aikojensa harrastuksiin on nuoruudesta pitäen kuulunut kotieläinten hoito.

Tunnustukseksi pitkäaikaisesta ja tunnollisesta työstä myönnettiin Mäkiselle viime itsenäisyyspäivänä Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali. Aikaisemmin hän on saanut II luokan vapaudenmitalin sekä yhtiömme ansiomerkin.

VOIMALAITOKSENHOITAJA AUGUST KURVINEN

Kymin sähköosastolta tuli 10.10.52 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 26.9.1894

Emil Vainio.

Otto Mäkinen.

August Kurvinen.

Ristiinan pitäjässä. 5.9.1912 hän tuli työhön Kuusaan sahalle, missä oli vuoteen 1914, jolloin siirtyi paperitehtaalte. Vuodesta 1925 lähtien hän työskenteli Kuusaan selluloosatehtaan voimalaitoksella olleen sen hoitajana laitoksen toiminnan lopettamiseen saakka. Nykyisessä toimessaan Kymin voimalaitoksen hoitajana hän on ollut vuodesta 1939 alkaen.

Jo nuoruusvuosinaan Kurvinen oli innokas metsästäjä ja kalastaja. Hän kertoi, että ennen vanhaan, kun ketunnahka oli arvossaan, kettujen pyynti oli taloudellisesti kannattavaa, sillä yksi ketunnahka vastasi kahden viikon työpalkkaa. Häinkin tuli kaataneeksi kaikkiaan viitisenkymmentä repolaista.

Kurvisen vapaa-ajan harrastuksiin on aina kuulunut rakennustyö. Kunnanpellolle on hänelle koonnut oma talo, joka on melkein kokonaan hänen tekemänsä. Samalla asutusalueella löytyy kymmenkunta muuta taloa, joissa näkyy hänen kätensä jälkiä.

Nykyisin hän viettää vapaa-aikansa omaa taloa hoitellen ja pistäytyy joskus kalastamassakin.

HEVOSMIES HJALMAR RANTANEN

Kymin talousosastolta tuli 22.4.53 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 23.2.1888 Iitissä ja tuli yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran toukokuussa 1905. Vuosien mittaan hän on työskennellyt ulkotyöosastolla, puuhiomossa ja sahalla sekä maanviljelys- ja talousosastoilla, viimeksi mainitulla osastolla hevosmiehenä vuodesta 1938 lähtien suorittaen tehtävänsä hyvin ja täsmällisesti.

Rantanen on vapaa-aikoinaan harrastanut kalastusta ja puutarhan hoitoa.

ROTATIOKONEEN ETUMIES ERIK SIPILÄ

Voikan paperitehtaalta tulee 6.5.53 olleeksi 40 vuot-

Hjalmar Rantanen.

Erik Sipilä.

Viktor Sihvola.

M E R K K I P Ä I V I Ä .

70-VUOTIAITA.

Lämmittäjä Herman Vuori, Kymin talousosastolta, 27. 4. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 30. 5. 1906 ja on pitkänä palveluskautenaan työskennellyt rakennus- ja höyryosastoilla, sahalla, korjauspajalla ja klooritehtaalla sekä tammikuun 25 p:stä 1944 lähtien lämmittäjänä talousosastolla. Vuori tunnetaan uutterana ja uskollisena työntekijänä sekä leppoisan huumorin viljelijänä. Vapaa-aikojen harrastuksista mainittakoon puutarhan hoito ja marjastaminen.

Siivooja Lydia Maria Grönlund, Voikan talousosastolta, 20. 5. 53. Hän on syntynyt Pirkkalassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran maaliskuussa 1920. Oltuaan välillä kotitehtävissä yli 20 vuotta hän tuli toistamiseen yhtiöön 20. 12. 1943 ja onkin siitä lähtien yhtäjaksoisesti ollut siivoojana talousosastolla. Suuren lapsijoukon äitinä ei elämä aina ole ollut helppoa, mutta luonteeltaan huumorintajuisena on rva Grönlund silti pystynyt säilyttämään valoisan elämäntähtäyksensä. Lapsijoukon hajaannuttua maailmalle hän on viettänyt vanhuudenpäiviänsä yksin. Iltapuhteet ovat kuluneet kukkien ja käsitöiden parissa.

60-VUOTIAITA.

Eleვაattorin hoitaja Anton Vilkki, Voikan karbiditehtaalta, 29. 4. 53. Hän on syntynyt Valkealassa. Vuonna 1919 hän tuli työhön Voikan paperitehtaalle ja on sen jälkeen työskennellyt useilla eri osastoilla. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1945 lähtien.

Leikkuukoneenhoitaja Kalle Edvard Ärling, Voikan paperitehtaalta, 4. 5. 53. Hän on syntynyt Jämsässä ja tullut yhtiömme palvelukseen ensimmäisen

kerran v. 1923 Voikan paperitehtaalle. Oltuaan välillä lyhyemmän ajan rakennus-, ulkotyö- ja maatalousosastoilla hän tuli takaisin paperitehtaalle. Nykyisessä toimessaan hän on ollut 1. 3. 1946 lähtien. Ärling on vapaa-aikoinaan harrastanut puutarhan hoitoa. Mm. hän on rakentanut oman kasvihuoneen, missä kasvattaa tomaatteja, lavakurkkuja ym. niin paljon, että niitä riittää myytäväksikin.

Triinvalmistaja Einar Valdemar Kytö, klooritehtaalta, 13. 5. 53. Hän on syntyperäisiä kuusankoskelaisia. Hänen isänsä Robert Kytö oli kaikkien hyvin tuntema yhtiöläishahmo, hänen äidinisänsä oli mukana laskemassa yhtiömme tehdasrakennusten perustuksia ja myös hänen poikansa on yhtiöläisiä. Käytyään koulunsa hän tuli 16-vuotiaana yhtiömme palvelukseen haapojen vuolijaksi. Nuori veri veti kuitenkin maailmalle ja hän meni jarrumieheksi valtion rautateille. Parin vuoden kiertolaiselämän jälkeen hän tuli uudelleen yhtiömme palvelukseen, ja oltuaan ensin työssä eri osastoilla hän vakinaistui Kuusaan selluloosatehtaalle, missä työskenteli keittäjänä 16 vuotta eli tämän tehtaan lopettamiseen saakka, mikä tapahtui v. 1940. Tällöin hän tuli klooritehtaalle toimien siellä nykyisin triinvalmistajana. Paitsi hyvää ammattitaitoa on hänen ansiokseen laskettava myös hänen valoisa elämäntähtäyksensä, josta hänen kanssaihmisensäkin silloin tällöin pääsevät osallisiksi. Hänen mieliharrastuksiinsa kuuluu oleilu kesäomakilla Vuohijärven rannalla ja kalastus mainitun järven siintävillä selillä.

Kirjanpitäjä, Kotkan Kauppakamarin hyväksymä tilimies Julius Frithiof Högstrom, pääkonttorin kirjanpito-osastolta, 15. 5. 53. Hän on syntynyt Helsingissä. Lopetettuaan koulunkäyntinsä hän tuli v. 1913 yhtiömme palvelukseen Kuusankoskelle, missä sitten on ollut kahteen otteeseen, nimittäin vuosina

ta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt Jaalassa ja tuli v. 1912 työhön Voikan sahalle. Paperitehtaalle hän siirtyi v. 1914 ja nykyisessä toimessaan rotatiokoneen etumiehenä hän on ollut vuodesta 1918 lähtien.

Sipilän vapaa-ajan harrastuksiin kuului nuorempa urheilu, varsinkin hiihto, mistä hän sai useita palokintojakin.

PAJAN ESIMIES VIKTOR SIHVOLA

Kymin korjauspajalta tulee 9. 6. 53 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 7. 7. 1885 Valkealassa. Oltuaan aluksi maataloustöissä kotitalossaan hän tuli v. 1912 yhtiömme palvelukseen Kymin korjauspajalle, missä toimi ensin päällytyöjäänä

ja sen jälkeen seppänä, kunnes v. 1929 nimitettiin nykyiseen toimeensa pajan esimieheksi.

Sihvolan vapaa-aikojen harrastukset ovat olleet moninaiset. Palokuntaan hän on kuulunut 27 vuotta. Hän otti innolla osaa aikaisemmin pidettyihin osastojen välisiin propagandahiihtokilpailuihin sekä palokunnan hiihtoihin. Hän on kuulunut Kuusankosken Osuusliikkeen hallintoneuvostoon 9 vuotta. Oman talon valmistuttua on hänellä kesäisin riittänyt ahertamista puutarhassaan.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta uuras-tuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi, ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

Herman Vuori.

Lydia Maria Grönlund.

Anton Vilkki.

Kalle Ärling.

1913—18 ja vuodesta 1929 edelleen. Välillä hän oli mm. A. Ahlström Oy:n ja G. A. Serlachius Oy:n palveluksessa. Kuusankoskella hän on toiminut virkailijana yhtiömme pääkonttorissa lukuun ottamatta aikaa 1931—38, jolloin hän hoiti yhtiön liikuntakasvatusneuvojan tehtäviä, joihin kuului myös voimistelun ja urheilun opettaminen ammattikoulussa. Lisäksi hän on opettanut kirjanpitoa ammattikoulussa ja työväenopistossa sekä Sippolan metsäkoulussa. Voimistelu- ja urheiluriennoissa hän on ollut mukana jo 13-vuotiaasta lähtien ja saavuttanut muutamissa urheilulajeissa tuloksia, jotka aikanaan olivat varsin kunnioitettavia. Hän oli SVUL:n Kymenlaakson piirin mestari kiekonheitossa ja kuului Haminan Vesan ja myöhemmin Kymintehtaan Urheiluseuran (nyk. Kuusankosken Urheiluseuran) viestinjuoksujuokkueisiin, jotka useita kertoja ja eri matkoilla hankkivat seurojensa nimiin piirin mestaruuksia. Hän kuuluu KyUS:n perustajiin ja on toiminut tämän seuran puheenjohtajana ja sihteerinä sekä voimistelunjohtajana. Aikaisemmin hän kuului jäsenenä kunnan urheilulautakuntaan, SVUL:n Kymenlaakson piirin voimistelu-, hiihto- ja poikaurheilujaostojen johtokuntaan ja oli yhtenä Suomen Voimisteluliiton edustajana SVUL:n liittokokouksissa. Hänen tulosrikkaasta voimistelunjohtajatoiminnastaan mainittakoon, että hänen johtamansa KyUS:n poikajoukkue voitti yleisillä voimistelujuhilla v. 1934 ja 1938 ylivoimaisesti sarjansa mestaruuden. Hän on käynyt voimistelunohjaaja- ja poikatyökurssit ja suorittanut Vierumäen

valmentajakurssin. 50 vuotta täytettyään hän suoritti miesten III luokan voimistelumerkivaatimukset, jolla suorituksellaan hän sai I luokan voimistelumerkin. Tapaus oli ensimmäinen laatuaan Suomessa, sillä kukaan muu samanikäinen ei ollut siihen aikaisemmin pystynyt. Tunnustukseksi työskentelystä urheilun hyväksi hän on saanut opetusministeriön myöntämän Suomen urheilun ansiomitalin sekä SVUL:n, Suomen Voimisteluliiton ja SVUL:n Kymenlaakson piirin ansiomerkit.

Palovartija Juho Nieminen, Kuusankosken sahalla, 26. 5. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Oltuaan aikaisemmin maataloustöissä hän tuli v. 1916 yhtiömme palvelukseen Kymin ulkotyöosastolle, missä onkin suurimman osan palvelusajastaan työskennellyt. Sahalle hän siirtyi 18. 9. 51 palovartijaksi, jota tointa edelleenkin hoitaa. Hän on aina ollut tunnollinen työntekijä.

Maalari Konstantin Kilpinen, Voikan rakennusosastolta, 28. 5. 53. Hän on syntynyt Elimäellä, mistä 15-vuotiaana lähti Pyhtäälle Stockforsin tehtaalle ansiotyöhön. Mieli paloi kuitenkin "hienompiin" ammatteihin ja niinpä hän vuoden kuluttua siirtyikin Loviisaan maalarinoppiin. Oppiaika oli kovaa tiukan mestarin alaisena ja kesti 3 vuotta. Loviisan Käsi-työkoulussa kuului oppiaineisiin vielä piirustus, maalaus öljy- ja vesiväreillä sekä ainekirjoituskin. Ankarasta uurastuksesta oli tuloksena kisällikirja kii- tettävin arvosanoin ja palkinto (mk 50:—) käsityö- koulun parhaalle oppilaalle. Nyt olikin mies valmis

Einar Kytö.

Julius Högström.

Juho Nieminen.

Konstantin Kilpinen.

Klaus Leppälä.

Kerttu Niilo-Rämä.

Vilho Armas Pesonen.

Vilho Vainio.

ammattiin. Kisällikirja oli valtti, jolla sai työtä. Kymin Osakeyhtiön palvelukseen Kilpinen tuli v. 1918 Kymin maaliverstaalle. Voikan rakennusosastolle hän siirtyi v. 1923 oltuaan välillä vuoden yksityisurakoitsijana. Kilpinen tunnetaan pätevänä ammattimiehenä. Hänen ammattitaitoaan tarvitaan paljon varsinaisen päivätyön ulkopuolellakin kaikessa, missä tulee kysymykseen "vanhan ajan hieno työ". Siinä onkin Kilpisellä vapaa-ajan harrastusta riittämiin.

Apuhioja ja sihtimies Klaus Leppälä, Kymin puuhiomosta, 16. 6. 53. Hän on syntynyt Ylivieskassa ja ollut yhtiömme palveluksessa eri osastoilla yhtäjaksoisesti hieman yli 30 vuotta. Kymin puuhiomolla hän on työskennellyt vuodesta 1946 lähtien. Vapaa-ajan harrastuksia ovat olleet kalastus ja puutarhan hoito.

50-VUOTIAITA.

Kerttu Niilo-Rämä, Voikan ulkotyöosastolta, 29. 4. 53. Kotipaikkakunnaltaan Valkealasta hän lähti 18-vuotiaana ansiotyöhön Voikan tehtaan ulkotyöosastolle ja on sen jälkeen työskennellyt myös Voikan paperi- ja selluloosatehtailla sekä puuhiomossa. Ennen talvisotaa hän oli jonkin aikaa työssä vaneritehtaalla Warkaudessa. V. 1947 hän tuli jälleen yhtiömme palvelukseen Voikan ulkotyöosastolle, missä on edelleenkin.

Koneenvoitelija Vilho Armas Pesonen, Kymin paperitehtaalta, 2. 5. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Yh-

tiömme palvelukseen hän tuli 1. 7. 1926 Voikan rakennusosastolle, mistä 9. 4. 29 siirtyi nykyiseen toimeensa Kymin paperitehtaalle. Pesonen on aktiivisesti osallistunut ammattiosastonsa toimintaan ja on jo neljättä vuotta ollut Kymin paperitehtaan työläisten luottamusmiehenä. Hän kuuluu jäsenenä tehtänsä työturvallisuustoimikuntaan.

Hanskanneuloja Hilda Viljakainen, Kymin paperitehtaalta, 11. 5. 53. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 20. 7. 20 Kymin ulkotyöosastolle, mistä 21. 10. 26 siirtyi Kymin paperitehtaalle liisterinkeittäjäksi. Nykyisessä toimeensa hän on ollut 31. 5. 46 lähtien. Vapaa-ajat ovat kuluneet kotitaloustehtävissä sekä puu- ja kasvi-tarhan hoidossa.

Bobiinikoneenhoitaja Vilho Villiam Vainio, Voikan paperitehtaalta, 15. 5. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli marraskuussa 1920 Voikan paperitehdasosastolle, missä on työskennellyt suurimman osan palvelusajastaan. Nykyiseen toimeensa hän tuli v. 1947. Vapaa-aikojen harrastuksista mainittakoon kalastus, jota Vainio harrastaa kesät ja talvet.

Vieno Irene Haikonen, Voikan paperitehtaalta, 21. 5. 53. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palveluksen 1941 Voikan rakennusosastolle. Paperitehtaalla hän on ollut vuodesta 1948 lähtien ja työskentelee nykyisin selluloosasaostajalla.

Uittomies Albert Uosukainen, Voikan ulkotyö-

Vieno Irene Haikonen.

Albert Uosukainen.

Yrjö Tähtinen.

Saima Mauno.

osastolta, 21. 5. 53. Hän on syntynyt Valkjärven poikia. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1945 Voikan ulkotyöosastolle, missä edelleenkin työskentelee. Karjalassa hän toimi useilla sahalaistoksilla ja oli rakennustöissä sekä satamissa lastaustöissä. Monitaitoisena ja aloiterikkaana miehenä hän oli innokkaasti mukana syntymäpaikkakuntansa nuorisoseuratoiminnassa.

Lastaaja Yrjö Tähtinen, Kuusankosken sahalla, 6. 6. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli jo 13-vuotiaana sahalle, mistä sitten tulikin hänen vakinainen työpaikkansa. Ensin hän työskenteli lautatarhalla ja asevelvollisuutensa suoritettuaan sahan puolella hoitaen kaikkia tukkien käsittelyyn kuuluvia tehtäviä. V. 1930 hän siirtyi apusärmääjäksi ja oli välillä tilapäisesti kehäsahurinakin. V. 1936 hänet siirrettiin särmääjän vaativaan tehtävään, jota hoiti 14 vuotta. Kun sahaus lopetettiin, hän siirtyi jälleen lautatarhan puolelle toimien varahöylääjänä ja varahalkaisusahurina. Myös uusi kuivausräikkä Hildebrand kuuluu hänen hoitoonsa. Tähtinen tunnetaan työhönsä kiinnostuneena työntekijänä, jota todistaa mm. hänen osallistumisensa aloitetoimintaan, mistä hän on saanut jo kolme palkintoakin. Hänen vapaa-ajan harrastuksistaan mainittakoon erityisesti musiikki. Jo 11-vuotiaana hän aloitti soittoharjoitukset ja on siitä lähtien kuulunut KTMY:n soittokeuhkoon.

Näytteenottaja Aina Maria Keppo, Voikan selluloosatehtaalta, 7. 6. 53. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen v. 1923 samalle osastolle, millä nykyisinkin työskentelee.

Happipullojen täyttäjä Aarne Halinen, Voikan karbiditehtaalta, 15. 6. 53. Hän on syntynyt Mäntyhärmässä. Oltuaan ensin yhtiön metsätöissä Mäntyhärmässä hän tuli vuonna 1928 Voikan selluloosatehtaalta. Hän on työskennellyt myös Kuusaan voimalaitoksen rakennustyömaalla sekä Voikan paperitehtaalta. Karbiditehtaalta hän siirtyi 17. 1. 45 ollen ensin karbidin pakkaajana ja happipuolen 1949 valmistettua happipullojen täyttäjänä, missä toimessa on edelleenkin.

Selluloosatehtaan työläinen Saima Mauno, Kymmin selluloosatehtaalta, 16. 6. 53. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli kesällä 1946 ensin puutarhaan, mistä 3. 11. 46 siirtyi selluloosatehtaalta. Siellä hän on työskennellyt eri osastoilla ja toimii nykyisin sihtinaisena. Tehtävissään hän on ollut ahkera ja tunnollinen. Vapaa-ajan harrastuksiin kuuluvat kodin ja puutarhan hoito sekä käsityöt.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy vähän ennen juhannusta eli kesäkuun 20 p:nä. Siihen tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään toukokuun 15. päivään mennessä.

TOIMITUS.

VUOROMESTARI ROBERT HENRIK EROLIN.

Huhtikuun 2 p:nä kuoli Kuusankoskella eläkkeelle siirtynyt paperitehtaan vuoromestari Robert Henrik Erolin lähes 88 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 7. 6. 1865 Lappeella. Muutettuaan jo poikasena vanhempiensa mukana Kymintehtaalta hän alkoi 9-vuotiaana toimittella yhtiömme asioita kuljettamalla postia silloiselle Kymmin (nyk. Korian) asemalle. Eikä hänellä ollut ikää kuin vasta 11 vuotta, kun hän 25. 7. 1876 siirtyi vakinaiseen työhön paperitehtaalta. Tosin ei niin nuoria vielä silloinkaan lain kirjainta noudattaen voitu ottaa teollisuuden palvelukseen, mutta Eroliniin nähden tehtiin poikkeus. Aluksi hän työskenteli leikkukoneella ja sitten prässipoikana paperikoneella. Hän kävi läpi kaikki asteet kohoten koneenhoitajaksi, ja v. 1906 hänet nimitettiin vuoromestariksi Kymmin paperitehtaalta, mistä myöhemmin siirtyi samaan toimeen Kuusankosken paperitehtaalta. Kun hän joulukuun viimeisenä päivänä 1947 jäi eläkkeelle, hän oli sekä iältään että palvelusvuosiltaan vanhin kaikista Kymi-yhtymän henkilökuntaan kuuluvista. Uskomattoman pitkä oli hänen palveluskautensa ollut, kokonaista 71½ vuotta. Se on ennätys, joka ikuisiksi ajoiksi jäänee lyömättömäksi. Kuten tunnettua, perustettiin yhtiö v. 1876 ja vain 4 vuotta myöhemmin Erolin astui sen palvelukseen. Tällaisen poikkeuksellisen pitkän päivätyön teki mahdolliseksi se, että Erolinilla oli rautainen terveys. Kun hänellä oli takanaan 70 palvelusvuotta, ei hän siihen mennessä ollut pitänyt sairaalomaan kuin kaiken kaikkiaan kaksi kuukautta. Työssään hän aina viime vuosiin saakka osoitti esimerkillistä uskolisuutta ja velvollisuudentuntoa. Ajan hammas ei näyttänyt häneen pystyvän, sillä vielä korkean iän saavuttaneenakin hän vaikutti sekä ruumiillisesti että henkisesti pirteältä.

Mestari Erolin oli nähnyt nämä tienoot siinä luonnontilassa, missä ne olivat ennen kuin ihminen kahlitsi kosket valjastaen ne teollisuuden palvelukseen. Hän voi omakohtaisesti seurata paikkakunnan muodon vaihdosta ja sen kehittymistä nykyiseksi valtavaksi teollisuuskeskukseksi. Hänellä oli ehtymätön varasto kerrottavaa ja niinpä häntä käytettiin tietojen lähteenä mm. yhtiömme sivistyksellistä ja yhteis-

kunnallista toimintaa käsittelevää teosta kirjoitettaessa. Palaamme hänen kertomaansa tarkemmin lehtemme seuraavassa numerossa.

Yhtiömme kultaista ansiomerkkiä ensimmäisen kerran jaettaessa, mikä tapahtui yhtiön 75-vuotisjuhlassa syksyllä 1947 eli hieman aikaisemmin kuin Ero-
lin jätti toimensa, hänelle ojennettiin sellainen 71 vuoden palveluksesta. Jo aikaisemmin eli 25. 7. 1946, jolloin hän tuli olleeksi 70 vuotta yhtiömme palveluksessa, vuorineuvos K. E. Ekholm ojensi hänelle Keskuskauppakamarin myöntämän kultaisen ansio-
merkin.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan lapset perheineen.

TRIIN VALMISTAJA YRJÖ JOHANNES
PAASONEN.

Kuten Tiedotuslehden maaliskuun numerossa kerrottiin, loukkaantui triin valmistaja Yrjö Johannes Paasonen kuolettavasti klooritehtaan triosastolla helmikuun 10 p:nä sattuneessa räjähdysnettomuudessa ja kuoli kaksi päivää myöhemmin Kuusankosken sairaalassa. Hän oli syntynyt 10. 2. 1927 Mänty-

harjussa ja oli 10-lapsisen perheen neljäs poika. Käytyään kansa- ja jatkokoulun hän oli eri tiloilla maataloustöissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1951 klooritehtaalalle hoitaen siellä erilaisia tehtäviä.

Paasonen oli ahkera ja täsmällinen työssään ja pidetty niin esimiestensä kuin työtoveriensäkin keskuudessa. Hän kuului työväenyhdistykseen ja ammattiosastoon sekä aikoinaan syntymäseutunsa raitiusyhdistykseen.

Vainajaa jäi lähinnä suremaan iäkäs äiti.

VIIVAJA JAAKKO HELENIUS.

Maaliskuun 7 p:nä kuoli Kuusankosken parantolassa pitkäaikaisen vaikean taudin murtamana viivaja Jaakko Helenius Kymen paperitehtaalalta 35 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 28. 8. 1917 Valkealassa. Jo 16-vuotiaana hän tuli tilapäistyöhön Kymen ulkootyöosastolle ja siirtyi 6. 3. 1935 Kymen paperitehtaalalle prässipojaksi. Suoritettuaan sotapalveluksensa hän palasi entiselle osastolleen rullamieheksi paperikoneille. 1. 3. 51 lähtien hän työskenteli viivajana.

Parhaassa miehuudessaan poismennyt jäi lähinnä suremaan puoliso ja 4 alaikäistä lasta.

KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIPAINO.

KIRJALTAJA WALDEMAR JOHANSSON.

Kirjaltaja Frans Waldemar Johansson kuoli huhtikuun 13 p:nä Kotkan sairaalassa. Hän oli syn-

tyntynyt 17. 5. 1902 Porvoossa ja oli siten kuollessaan vajaan 51 vuoden ikäinen. Käytyään latojanopin syntymäkaupungissaan hän työskenteli muuallakin kirjaltajana, kunnes v. 1923 tuli Kouvolan Kirja- ja Kivipainon palvelukseen. Siellä hän suoritti 30 vuotta kestäneen päivätöön ja tunnettiin taitavana, tarkkana ja täsmällisenä ammattimiehenä, joka kunnostautui koko maan käsittävissä latomakilpailuissakin.

Johanssonin ansiot urheilun alalla olivat suuret. Hän oli aikaisemmin innokas aktiiviurheilija harrastaen pääasiassa hiihtoa ja suunnistamista, ja myös epäitsekään toimihenkilönä hän on kyntänyt syvän vaon varsinkin kotipaikkakuntansa urheiluelämään. Hän oli mukana perustamassa Kouvolan Hiihtoseuraa, jota hän sitten edusti lukuisissa hiihtokilpailuissa ja jonka sihteerinä ja rahastonhoitajana hän toimi. Myös Kouvolan Urheilijain rientoihin hän osallistui kolmen vuosikymmenen ajan harrastaen erityisesti pitkien matkojen juoksua ja suunnistamista.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso ja poika.

HARRASTUSHIIHTO.

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAILLA 1471 OSANOTTAJAA JA 136.709 HIIHTOKILOMETRIÄ.

Kymin—Kuusankosken tehtailta järjestettiin harrastushiihto tänä vuonna sikäli poikkeuksellisesti, että kilpailu alkoi jo 28. 12. 1952 ja päättyi vasta 15. 3. 1953. Vaikka kilpailuaika olikin näin pitkä, eivät tulokset tästä huolimatta nousseet aikaisempien parhaiden saavutusten tasolle. Oikullisella kelillä oli varmaan-kin osuutensa tähän, vaikka suurimpana syynä oli kuitenkin Nauhanahon hiihtomajan puuttuminen kohdeverkostosta, mikä seikka alensi Nauhan osalta käyntejä melkein 2500:lla. Kun varsinaisia lämpimiä kohteita ei liian lähellä sijaitsevaa Sääksniemeä lukuun ottamatta ollut muita, voidaan yhä selvemmin todeta, että harrastus on suuresti riippuvainen kohteiden laadusta. Koko kilpailun onnistumisen kannalta vastaisuudessa on erittäin tärkeitä, että ensi tilassa saadaan lämpimiä kohteita, jolloin erityisesti naiset ja lapset tulevat runsaammin mukaan. Naisten osanoton heikkous tänä talvena johtui juuri edellä mainitusta puutteesta.

Kilpailuun osallistui kaikkiaan 1471 hiihtäjää, joista yhtiön piiriin kuuluvia 1.002. Käyntejä kertyi 9.890 jakautuen kohteittain seuraavasti:

Kukkomäki	2.734	(v. 52 2.026)
Lappakoski	2.390	(„ 1.883)
Nauhanaho	1.773	(„ 4.164)
Ahola	1.292	(„ 1.430)
Sääksniemi	722	(„ 698)
Puhjonmäki	598	(„ 625)
Käyrälampi	381	(„ 443)
Yht.	9.890	(„ 11.269)

Kilometrejä kertyi 136.709 (155.918). Lomapalkintoarvontaan pääsi kaikkiaan 146 miestä, 38 naista ja 18 palveluksessa olevan vaimoa. Miesten kortteja palautettiin 152, naisten 41, vaimojen 20, poikien 61 ja tyttöjen 27 sekä ulkopuolisten 14 eli siis yhteensä 315 (333) korttia.

Jos käyntien ja kilometrien määrä vähenikin, niin mieskohtaisessa kilpailussa noteerattiin huimat ennätykset. Selluloosatehtaan Leevi Ollila hiihti 1.814 km, mihin saavutukseen päästäkseen hänen oli jokseenkin joka päivä hiihdettävä Kettumäeltä Käyrälammelle! Tulos jäänee pitkiksi ajoiksi lyömättömäksi, sillä harvoin on mahdollisuutta näin pitkään kilpailukauteen. Naisten parhaaksi sijoittui edellisen aviopuoliso Edith Ollila, jonka tulos 1.256 km on myöskin erinomainen. Miesten sarjan vahvana kakosena oli Usko Pimiä 1.775 kilometrillään, mutta sitten pudottiinkin jo alle tuhat. Lasten sarjassa isännöivät Roiton sisarukset Sinikan voittaessa tyttöjen sarjan 602 kilometrillä ja Pentin ollessa pojista paras tuloksella 604 km. Huomioon ottaen sen, että nuorilta hyväksyttiin vain 4 käyntiä kalenteriviikkoa

kohti, on saavutuksia kautta linjan pidettävä erittäin korkeina. Mainittakoon vielä, että hiihdon perusteella 9 henkilöä tulee saamaan neljällä leijonalla varustetun hihamerkin viiden arvan tuloksen saavuttamisesta neljänä perättäisenä vuonna.

Parhaat tulokset olivat seuraavat:

Naiset: 1) Hilja Lehtinen, Ky.sell., 535 km. 2) Terttu Korhonen, rak.-os., 504. 3) Tyyne Hoppman, rak.-os., 492. 4) Hilda Toivonen, spriitehdas, 380. 5) Annikki Aranko, saha, 366. 6) Eeva Railo, Ky. sell., 361. 7) Irja Huuskonen, Ky. höyry, 315. 8) Vieno Pörsti, Ky. korj., 267. 9) Anneli Kalliola, kloori, 206. 10) Leena Hoviniemi, konttori, 194. 11) Saara Hänninen, Ky. sell., 164. 12) Maj-Lis Pekkalin, Kuu. pap., 154. 13) Kaisa Okka, Ky. korj., 153. 14) Hilka Söderlund, konttori, 150. 15) Alma Virta, talousos., 132. 16) Terttu Kyöperi, Kuu. pap., 125. 17) Aune Tuviala, Ky. pap., 123. 18) Maija-Liisa Kirvesniemi, Kauppa Oy., 119. 19) Kirsti Pekkola, konttori, 118. 20) Elli Tuukkanen, talousos., ja Hagar Wallin, talousos., 117. 22) Laina Sihvola, Kauppa Oy., 112. 23) Aino Issula, talousos., 109. 24) Ritva Telkkinen, rak.-os., 105. 25) Solveig Läckström, konttori, Kirsti Manninen, konttori ja Kaisa Perätalo, Ky. korj., 104.

Palveluksessa olevien vaimot: 1) Edith Ollila, Ky. sell., 1.256 km. 2) Vieno Roitto, kloori, 430. 3) Sievä Rinne, Ky. höyry, 410. 4) Irja Jokimies, Ky. sell., 350. 5) Heli Mäkelä, rak.-os., 260. 6) Anna-Liisa Suurmäki, Ky. pap., 256. 7) Maria Laitinen, Ky. sell., 209. 8) Else Kantola, konttori, 183. 9) Elli Huuhilo, Ky. sell., 144. 10) Hellevi Arola, Ky. sell., 122. 11) Hilka Levänen, rak.-os., 115.

Miehet: 1) Leevi Ollila, Ky. sell., 1.814 km. 2) Usko Pimiä, rak.-os., 1.775. 3) Eino Moberg, Ky. pap., 877. 4) Urmas Lehtonen, Ky. sell., 814. 5) Unto Lehtonen, varasto, 801. 6) Pertti Levänen, rak.-os., 676. 7) Veikko Honkanen, Ky. sähkö, 586. 8) Jouko Palmi-aho, varasto, ja Erkki Parkkinen, ulkotyö, 579. 10) Oskari Lahti, Kuu. pap., 558. 11) Toivo Korjala, puuhiomo, 554. 12) Hj. Lahtinen, puuhiomo, 553. 13) Ilmari Tikkala, Ky. pap., 541. 14) Rainer Mäkelä, rak.-os., 537. 15) Erkki Malinen, puuhiomo, 518. 16) Tauno Levänen, rak.-os., 514. 17) Seppo Järnvall, kloori, 511. 18) Aake Aalto, Kuu. pap., 510. 19) Toivo Puhjo, Ky. pap., 509. 20) Veikko Saarinen, Ky. pap., 507. 21) Sulo Korsberg, rak.-os., 504. 22) Niilo Lindstén, kloori, 449. 23) Elner Okka, Ky. korj., 429. 24) Aati Suuronen, talousos., 413. 25) Yrjö Rajala, Ky. sell., 412. 26) Unto Jyräs, Kuu. korj., 400. 27) Matti Frimodig, Ky. pap., 378. 28) Reino Kivinen, Ky. korj., 371. 29) Toivo Salo, rak.-os., 355. 30) Unto Rinne, Ky. höyry, 353. 31) Oiva Väärälä, Ky. sell., 350. 32) Viljo Pajari, Ky. sell., 338. 33) Arvi Huuhilo, Ky. sell., 323. 34) Alpo Arola, Ky. sell., 322. 35) Sakari Laakso, rak.-os., 319. 36) Lasse Himanen, Ky. pap., 308. 37) Veikko Pasi, Ky. pap., 307. 38) Eino Söderström, kloori, 294. 39) Erkki Mauno, Ky. sell., 293. 40) Voitto Pesu, Ky. korj., 292. 41) Torsten Nylund, konttori, 276. 42) Olavi Toik-

ka, rak.-os., 275. 43) Lauri Simola, Kuu. korj., 273. 44) Heikki Huuskonen, kloori, 266. 45) Osmo Laitinen, Ky. sähkö, 264. 46) Seppo Jokimies, Ky. sell., ja Olli Suurmäki, Ky. pap., 263. 48) Veikko Tolvanen, Ky. sähkö, 262. 49) Raimo Vanhalakka, Ky. korj., 261. 50) Kalevi Kääpä, rak.-os., 260. 51) Birger Hellen, varasto, 258. 52) Kaarlo Ahonen, raitiotiet, 256. 53) Keijo Vahter, teknillinen os., 255. 54) Veikko Lahinen, Kuu. pap., ja Eino Vertanen, Ky. korj., 254. 56) Bror-Elis Nyholm, teknillinen os., 253. 57) Teuvo Oksanen, Ky. pap., 252. 58) Erkki Vainio, Ky. korj., 251. 59) Börje Perälä, Kuu. korj., 250. 60) Karl Aarnio, talousos., ja Olavi Jokelin, kuljetusos., 233. 62) Jorma Aalto, Ky. pap., 229. 63) Eino Taina, puuhiomo, 221. 64) Jorma Heikkilä, Kuu. korj., ja Jaakko Kääpä, kloori, 218. 66) Emil Laitinen, Ky. sell., 215. 67) Erkki Erkinharju, rak.-os., 212. 68) Leo Toukkari, rak.-os., 208. 69) Tuure Valo, Kuu. pap., 203. 70) Reijo Mauno, rak.-os. 200.

Tytöt: 1) Sinikka Roitto, kloori, 602 km. 2) Kerttu Ahonen, Ky. pap., 481. 3) Seija Toivonen, spriitehdas, 398. 4) Kaija Huuskonen, Ky. höyry, 334. 5) Briitta Tähtinen, rak.-os., 321. 6) Ulla Pesu, ulkotyö, 229. 7) Elna Toivola, Kuu. pap., 222. 8) Kaija Toivonen, Ky. pap., 180. 9) Anja Sihvola, Ky. pap., 152. 10) Seija Rautomäki, kuljetusos., 151. 11) Anna-Liisa Himanen, Ky. pap., 146. 12) Tuula Korppi, raitiotiet, 128. 13) Nelly Sihvonon, kuljetusos., 126. 14) Aila Suojalehto, rak.-os., 114.

Pojat: 1) Pentti Roitto, kloori, 604 km. 2) Toivo Relander, ulkotyö, 600. 3) Paavo Vierula, Ky. pap., 507. 4) Teuvo Parkkinen, ulkotyö, 497. 5) Ossi Parkkinen, ulkotyö, 442. 6) Hannu Valjakka, ulkotyö, 436. 7) Lasse Vuori, Ky. sähkö, 414. 8) Aaro Koskipuro, spriitehdas, 384. 9) Ossi Ahonen, Ky. pap., 359. 10) Matti Pesu, Ky. pap., 356. 11) Raimo Vertanen, Ky. korj., 354. 12) Hannu Salo, rak.-os., 353. 13) Jorma Sihvonon, kuljetusos., 304. 14) Hans-Erik Wallberg, Kauppa Oy., 275. 15) Pertti Tuviala, rak.-os., 266. 16) Jouni Suurmäki, Ky. pap., 259. 17) Seppo Lupunen, kloori, 251. 18) Seppo Huuhilo, Ky. sell., 240. 19) Markku Tuviala, rak.-os., 212. 20) Reijo Hölsä, Ky. sähkö, 200. 21) Raimo Harlin, rak.-os., 198. 22) Arvi Karhu, talousos., 184. 23) Reino Pulkka, Ky. korj., 183. 24) Juha Laitinen, Ky. sähkö, 180. 25) Antti Ojakorpi, konttori, 177. 26) Mauri Toivonen, Ky. pap., 174. 27) Reino Väärälä, Ky. sell., 160. 28) Aatos Pentikäinen, ulkotyös., 159. 29) Yrjö Kankare, talousos., 152. 30) Urpo Kantanen, Ky. höyry, 150.

TyPun suorittaman arvonnin perusteella pääsivät palkintolomalle 10.—14. 4. 53 seuraavat:

Miehet: K. Brommels, kloori (1 arpa), E. Malinen, puuhiomo (5), R. Kymén, höyryos. (1), S. Järnvall, kloori (5), Y. Ilvonen, Ky. korj. (2), Hj. Lahtinen, puuhiomo (5), O. Laitinen, sähkö (3), T. Korjala, puuhiomo (5), L. Himanen, Ky. pap. (3) ja O. Toikka, rakennus (3). Varalle: E. Okka, Ky. korj. (4) ja V. Kukkanen, Ky. korj. (1). — Naiset: Leena Hoviniemi, konttori (3), Terttu Kyöperi, Kuu. pap. (2) ja Saara Hänninen, sell. (3). Varalle: Kirsti Manninen, konttori (2), Solveig Läckström, konttori (2) ja Annikki Aranko, saha (5). — Vaimot: Veera Rossi, kloori

(1), Hellevi Arola, sell. (2) ja Marja Laitinen, sell. (3). Varalle: Senni Penttilä, sell. (1) ja Raakel Reho, varasto (1).

Suoritetun harrastushiihdon perusteella saivat kangasmerkin seuraavat:

1:llä leijonalla: Erkki Parkkinen, ulkotyö, Unto Lehtonen, varasto, Urmas Lehtonen, sell., Jouko Palmiahio, varasto, Erkki Malinen, puuhiomo, Terttu Korhonen, rakennus, Tyyne Hoppman, rakennus, Irja Jokimies, kuljetus (vaimo), Toivo Relander, ulkotyö (poika), Paavo Vierula, Ky. pap. (poika), Teuvo Parkkinen, ulkotyö (poika), Ossi Parkkinen, ulkotyö (poika), Hannu Valjakka, ulkotyö (poika), Lasse Vuori, sähkö (poika), Matti Pesu, Ky. pap. (poika), Raimo Vertanen, Ky. korj. (poika) ja Hannu Salo, rakennus (poika).

2:lla leijonalla: Pertti Levänen, rakennus, Toivo Korjala, puuhiomo, Rainer Mäkelä, rakennus, Seppo Järnvall, kloori, Aake Aalto, Ky. pap., Hilja Lehtinen, sell., Eeva Railo, sell., Edith Ollila, sell. (vaimo), Vieno Roitto, kloori (vaimo), Pentti Roitto, kloori (poika), Ossi Ahonen, ulkotyö (poika), Sinikka Roitto, kloori (tytär) ja Kerttu Ahonen, ulkotyö (tytär).

3:lla leijonalla: Leevi Ollila, sell., Usko Pimiä, rakennus, Eino Moberg, Ky. pap., Veikko Saarinen, Ky. pap., Sievä Rinne, höyry (vaimo), Aaro Koskipuro, sprii (poika) ja Seija Toivonen, sprii (tytär).

4:llä leijonalla: Veikko Honkanen, sähkö, Oskari Lahti, Kuu. pap., Hj. Lahtinen, puuhiomo, Ilmari Tikala, Ky. pap., Tauno Levänen, rakennus, Toivo Puhjo, Ky. pap., Sulo Korsberg, rakennus, Hilda Toivonen, sprii ja Annikki Aranko, saha.

VOIKAN TEHTAALLA HIIHTI 967 HENKILÖÄ YHTEENSÄ 83.529 KM.

Talven aikana tehtaallamme suoritettu harrastushiihtokilpailu sai tälläkin kerralla tehtaan palveluksessa olevat sekä heidän perheenjäsenensä runsain joukoin liikehtimään talvisessa maastossa. Aikaisen talven ansiosta päästiin kilpailu aloittamaan jo vuodenvaihteessa, joten kilpailuaika muodostui näin ollen jonkin verran tavallista pitemmäksi. Loppuvaiheissa vallinneiden huonojen hiihtokelien johdosta kilpailu käytännöllisesti katsoen päättyi jo maaliskuun alussa. Vain kaikkein innokkaimmat harrastelijat jaksoivat kelistä huolimatta suorittaa jokapäiväisen lenkkinsä kilpailun loppuun saakka.

Majakäyntejä tehtiin kilpailun aikana yhteensä 5622 vastaavan määrän ollessa viime vuonna 6182. Eri majojen osalle jakaantuivat käynnit seuraavasti: Haarakallio 2564 (2420), Nauhanaho 1399 (2410), Kukkomäki 1246 (992) ja Kuusankosken hiihtomaja 413 (360). Majakäyntien lukumäärä eri majoilla osoitti jatkuvaa nousua lukuun ottamatta Nauhanahoa, jonka käynneissä tapahtui romahdusmainen lasku. Tämä lienee johtunut siitä, ettei sinne voitu viime talvena aikaisempien vuosien tapaan järjestää lämmintä hiihtomajaa.

Hiihdetty kilometrimäärä nousi yhteensä 83.529 kilometriin. Eri henkilöitä osallistui kilpailuun 967 (971), joista 163 (208) hiihti arvontaan oikeuttavan

kilometrimäärän. Vähintään viiden arvan vaatimuksen, joka miehillä on 500 km. sekä naisilla ja lapsilla 350 km., suoritettiin 41 (47) henkilöä lunastaen näin itselleen kankaisen hihamerkin.

TULOKSET.

Miehet: 1) Väinö Lehtinen, korjauspaja, 1467 km. 2) Niilo Vepsäläinen, puuhiomo, 1358. 3) Pauli E. Vehmassalmi, sell., 1326. 4) Lasse Knapp, paperitehdas, 1170. 5) Eino Peltola, talous, 1044. 6) Anssi Joutjärvi, paperitehdas, 1005. 7) Risto Paljakka, paperitehdas, 928. 8) Eino Hottinen, rak.-os., 686. 9) Erkki Multanen, ulkotyö, 672. 10) Olavi Ylönen, karbidi, 670. 11) Paavo Vähänen, karbidi, 576. 12) Erkki Hoppman, sell., 564. 13) Kalevi Palander, puuhiomo, 529. 14) Väinö Kuhanen, puuhiomo, 528. 15) Jorma Raschka, paperitehdas, 525. 16) Viljo Erkkilä, varasto, 522.

Naiset: 1) Aune Peltola, talous, 1056 km. 2) Anna Hänninen, sell. 424. 3) Laila Kinnunen, Kauppa Oy., 376. 4) Ilta Virta, Kauppa Oy., 354. 5) Raili Turkkila, rak.-os., 300. 6) Eila Puljava, karbidi, 270. 7) Liisa Puolakka, Sampo, 261. 8) Aino Saario, sell., 208. 9) Irma Talastie, konttori, 176. 10) Sanni Kääriäinen, sell., 176.

Palveluksessa olevien puoliset: 1) Aino Laakkonen, paperitehdas, 1338 km. 2) Selma Vepsäläinen, puuhiomo, 1003. 3) Hellin Haimi, paperitehdas, 630. 4) Elsa Tollman, paperitehdas, 605. 5) Impi Elonen, paperitehdas, 602. 6) Aino Ylönen, karbidi, 350. 7) Aili Hasu, talous, 285. 8) Sanni Koskinen, paperitehdas, 216.

Pojat: 1) Markku Parvinen, puuhiomo, 775 km. 2) Pauli O. Vehmassalmi, sell., 761. 3) Juha Nurminen, korjauspaja, 496. 4) Lasse Haimi, paperitehdas, 490. 5) Timo Paulanko, sähkö, ja Pentti Mouhu, rak.-os., 408. 7) Kaino Lindström, paperitehdas, 384. 8) Pekka Kinnunen, rak.os., 380. 9) Raimo Hasu, talous, 376. 10) Juhani Willberg, sähkö, 368. 11) Jouko Huuromäki, korjauspaja, 357. 12) Unto Pöyhönen, paperitehdas, 350. 13) Olavi Volotinen, korjauspaja, 320. 14) Pertti Kuokka, karbidi, 307. 15) Reino Rantanen, ulkotyö, 296.

Tytöt: 1) Else Huuromäki, korjauspaja, 372 km. 2) Ritva Lehtinen, korjauspaja, 364. 3) Oili Leppänen, sell., 364. 4) Marja-Leena Koskinen, paperitehdas, 180. 5) Tuula Jokela, paperitehdas, 168. 6) Raili Houni, sell., 136.

TyPu:n suorittamassa lomapalkintojen arvonnassa osuivat palkinnot seuraaville:

Miehet: Toivo Ahonen, paperitehdas (4 arpaa), Väinö Koivula, paperitehdas (2), Eino Karhu, paperitehdas (2), Erkki Hoppman, sell. (5), Niilo Vepsäläinen, puuhiomo (5), Erkki Multanen, ulkotyö (5) ja Pauli E. Vehmassalmi, sell. (5). Varalle: Antero Taskinen, korjauspaja, Väinö Kuhanen, puuhiomo ja Olavi Ylönen, karbidi. Naiset: Irma Talastie, konttori (3 arpaa) ja Liisa Puolakka, Sampo (4). Varalle: Aune Peltola, talous, ja Raili Turkkila, rak.-os. Palveluksessa olevien puoliset: Aino Ylönen, karbidi (5 arpaa) ja Aili Hasu, talous (4). Varalle: Sanni Koskinen, paperitehdas ja Annikki Jaakkola, sell.

Kuusankosken tehtaitten hiihtomestaruuskilpailut

pidettiin helmikuun 18 p:nä Kuusankosken hyppyrimäen maastossa. Kilpailuissa ratkaistiin erikseen Kymin—Kuusankosken tehtaitten ja Voikan tehtaan mestaruudet, ja niiden perusteella valittiin edustusjoukkueet yhtymän hiihtomestaruuskilpailuihin. Hiihde- ja hiihtomestaruusmatka oli yleisessä ja ikämiesten sarjassa 15 km, nuorten sarjassa 10 km sekä naisten sarjassa 5 km. Keli oli kohtalainen, mutta rata raskaanpuoleinen. Osanottajia oli kaikkiaan 40, joista Kymin—Kuusankosken tehtailta 28 ja Voikan tehtailta 12. Kauniimpaa sukupuolta eivät nämä kilpailut näytä enää kiinnostavan, sillä naisten hiihtoon ei tälläkään kertaa saapunut Voikan tehtailta ainoatakaan osanottajaa eikä Ky—Kuu tehtailtakaan kuin vain kaksi.

Yleisessä sarjassa saavutti Ky—Kuu tehtaitten mestaruuden Kymin korjauspajan Esko Salovaara ja neljännen kerran perästyksen, ja voikkaalaisista peri voiton paperiosaston Kalevi Floman. Ikämiestistä Kymin rakennusosaston Tauno Levänen, joka nyt ensimmäisen kerran hiihti yli 35-vuotiaitten sarjassa, saavutti koko kilpailujen kolmanneksi parhaan ajan. Saman sarjan mestariksi Voikkaalta tuli Paavo Vähänen. Nuorten sarjassa saivat mestaruuden nimiinsä Lasse Himanen (Ky—Kuu) ja Risto Paljakka (Vo), kun taas kahdesta Ky—Kuu:n naisedustajasta Anneli Kalliola oli ylivoimainen. — Parhaat tulokset:

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAAT.

Yleinen sarja: 1) Esko Salovaara, Ky. korjauspaja, 1.00.06. 2) Rauno Korjala, Ky. paperi, 1.01.17. 3) Matti Frimodig, Ky. paperi, 1.01.44. 4) Veikko Saarinen, Ky. paperi, 1.02.43. 5) Veikko Pasi, Ky. paperi, 1.03.21. 6) Olavi Nikulainen, Ky. korjauspaja, 1.05.38. 7) Jorma Heikkilä, Kuu. korjauspaja, 1.07.36. 8) Voitto Pesu, Ky. korjauspaja, 1.08.05.

Ikämiehet: 1) Tauno Levänen, rak.-os., 1.01.11. 2) Erkki Mauno, selluloosa, 1.02.45. 3) Eino Alanne, asunto-os., 1.04.54. 4) Vilho Karjalainen, rak.-os., 1.07.02. 5) Unto Jyräs, Kuu. korjauspaja, 1.08.06.

19-vuotiaat: 1) Lasse Himanen, Ky. paperi, 39.16. 2) Leo Viljakainen, ulkotyös., 40.17. 3) Eero Lahtinen, kuljetusos., 41.35. 4) Antero Pokki, Ky. korjauspaja, 41.59. 5) Mikko Peltola, rak.-os., 44.07.

Naiset: 1) Anneli Kalliola, kloori, 29.46. 2) Irja Moberg, talousos., 37.31.

VOIKAN TEHDAS.

Yleinen sarja: 1) Kalevi Floman, paperios., 1.00.31. 2) Esko Kääpä, selluloosa, 1.03.50. 3) Heikki Jokela, rak.-os., 1.07.52. 4) Viljo Makkonen, höyryos., 1.08.05. 5) Erkki Multanen, ulkotyös., 1.09.45 (hiihti harhaan).

Ikämiehet: 1) Paavo Vähänen, karbidi, 1.06.59. 2) Matti Alatalo, rak.-os. 1.13.22.

19-vuotiaat: 1) Risto Paljakka, paperios., 42.40. 2) Erkki Knapp, korjauspaja, 42.54. 3) Viljo Erkkilä, varasto, 46.33. 4) Kari Mäki, varasto, 58.29.

METSÄOSASTON HIIHTOHEGEMONIA KATKESI.

*Kymintehdas—Kuusankoski voitti yhtymän mestaruuden.
Naisjoukkueista Halla paras.*

MIESKOHTAISET MESTARIT METSÄOSASTON L. TYNI JA KY—KUU:n ANNELI KALLIOLA.

Yhtymämme tämänvuotiset talvimestaruuskilpailut, 11:nnet järjestyksessä, pidettiin maaliskuun 1 p:nä Mikkeliissä Saksalan lähistöllä. Järjestäjänä toimi ensimmäisen kerran metsäsasto, joka vuodesta 1948 lähtien on erillisenä yksikkönä talvikisoihimme osallistunut ja joukkuemestaruuden viisi kertaa perätysten ylivoimaisesti voittanut. Nyt sen hegemonia kuitenkin katkesi ja mestaruus siirtyi Kymin—Kuusankosken tehtaille, joitten tilillä oli ennestään kolme voittoa. Ei mestaruuden menetys johtunut siitä, että metsäsaston edustus olisi tällä kertaa ollut heikompi kuin muina talvina, ei lainkaan, vaan siitä, että se nyt esiintyi kahtia jaettuna, itäisenä ja läntisenä piirikuntana. Jakamattomana se olisi edelleenkin voitokulkuaan jatkanut, ja nytkin se pystyi toisen ja kolmannen tilan vakuuttavasti valtaamaan.

Mistä metsäsaston kahtiajakaisuus johtui, se kaipa selvitykseksi muutaman sanan.

Kun metsämiehet viitenä peräkkäisenä talvena olivat sijoittuneet tuloluettelon kärkipäähän ja joka kerta hankkineet osastonsa nimiin joukkuemestaruuden, alkoi eri tehtailta ilmetä jossain määrin mielenkiinnon herpaantumista talvikisojamme kohtaan, varsinkin kun metsäsaston voittomarginaali lisäksi oli huomattavan suuri. Tosinhan se alue, jolta metsäsasto voi edustajansa valita, on kovin laaja käsittäen käytännöllisesti katsoen koko Suomen niemen, mutta se joukko, jonka keskuudesta parhaat joudutaan poimimaan, on loppujen lopuksi varsin vähälukuinen. Kysymykseen tulevat yksinomaan metsätyönjohtajat, mutta heillähän hiihtäminen kuuluu tavallaan ammattiin. Tehtaalaiset sen sijaan ovat miltei poikkeuksetta sisätyöntekijöitä, joilla ei ole tilaisuutta harrastaa hiihtoa siinä määrin kuin heidän kilpikumppaneillaan metsämiehillä. Jotta joukkuekilpailussa saataisiin edes jonkin verran tasoitusta tehtaitten hyväksi, lausuttiin niiden taholta Hallassa edellisen talven mestaruuskilpailujen yhteydessä pidetyssä urheiluedustajain kokouksessa toivomus, että metsäsasto vastaisuudessa esiintyisi kahtena kilpailuyksikkönä, esim. piirikuntajaoituksen mukaisesti. Metsäsaston johto otti asiassa reilun kannan ja suhtautui toivomukseen myönteisesti. Se ei tinkinyt edes senkään vertaa, että piirikunnat rinnastettaisiin pienempiin tehtaisiin edustajien lukumäärään nähden, vaan oli valmis asettamaan tuleen kaksi samansuuruista joukkuetta kuin isot tehtaat. Näin jakaantuneena

metsäsasto sitten osallistui järjestämiinsä Mikkelin kisoihin, ja vaikka se joukkuemestaruutensa tällä kertaa menettikin, niin mieskohtaisesti kolme paras-ta oli kuitenkin sen piiriin kuuluvia.

Mainitsimme alussa, että nyt selostettavanamme olevat yhtymän hiihtomestaruuskilpailut olivat järjestyksessä 11:nnet, mutta tosiasiallisesti ne nykyisessä laajuudessaan olivat vasta kymmenennet. Ensimmäisiin kisoihin, jotka pidettiin v. 1936 Hallassa, osallistuivat nimittäin isäntätehtaan lisäksi vain Kymin—Kuusankosken ja Voikan tehtaat, ja vasta vuodesta 1937 lähtien ovat muutkin tehtaat mestaruuksista kilvoitelleet. Vuoden 1939 kilpailujen jälkeen seurasi tunnetuista syistä tauko, joka kesti kokonaista 8 vuotta, aina vuoteen 1947 saakka. Sinä talvena oli ohjelmassa ensimmäisen kerran myös naisten hiihto. Metsäsasto, jonka miehet aikaisemmin edustivat niitä tehtaita, joita lähinnä heidän asuinpaikkansa sijaitti, esiintyi erillisenä kilpailuyksikkönä vuodesta 1948 lähtien.

Ennen kuin puutimme tarkemmin Mikkelin kisoihin, lienee paikallaan palauttaa mieleen aikaisempien kilpailujen pitopaikat ja voittajat. Heti alkuun mainittakoon, että Ky—Kuu:n Erkki Mauno on uskollisesti ollut mukana kokonaista 10 kertaa ja poissa vain v. 1951. Hän on aina sijoittunut alkupäähän, kerran jopa kolmanneksi ja kahdesti neljänneksi. Lauri Ellosen tilillä on 9 kilpailua, Urho Niemellä, Kaarlo Hesarilla ja Paavo Vähäsellä kullakin 8.

Miesten kilpailuissa ovat joukkue- ja mieskohtaiset mestaruudet jakaantuneet seuraavasti: v. 1936 Kuusankoskella Halla ja sen edustaja Tauno Kirjavainen; v. 1937 Kuusankoskella Ky—Kuu ja sen edustaja Lauri Rossi; v. 1938 Hallassa Ky—Kuu ja Hallan Tauno Vuori; v. 1939 Högforsissa Halla ja uudelleen Vuori ja v. 1947 Kuusankoskella Ky—Kuu ja sen edustaja Eino Ritari. Vuosina 1948—52 vei joukkuemestaruuden joka kerran metsäsasto ja mieskohtaisen mestaruuden v. 1948 Högforsissa Hallan Vilho Koskela, v. 1949 Haukkasuolla metsäsaston Eino Ritari, v. 1950 Verlassa Ky—Kuu:n Urho Niemi sekä v. 1951 Voikkaalla ja v. 1952 Hallassa jälleen metsäsaston Eino Ritari. Tämän vuoden mestareiksi kruunattiin Mikkeliissä Ky—Kuu ja metsäsaston Lauri Tyni.

Naisten joukkuekilpailun on Ky—Kuu voittanut vuosina 1947 ja 48, Juantehdas vuosina 1949 ja 52 sekä Halla vuosina 1950, 51 ja 53. Henkilökohtainen mestaruus on kuudesti mennyt Kymin—Kuusankosken tehtaille ja vain kerran muualle, nimittäin v. 1950, jolloin sen sai nimiinsä Högforsin Aune Liljegren. Ky—Kuu:n tytöistä Hilppa Pohjosella on kolme mestaruutta, vuosina 1947, 51 ja 52, Eila Saarisella kaksi, vuosina 1948 ja 49, kun taas Anneli Kalliola hankki

tänä vuonna ensimmäisen mestaruutensa. Aikaisemmin hän ei ole mukana ollutkaan.

Mikkelin kisat voitiin suorittaa ihanteellisissa olosuhteissa aurinkoisen sään vallitessa. Pakkasta oli juuri tarpeeksi ja keli luistava. Ulkonaiset puitteet olivat siten parhaat mahdolliset. Mitä taas järjestelypuoleen tulee, niin se ei jättänyt missään suhteessa toivomiselle varaa. Koneisto toimi täysin kitkattomasti. Väliaika- ym. tiedot satiin nopeasti ja muutenkin piti kilpailujen erinomainen kuuluttaja, metsänhoitaja Henry Kvist yleisön kaiken aikaa tapahtumien tasalla. Kisojen johto oli revisori B. Ehrnroothin tottuneissa käsissä ja ylituomarin tehtäviä hoiti Saksalan isäntä, metsänhoitaja Aaro Hiekkala. Kilpailuja kunnioitti läsnäolollaan metsäosaston päällikkö, metsäneuvos Bjarne Bützow, jota paitsi metsäosaston johtohenkilöitä eri tahoilta maata oli saapunut niitä seuraamaan.

Miesten joukkuekilpailuun saivat molemmat metsäosaston piirikunnat sekä Halla, Högfors, Kymintehdas—Kuusankoski ja Voikka lähettää 9 edustajaa, joista 6:n parhaan tulokset huomioitiin. Kaikki nämä suuret kilpailuysiköt olivatkin mukana, tosin Halla ja metsäosaston läntinen piirikunta vain 7:n edustajan ja Voikka 8:n edustajan voimalla. Pienemmillä yksiköillä oli oikeus lähettää 6 hiihtäjää ja näistä otettiin 4:n tulos huomioon. Tähän ryhmään oli ilmoittautunut 3 yksikköä, nimittäin Haukkasuo, Juantehtas ja Kouvolan Kirja- ja Kivipaino. Vain Juantehtaan joukkue oli täysilukuinen, kun sen sijaan Haukkasuon 6:sta ilmoittautuneesta puuttui yksi ja Kouvolan 5:stä 2, joten Kouvola jäi pois joukkuekilpailusta. Kaikkiaan oli ilmoitettu 70 hiihtäjää, joista 8 ei ilmaantunut lähtöpaikalle, joten osanottajia oli yhteensä 62. Näistä 2 keskeytti.

Miesten kilpailussa oli nyt ensimmäisen kerran varattu 3 erikoispalkintoa edustusjoukkueisiin kuuluneille ikämiehille, joilla, mikäli yleisessä sarjassa sijoittuivat palkintosijoille, oli mahdollisuus saada kaksi palkintoa. Näitä 35 vuotta täyttäneitä oli joukossa 10 ja kaksi heistä pääsi osalliseksi kummankin sarjan palkinnoista.

Naisten hiihtoon on osanotto vuosi vuodelta käynyt yhä laimeammaksi, joten Mikkelissä pidetyssä neuvottelukokouksessa vakavasti pohdittiin naisten kilpailujen poistamisesta talvikisojen ohjelmasta. Niitä päätettiin kuitenkin jatkaa siihen saakka, kun nykyisen kiertopalkinnon kohtalo lopullisesti ratkeaa, mutta ei enää sen jälkeen, ellei kauniimpi sukupuoli tunne nykyistä suurempaa kiinnostusta kilpailuja kohtaan.

Naisten joukkuekilpailussa huomioidaan kolmen parhaan edustajan tulokset, mutta osanottajia voidaan lähettää 5. Vain Högforsista oli täysi määrä, Hallasta 4 ja Juantehtaalta 3. Nämä olivatkin ainoat joukkuekilpailun osanottajat. Kymintehdas—Kuusankoski oli saanut liikkeelle vain yhden edustajan, mutta Voikka ei sitäkään. Naisia osallistui siten kilpailuun 13, jotka kaikki hiihtivät 5 km pituisen taipaleen loppuun.

Kilpailijat lähetettiin matkaan parittain minuutin väliajoin, ensin naiset ja näiden jälkeen miehet.

Kuten ja mainittiin, oli naisten rata 5 km pituinen. Ensimmäisenä starttasi Högforsin Raili Salonen yksin, kun Juantehtaan Salme Julkunen oli jäänyt pois. Seuraavina pareina lähtivät Hallan Kirsti Pakkala ja Ky—Kuu:n ainoa edustaja Anneli Kalliola, Juantehtaan Salme Tuppurainen ja Högforsin Kyllikki Dunder, Hallan Raili Jaakkola ja Juantehtaan Eeva Parviainen, Högforsin Vesta Luoto ja Hallan Mirja Olsen, Juantehtaan Laura Kuismin ja Högforsin Asta Mikkola sekä viimeisenä parina Högforsin Tuulikki Salmi ja Hallan Hilka Hietala. Ensimmäisenä saapui maaliin Anneli Kalliola, jonka ajaksi merkittiin 22.44. Tulos oli luistava kelikin huomioon ottaen erinomainen, ja kun seuraavaa tulijaa, minuutti ennen lähtenyt Raili Salosta saatiin odottaa 2 m. 14 sek., joten aikaeroa oli 3 m. 14 sek., alettiin nti Kalliolaa pitää voittajana. Eikä siinä erehdyttykään. Lähimmäksi hänen aikaansa pääsivät 6:ntena saapunut Vesta Luoto ja tämän pari Mirja Olsen, joka saapui 8:ntena. Ajat olivat 23.05 ja 23.16. Juantehtaan tämänvuotinen hiihtokuningatar Laura Kuismin ja Hallan Raili Jaakkola jäivät viimeksi mainitusta puolisen minuuttia. Alle 25 minuutin tuloksen saavuttivat vielä Kyllikki Dunder ja Hilka Hietala, ja loput 6 hiihtäjää mahtuivat kaikki seuraavan minuutin sisälle.

Yhtymän naisten hiihtomestariksi tuli siten Ky—Kuu:n Anneli Kalliola. Hänen voittonsa oli useimmille yllätys, sillä ensimmäisen kerran mukana olevana hänen mahdollisuuksiaan tässä seurassa ei ennakolta osattu ottaa lukuun.

Joukkuemestaruuden vei tällä kertaa Halla, jonka kolmen parhaan edustajan keskiaika oli 23.58. Högfors sijoittautui toiseksi ja viimevuotinen mestari Juantehtas kolmanneksi.

Miehet hiihtivät 15 km kiertäen 7,5 km pituisen radan kahdesti. Mukana oli suuri joukko näihin mestaruuskisoihin aikaisemminkin osallistuneita hiihtäjiä ja lisäksi uusiakin miehiä, mutta puuttui kuitenkin eräitä tunnettuja tekijöitä, kuten esim. nelinkertainen mestari Eino Ritari sekä V. Ilkko, V. Pihlainen ja L. Romppainen. Ainakin Ritari oli paikan päällä, mutta metsäkoulun oppilaana hänellä ei sääntöjen mukaan tällä kertaa ollut kilpailuoikeutta. Puolimatassa otettiin väliajat, ja kun toisessa parissa lähtenyt metsäosaston läntisen piirikunnan adustaja N. Relander ensimmäisenä palasi alkutaipaleelta, kuulutettiin hänen käyttäneen siihen 31 m. 40 sek. Tästä saatiinkin sitten sopiva vertauskohde seuraaville. Ensimmäisenä sen alitti 2 minuuttia myöhemmin lähtenyt, mutta kolmantena saapunut Ky—Kuu:n V. Karjalainen, joka sai 50 sek. paremman ajan eli 30.50. Juantehtaan J. Kuisminille voitiin merkitä ajaksi 30.07, mutta tämän tuloksen löi 8:nnessa parissa lähtenyt ja 6:ntena puolimatkan sivuuttanut Haukkasuon P. Rämä. Tämän ajaksi kellot osoittivat 29.42, mutta hänen kannoillaan hiihtänyt ja minuuttia myöhemmin lähtenyt Ky—Kuu:n V. Pasi saavutti jo niin hyvän väliajan kuin tasan 29 min. Seuraavista parhaista ajoista mainittakoon itäisen metsäosaston A. Kuosmasen 29.31, Ky—Kuu:n veteraanin Erkki Maunon 29.34, itäisen metsäosaston P. Marinin 29.25, läntisen metsäosaston T. Lihvosen tasan 30 min., Kou-

Kilpailijat lähetettiin matkaan parittain, joten alkutaipaleen aukeilla nähtiin monia kireitä kaksinkamppailuja ja samalla myös tyylinäyteitäkin.

Oikealla: Toiseksi ja kolmanneksi sijoittuneet metsäosaston miehet K. Salminen (n:o 69) ja A. Miettinen taipaleelle lähdössä.

Alla: Tämänvuotinen hiihtokuninkaamme metsäosaston L. Tyni.

Alhaalla oikealla: Tarjoilua "puolimatkan krouvissa".

Kilpailujen lähtö- ja tulopaikka
sijaiti Saksalan lähistöllä.

Vasemmalla: Metsänhoitaja H. Kvist oli mainio kuu-
luttaja pitäen kilpailuja seuraamaan saapuneen ylei-
sön koko ajan tapahtumien tasalla.

Alhaalla vasemmalla: Juantehtaan hiihtokuningatar
Laura Kuismin, joka näissä kilpailuissa sijoittui nel-
jänneksi, saa palkintonsa ylimetsänhoitaja H. Gripen-
bergin kädestä.

Alla: Ky—Kuu:n Anneli Kalliola saapuu voittajana
maaliin.

volan kirjapainon M. Rantojan 29.09, itäisen metsäosaston S. Valjakan 29.47, Ky—Kuu:n M. Frimodigin 29.11 ja läntisen metsäosaston K. Salmisen 29.03, kunnes sitten itäisen metsäosaston A. Miettinen tuloksetlaan 28.59 sekunnilla alitti tähän asti parhaan väliajan, ja hänen jälkeensä saapunut Ky—Kuu:n E. Salovaara päihitti Miettistäkin 10 sekunnilla saaden ajakseen 28.49. Mutta kärkipaikan puolimatkan krouvissa valtasi kuitenkin läntisen metsäosaston L. Tyni, jonka aika 28.26 oli 23 sek. parempi kuin lähinnä seuraavan. Aivan loppupäässä lähteneistä herätti erityistä huomiota Ky—Kuu:n toisen veteraanin, kestävyysjuoksijanakin tunnetun T. Leväsen väliaika 29.51.

Paremmuusjärjestyksessä olivat 15:n kärkipään hiihtäjän väliajat seuraavat: 1) L. Tyni 28.26. 2) E. Salovaara 28.49. 3) A. Miettinen 28.59. 4) V. Pasi 29.00. 5) K. Salminen 29.03. 6) M. Rantoja 29.09. 7) M. Frimodig 29.11. 8) P. Marin 29.25. 9) A. Kuosmanen 29.31. 10) E. Mauno 29.34. 11) P. Rämä 29.42. 12) S. Valjakka 29.47. 13) T. Levänen 29.51. 14) T. Lihvonen 30.00. 15) J. Kuismin 30.07.

Jännityksellä jäätin sitten odottamaan miesten paluuta toiselta kierrokselta ja pohdiskeltiin heidän sijoittautumismahdollisuuksiaan. Tynillä oli tosin 23 sekunnin etumatka puolivälissä, mutta vaikka keli pysyikin koko ajan miltei samanlaisena eikä voitelu aiheuttanut kummelluksia, saattoi 7,5 km matkalla siilti sattua yhtä ja toista, mikä voisi aiheuttaa muutoksia järjestyksessä. Relander saapui nytkin ensimmäisenä, mutta hänen aikansa 1.08.43 ei suhteessa alkumatkan parhaisiin tuloksiin taannut hänelle ”paikkaa auringossa”. Kohta alkoikin kovaäänisestä kuulua parempia aikoja. Kuismin 1.05.51, Pasi 1.03.11, Kuosmanen 1.03.46, ”vanha” Mauno 1.03.02, Marin 1.04.14, Rantoja 1.01.41, Frimodig 1.02.18, Valjakka 1.03.54, Salminen 1.01.31, Miettinen 1.01.39 ja sitten kaiken kukkuraksi Tyni 59.06, jolloin ei enää ollut epäilystä siitä, kuka kruunattaisiin yhtymän tämänvuotiseksi hiihtokuninkaaksi. Tämän jälkeen pantiin merkillä vielä Salovaaran mainio aika 1.01.53 sekä toisen ”vanhuksen” Leväsen kunnioitettava tulos 1.03.16.

Alkutaipaleen 15:n parhaan joukosta putosi loppumatkalla vain Kuismin, jonka tilalle viimeiseksi palkintomieheksi kohosi Ky—Kuu:n V. Saarinen oltuaan puolimatlassa tuloksellaan 30.51 21:s. Kärkipään miesten järjestyksessä tapahtuneista muista muutoksista mainittakoon, että Tyni, Miettinen ja Lihvonen pysyivät paikallaan, Salminen nousi 5:nneksi tilalta toiseksi, Rantoja 6:nneksi 4:nneksi, Frimodig 7:nneksi 6:nneksi, Mauno 10:nneksi 7:nneksi, Levänen 13:nneksi 9:nneksi ja Valjakka 12:nneksi 11:nneksi, kun taas Salovaara putosi toiselta tilalta 5:nneksi, Pasi 4:nneksi 8:nneksi, Kuosmanen 9:nneksi 10:nneksi, Marin 8:nneksi 12:nneksi ja Rämä 11:nneksi 13:nneksi.

Joukkuekilpailun voitti Kymintehdas—Kuusankoski 6:n edustajan keskituloksella 1.03.10. Lähinnä seuraaviksi sijoittuivat metsäosaston läntinen ja itäinen piirikunta. Jos metsäosasto olisi osallistunut kilpailuun jakamattomana, kuten ennen, olisi se nytkin mestaruuden vienyt, sillä 6:n parhaan metsäosaston miehen keskitulos oli 1.02.22.

TULOSLUETTELO.

Naisten 5 km:n hiihto.

1) Anneli Kalliola, Ky—Kuu, 22.44. 2) Vesta Luoto, Högfors, 23.05. 3) Mirja Olsen, Halla, 23.16. 4) Laura Kuismin, Juantehdas, 23.44. 5) Raili Jaakkola, Halla, 23.46. 6) Kyllikki Dunder, Högfors, 24.35. 7) Hilikka Hietala, Halla, 24.53. 8) Eeva Parviainen, Juantehdas, 25.05. 9) Kirsti Pakkala, Halla, 25.13. 10) Salme Tuppurainen, Juantehdas, 25.15. 11) Tuulikki Salmi, Högfors, 25.29. 12) Asta Mikkola, Högfors, 25.40. 13) Raili Salonen, Högfors, 25.58.

Joukkuekilpailu (3:n keskiaika): 1) Halla (Mirja Olsen, Raili Jaakkola ja Hilikka Hietala) 23.58. 2) Högfors 24.23. 3) Juantehdas 24.41.

Miesten 15 km:n hiihto.

1) L. Tyni, L-Me, 59.06. 2) K. Salminen, L-Me, 1.01.31. 3) A. Miettinen, I-Me, 1.01.39. 4) M. Rantoja, Kouv., 1.01.41. 5) E. Salovaara, Ky—Kuu, 1.01.53. 6) M. Frimodig, Ky—Kuu, 1.02.18. 7) E. Mauno, Ky—Kuu, 1.03.02. 8) V. Pasi, Ky—Kuu, 1.03.11. 9) T. Levänen, Ky—Kuu, 1.03.16. 10) A. Kuosmanen, I-Me, 1.03.46. 11) S. Valjakka, I-Me, 1.03.54. 12) P. Marin, I-Me, 1.04.14. 13) P. Rämä, Haukk., 1.04.23. 14) T. Lihvonen, L-Me, 1.05.20. 15) V. Saarinen, Ky—Kuu, 1.05.21. 16) J. Kuismin, Ju, 1.05.51. 17) E. Julkunen, Ju, 1.06.01. 18) K. Floman, Vo, 1.06.11. 19) I. Issukka, Ju, 1.06.16. 20) A. Wallin, L-Me, 1.06.48. 21) A. Kinnunen, L-Me, 1.07.02. 22) R. Korjala, Ky—Kuu, 1.07.17. 23) V. Karjalainen, Ky—Kuu, 1.08.05. 24) E. Multanen, Vo, 1.08.07. 25) E. Asikainen, I-Me, 1.08.26. 26) T. Ulmala, I-Me, 1.08.39. 27) N. Relander, L-Me, 1.08.43. 28) E. Knapp, Vo, 1.08.45. 29) E. Rämä, Haukk., 1.08.48. 30) E. Kääpä, Vo, 1.08.55. 31) E. Heijari, Ha, 1.09.05. 32) M. Flinck, L-Me, 1.09.29. 33) P. Nurmi, Ha, 1.09.55. 34) T. Suntio, Ha, 1.09.57. 35) O. Repo, Högf., 1.09.59. 36) A. Astala, Högf., 1.10.41. 37) H. Jokela, Vo, 1.10.56. 38) A. Hakkarainen, I-Me, 1.11.01. 39) T. Vanhala, Ha, 1.11.26. 40) V. Kanta-oksia, Högf., 1.11.49. 41) A. Julkunen, Ju, 1.11.56. 42) Arvo Astala, Högf., 1.12.51. 43) K. Lyytikäinen, Ju, 1.12.55. 44) V. Makkonen, Vo, 1.13.16. 45) P. Vähänen, Vo, 1.13.47. 46) H. Berg, Högf., 1.14.07. 47) E. Putkonen, Högf., 1.14.20. 48) O. Ruotsalainen, Ju, 1.14.47. 49) O. Nikulainen, Ky—Kuu, 1.14.50. 50) O. Nurmi, Högf., 1.15.12. 51) R. Paljakka, Vo, 1.19.28. 52) V. Iivarinen, I-Me, 1.19.34. 53) M. Voutilainen, I-Me, 1.20.17. 54) H. Sutela, Haukk., 1.20.42. 55) M. Ripattila, Haukk., 1.21.52. 56) P. Mikkola, Högf., 1.22.00. 57) T. Räsänen, Ha, 1.22.41. 58) S. Andersen, Ha, 1.24.11. 59) O. Topio, Högf., 1.25.20. 60) H. Priha, Kouv., 1.36.47.

Ikämiehet: 1) E. Mauno, Ky—Kuu, 1.03.02. 2) T. Levänen, Ky—Kuu, 1.03.16. 3) V. Karjalainen, Ky—Kuu, 1.08.05. 4) E. Heijari, Ha, 1.09.05. 5) Auvo Astala, Högf., 1.10.41. 6) P. Vähänen, Vo, 1.13.47. 7) O. Ruotsalainen, Ju, 1.14.47. 8) V. Iivarinen, I-Me, 1.19.34. 9) H. Sutela, Haukk., 1.20.42. 10) T. Räsänen, Ha, 1.22.41.

Joukkuekilpailu: 1) Kymintehdas—Kuusankoski (E. Salovaara, M. Frimodig, E. Mauno, V. Pasi, T. Levänen ja V. Saarinen) 1.03.10. 2) Läntinen Metsäosasto, 6:n keskiaika 1.04.45. 3) Itäinen Metsäosasto, 6:n keskiaika 1.05.06. 4) Juantehdas, 4:n keskiaika 1.07.31.

Ville Manninen.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

Hiskias Lepistö.

KONEMESTARI VILLE MANNINEN

Saksalasta tulee toukokuussa olleeksi yhtiön palveluksessa 55 vuotta. Mannisen palveluskausi yhtiössämme alkoi hänen v. 1908 saamansa ensimmäisen työtodistuksen mukaan jo 1898 Otavan sahalla, jonne hän 12-vuotiaana poikasena tuli kimpien taaplaus-työhön. Otavassa hän suoritti vuoteen 1908 kaikkia sahassa esiintyviä tehtäviä, kunnes sahan lopetettua toimintansa siirtyi mainittuna vuonna Saksalaan. Siellä hän on työskennellyt Saksalan sahan aikana koneenhoitajana sekä sen jälkeen vuodesta 1936 lähtien konemestarina laivoissa ja laitoshmiehenä kone-
asemalla hoitaen sähkökorjauksista lähtien kaikenlaisia korjaustehtäviä.

Sekä työtoverit että esimiehet tuntevat Mannisen taitavaksi ja erittäin ahkeraksi mieheksi, joka sopeutuu hyvin siihen ympäristöön, missä hän kulloinkin työskentelee.

Epätarkkojen palvelusvuosimerkintöjen takia ei Manninen valitettavasti saanut aikanaan yhtiön kultaista ansiomerkkiä puolivuosisataisesta palveluksesta, mutta ojensi sen hänelle viime maaliskuun 23 p:nä Saksalan konttorissa metsänhoitaja Aaro Hiekkala.

MALLIPUUSEPPÄ HISKIAS LEPISTÖ

sai 6.3.53 Mikkelin Saksalassa Kymin Oy:n kultaisen ansiomerkin 50 vuoden palveluksesta. Hän tuli v. 1902 Otavan sahalle ja työskenteli erilaisissa sahatöissä sahan lopettamiseen saakka. V. 1913 hän siirtyi Saksalaan suorittaen erilaisia tehtäviä pääasiassa telakan puolella ja proomujen rakentajana eläkkeelle siirtymiseensä saakka, joka tapahtui v. 1952 lopussa. Ammattitaitoisena ja käteväenä työntekijänä sekä luonteeltaan rauhallisena hän saavutti sekä työtovereittensa että esimiestensä luottamuksen.

5) Voikka, 6:n keskiaika 1.09.21. 6) Högfors, 6:n keskiaika 1.12.18. 7) Haukkasuo, 4:n keskiaika 1.13.56. 8) Halla, 6:n keskiaika 1.14.32.

PALKINTOJEN JAKO

suoritettiin kilpailujen jälkeen Hotelli Kalevaan järjestettyjen yhteisten päivällisten yhteydessä. Läsnäolijat lausui tervetulleiksi metsäneuvos Bjarne Bützow ja palkintojen jaon toimitti ylimetsänhoitaja Henrik Gripenberg metsänhoitaja Aaro Hiekkalan ja revisori B. Ehrnroothin avustamana. Paitsi mieskokohtaisia ja kiertopalkintoja oli jaettavana myös A. Siltanen Oy:n lahjoittama kunniapalkinto, joka ojen-
nettiin hiihtokuningas L. Tynille. Yhtymän ja vieraiden puolesta kiitti sosiaalihoitaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius metsäosastoa kilpailujen erinomaisesta järjestelystä ja kohdisti kiitoksen sanoja myös kilpailijoille ja toimihenkilöille.

TEHTAIDEN JA METSÄOSASTON URHEILU- EDUSTAJIEN KOKOUS

pidettiin kilpailujen aattoiltana. Siinä keskusteltiin

ensin talvikisojen miesten kiertopalkinnosta, johon metsäosastolla oli kaksi kiinnitystä. Asia otettiin esille sen vuoksi, että metsäosasto osallistui kilpailuihin nyt kahtia jakautuneena, joten haluttiin saada selvyys, miten kiertopalkintokysymys olisi ratkaistava. Se ratkesikin kivuttomasti, kun metsäosaston taholta tehtiin ehdotus, että sen kiinnitykset palkintoon "eliminoitaisiin" ja kilpaileminen palkinnosta aloitettaisiin uudelleen. Tämä miellyttävä ehdotus sai tietenkin yksimielisen hyväksymisen.

Osanottajien lähtöjärjestyksen määrittämiseksi päätettiin vastaisuudessa soveltaa sellaista menettelyä, että ensin arvotaan tehtaitten järjestys ja sen jälkeen niiden edustajien keskeinen lähtövuoro.

Kesämestaruuskilpailut päätettiin ehdottaa järjestettäväksi Salossa ja ellei se syystä tai toisesta käypänsä, niin sitten Hallassa.

Kun Salon Valimon taholta ehdotettiin, että kesäkilpailujen yhteydessä järjestettäisiin myös suunnistamismestaruuskilpailut, päätettiin tiedustella yhtiön johdolta, miten se suhtautuu tällaisten kilpailujen toimeenpanemiseen kokeilumielessä.

Hiihto- ja metsä- taitokilpailut Heinolassa.

Metsäosaston jokavuotiset hiihto- ja metsätaitokilpailut suoritettiin kuluneena talvena helmikuun 22 p:nä Heinolassa. Järjestelyistä huolehti Heinolan metsäkonttori. Hiihtoradat oli vedetty Nynäsin tilan kauniiseen Tähtiniemeen, missä ne kiertelivät polkuja seuraillen läpi onnistuneitten istutusalueitten, joilla saatiin nähdä niin kotimaisia kuin ulkolaisiakin puulajeja.

Kilpailupäivä oli kaunis ja aurinkoinen ja keli erinomainen. Hiihtokilpailuun, jossa matka oli 15 km ja rata 7,5 km:n pituinen, oli ilmoittautunut 32 osanottajaa. 31:sta loppuunhiihtäneestä selviytyi hyvätasoisessa kilpailussa voittajaksi aputyönjohtaja A. Miettinen Kuopion hoitoalueesta.

Metsätaitokilpailu suoritettiin 6,2 km:n pituisella radalla, jonka varteen kaikki metsätaitotehtävät oli sijoitettu. Ensimmäisenä tehtävänä oli hiihdetyn matkan arviointi kahden kohteen välillä ja sitten jäälle rajoitetun pinta-alan arviointi. Tämän jälkeen tuli eteen kohde, jossa vaadittiinkin jo enemmän varsinaista metsäammattitaitoa, sillä koealan perusteella oli määriteltävä metsikön $k\text{-}m^3$ hehtaaria kohden. Tukkipuitakaan ei kilpailussa unohdettu, sillä tukkipuuleimikosta oli arvioitava keskikuutio ja sen lisäksi määrättävä erikseen kahden yksinäisen tukkipuun teknillinen j³. Helponlaiselta tuntuva tehtävä oli valmiiden puutavaramäärien arviointi. Halkoja oli asetettu röykkiöön ja epämääräisen näköiseen pinoon

Ylhäällä: Kilpailujen lähtö- ja tulopaikka.

Vasemmalla: Arvioitavan hiihtomatkan lähtökohta lehtikuusimetsikön reunassa.

Oikealla: Tukkipuiden teknillisen kuutioalan arviointi.

ja hiomopuita ristikoille. Tuloksia laskettaessa huomattiin kuitenkin, että tämä tehtävä oli antanut monelle kilpailijalle paljon päänsärkyä ja suhteellisen vähän pisteitä, mikä johtui ehkä siitä, että arviointi oli suoritettava kilpaladulta, joka kulki n. 10 metrin päässä kohteista. Suunnistamistehtävänä metsätaitokilpailussa oli ladun varteen asetettujen rastien merkitseminen karttaan. Niitä oli kolme ja karttana käytettiin metsätaloudellista karttaa mittakaavassa 1:8000.

Tulosten laskenta osoitti suhteellisen tasaisen kilpailun selväksi voittajaksi piirityönjohtaja Håkan Holländerin Päijänteen hoitoalueesta. — Osanottajia tässä kilpailussa oli kaikkiaan 56.

Kilpailujen päättäjäistilaisuus palkintojenjakoineen oli Heinolan Kodinsuojan juhlasalissa. Puheen kilpailijoille piti metsäneuvos Bützow. Palkintojen jaon suorittivat rva Niinikoski, ylimetsänhoitaja Willman, metsänhoitaja Niinikoski ja revisori Ehrnrooth.

Parhaat tulokset olivat seuraavat:

Metsätaitokilpailu: 1) H. Holländer, Pä, 291.6 pist. 2) M. Metsärinne, Sai, 281.3. 3) K. Okkola, Ky, 267.2. 4) V. J. Turunen, Kuo, 258.8. 5) A. Lipero, K-S, 257.3. 6) S. Niemelä, Ky, 257.2. 7) T. Rautiainen, Ju, 256.5. 8) K. Kivelä, Ky, 254.9. 9) O. Korhonen, Sa, 254.7. 10) A. Seppälä, Ky, 251.0. 11) P. Tuunainen, Sa, 250.4. 12) E. Ikonen, Sa, 247.6. 13) P. Pekonen, Sai, 243.5. 14) U. Haataja, Ka, 241.9. 15) R. Lamberg, K-S, 240.8. 16) J. Partanen, Sa, 240.5. 17) O. Eriksson, Ju, 240.1. 18) A. Utriainen, P-K, 239.3. 19) V. Iivarinen, Kuo, 238.8. 20) P. Takkala, Ky, 238.6.

15 km:n hiihto: 1) A. Miettinen, Kuo, 53.19. 2) S. Valjakka, Kuo, 54.20. 3) K. Salminen, K-S, 55.11. 4) L. Tyni, U, 55.12. 5) T. Lihvonen, Ky, 56.28. 6) P. Marin, Sa, 56.33. 7) A. Vallin, K-S, 57.28. 8) E. Asikainen, P-K, 57.54. 9) M. Voutilainen, Ju, 58.05. 10) V. Pihlainen, Pä, 58.15.

Ansimerkin saaneita.

Kymin Oy:n hopeisen ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta ovat tänä vuonna saaneet seuraavat metsäosaston palveluksessa olevat:

Kouvolassa Kymen Kartanossa 17.1. pidetyssä juhlatilaisuudessa ojensi metsänhoitaja Sten Furuholm ansiomerkin Kymen hoitoalueen piiriesimies Viljam Huovilalle ja työnjohtaja Aatu Pulliaiselle.

Juantehtaan Vieraskodissa 4.1. järjestetyssä juhlatilaisuudessa jakoi ylimetsänhoitaja Henrik Gripenberg rva Vappu Andersenin avustamana ansiomerkin seuraaville 12:lle metsäosaston miehelle:

Airaksinen, Uno Kusti, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Heikkinen, Ate Edvard, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Kakkonen, Herman, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Kinnunen, Eino, metsätyömies, Juantehtaan hoitoalue; Korhonen, Janné, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Rotko, Santeri, piiriesimies, Kainuun hoitoalue; Räsänen, Juhó, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Räsänen, Pekka, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Smolander, Kusti Lauri, piirityönjohtaja, Kuopion hoitoalue; Sutinen, Kalle, työmies, Savon hoitoalue; Ukkonen, Vihtori, työnjohtaja, Juantehtaan hoitoalue; Vartiainen, Reino, metsätyömies, Juantehtaan hoitoalue.

Jyväskylässä toimitti metsänhoitaja Gunnar Duncer ansiomerkkien jaon 6.1. Merkin saivat tällöin seuraavat 10 henkilöä, jotka kaikki kuuluvat Keski-Suomen hoitoalueeseen: Kauppinen, Matti, metsätyömies; Kemppainen, Lauri Ilmari, työnjohtaja; Lehtonen, Unto Ensio, metsätyömies; Lipero, Vilho, työnjohtaja; Myllynen, Arvi, metsätyömies; Oinonen, Artturi Einari, konttoripäällikkö; Paananen, Väinö Verner, metsätyömies; Pekkanen, Anton, työnjohtaja; Töyrynen, Viljam, metsätyömies; Valden, Lauri Vihtori, työnjohtaja.

Manan majoille.

Entinen remonttimestari Viljam Hurri kuoli 8.3. 53 Mikkelissä 79 vuoden ikäisenä. Hän palveli Saksalassa 45 vuotta eläkeikänsä saakka suorittaen kaikenlaisia saha- ja laivakorjaustöitä. Hurri tunnettiin taitavana ammattimiehenä ja vaatimattomana ihmisenä, jolla oli paljon ystäviä.

Entinen sahan lämmittäjä Emil Hänninen kuoli 5.2.53 Mikkelissä 62 vuoden ikäisenä. Hän työskenteli Saksalassa eläkeikänsä saakka sahan lämmittäjänä ja vahtimiehenä. Hänninen oli hiljainen ja vaatimaton työntekijä ja hyvä toveri.

Emil Salli.

Bernhard Sipiläinen.

Väinö Kemppilä.

Nestor Mäkiäho.

MERKKIPÄIVIÄ

60-VUOTIAITA.

Työmies Emil Salli Iisvedellä 10.4.53. Hän on syntynyt Jyväskylässä. Aluksi hän oli Halla Aktiebolagin palveluksessa v:sta 1916 lähtien noin 3 vuotta. Kymin Osakeyhtiön palvelukseen Iisvedelle hän siirtyi v. 1922 toimien m.m. sähkövintturin käyttäjänä ja aputyönjohtajana. V. 1916 hän suoritti Helsingin käytännöllisen kauppakoulun 5 kk. kurssin ja v. 1922 suullisen laivurintutkinnon matkustaja- ja hinaaja-aluksia varten. Salli oli innokas suojeluskuntamies sk.-järjestön perustamisesta aina sen lakkauttamiseen saakka. Vuodesta 1937 lähtien hän on pienempiä väliaikoja lukuunottamatta ollut jatkuvasti yhtiömme palveluksessa Iisvedellä erilaisissa töissä, viimeiset 3 vuotta yövartijana.

Työmies Bernhard Sipiläinen Kangasniemellä 19.4.53. Hän tuli yhtiömme palvelukseen 12.10.12 Kymin ulkotyöosastolle, minkä jälkeen hän työskenteli eri osastoilla, viimeksi metsäosastolla, mistä siirtyi sairauden takia eläkkeelle v. 1949 palveltuaan yhtiötä 33 vuotta. Yhtiön 75-vuotisjuhlien yhteydessä v. 1947 hän sai ansiomerkin 30-vuotisesta palveluksesta. II luokan vapaudenmitali hänelle myönnettiin v. 1941.

Metsäteknikko Väinö Topias Kemppilä Valkealassa 24.4.53. Hän on syntynyt Padasjoella ja suorittanut metsäkoulun kurssin Evolla 1915—17. Koulunkäyntinsä päätettyään hän oli pari vuotta Tornator Oy:n ja sen jälkeen vuoden ajan Uudenkylän kartanon palveluksessa. Yhtiömme metsäosaston palvelukseen hän tuli v. 1920, mistä lähtien hän on toiminut Kymen hoitoalueen Lappalan piirissä, ensin piirityönjohtajana vuoteen 1949 saakka ja sen jälkeen vanhempana työnjohtajana, jona on edelleenkin. Kemppilän tehtävänä on ennen kaikkea ollut piirinsä alueella sijaitsevien omien metsien hoito, joskin monet sen tuottamat kauniit tulokset ovat asutustoiminnan yhteydessä hävinneet tai siirtyneet toisiin käsiin. Samalla hän on toiminut metsänostajana Valkealan ja Kuusankosken pitäjissä. Hänet tunnetaan erittäin ahkerana ja tunnollisena työntekijänä, joka ei koskaan ole säästänyt aikaansa ja voimiaan palveluksessaan yh-

tiötämme. Rehellisen ja tunnollisen luonteensa takia hän on saanut esimiestensä luottamuksen ja voittanut paljon ystäviä. Toimensa ohella Kemppilä on joutunut hoitamaan useita kunnallisia ja seurakunnallisia luottamustehtäviä. Lisäksi hän on vuosikymmeniä toiminut useiden eri sanoma- ja aikakauslehtien innokkaana asiamiehenä. V. 1947 hän sai yhtiömme ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta.

Metsätyönjohtaja Nestor Mäkiäho Valkealassa 28.4.53. Hän on syntynyt Sippolassa. Kymin Oy:n metsäosaston palveluksessa hän on ollut kahteen otteeseen, ensin ent. Kymen Eteläisen hoitoalueen Kaitjärven piirissä vuosina 1920—28 ja toisen kerran vuodesta 1939 lähtien Kymen hoitoalueessa toimien nykyään vanhempana työnjohtajana Lappalan piirissä Valkealan pitäjän Penttilän kylässä. Siellä hänen tehtävänä on melkein yksinomaan yhtiön omien metsien hakkuiden ja ajojen sekä niissä toimitettavien metsänhoidollisten töiden valvominen, joissa tehtävissä hän onkin saavuttanut pitkäaikaisen kokemuksensa ansiosta huomattavan taidon. Lisäksi on jokavuotisen purouiton läpivieminen ollut hänen harjoituksiaan. Työnsä hän on aina suorittanut ututteruudella ja antaumuksella saavuttaen esimiestensä luottamuksen.

50-VUOTIAITA.

Piiriesimies Viljam Huovila Taavetissa 7.6.53. Hän on syntynyt Sippolassa maanviljelijän poikana. Metsämiehenä hän on kokonaan yhtiömme kasvatti jo nuoresta harjoittelijasta lähtien. Valmistuttuaan metsäteknikoksi Evon metsäkoulusta v. 1927 hän toimi työnjohtajana sekä sittemmin vuodesta 1933 piirityönjohtajana silloisen Kymen Eteläisen hoitoalueen Kaitjärven piirissä. Sen jälkeen hän oli vuodesta 1942 Taavetin piirin piirityönjohtajana. Nykyistä tointaan Kymen hoitoalueen Taavetin hoitopiirissä hän on hoitanut hoitopiirin perustamisesta lähtien. Huovila on virkeästi aikaansa ja alansa kehitystä seuraava metsämies, joka toiminnallaan on saavuttanut esimiestensä täyden luottamuksen. Hänellä on kiinteä ote hoitopiiriinsä, niin alaisiinsa kuin ympä-

Viljam Huovila.

Vilho Heimola.

ristöönkin, jossa hän on saavuttanut harvinaisen hyvän paikallistuntemuksen sekä monia ystäviä. Hänen toiminnassaan ilmenee asiantuntemusta erikoisesti metsänhoidon alalla, joka on hyvin lähellä hänen sydäntään. Niinpä hän voikin näyttää nuoremmille monia ilahduttavia metsänhoidon tuloksia niissä yhtiön metsissä, jotka ovat olleet hänen vaalivan huolenpitonsa kohteina. Myös ulkopuolella varsinaisen toimen on hänen kokemustaan käytetty hyväksi niin metsäalan kysymyksissä kuin myös muualla. Hän onkin toimensa ohella hoitanut monia kunnallisia luottamustehtäviä kuuluen aikaisemmin m.m. Luumäen kunnanvaltuustoon. Innokkaana osuustoimintamiehenä hän kuuluu Taavetin Osuuskaupan johtohenkilöihin. Hänen vapaa-ajan harrastuksistaan mainittakoon ennen muuta metsästys ja kalastus. Tunnuksena työstään hän sai kuluva vuoden alussa Kymin Oy:n 25-vuotisansiomerkin.

Metsätyönjohta Vilho Heimola Taavetissa 10.6.53. Hän on syntynyt Luumäellä. Kymin Oy:n metsäosaston palvelukseen hän tuli 1.10.1934 silloisen Kymen Eteläisen hoitoalueen Taavetin piiriin metsätyönjohtajaksi ja siirtyi hoitoalueiden yhdistämisen jälkeen Kymen hoitoalueen Miehikkälän piiriin. Hän on joutunut valvomaan hakkuu- ja ajotöitä omissa ja ostometsissä ja johtanut erilaisia laajoja metsähoitollisia töitä yhtiön omissa metsissä. Työnsä hän on aina suorittanut hyvin saavuttaen esimiestensä luottamuksen. Vapaa-aikoinaan talvella hän harrastaa innokkasti "naputtamista".

Erään lehden päätoimittajana Mark Twain lähetti kerran nuorelle kirjailijalle käsikirjoituksen takaisin seuraavin vakavin sanoin höystettynä:

"Hyvä herra! Luonnontutkijat kehoittavat kirjailijoita syömään kaloja, koska niistä tulee fosforia aivoihin. En voi tällä hetkellä sanoa, kuinka paljon Teidän on syötävä kalaa. Mutta jos se käsikirjoitus, joka minulla oli kunnia lähettää Teille takaisin, on tarkka kuva siitä, mitä Teillä on tapana kirjoittaa, niin minä luulen voivani väittää, että pari keskikoista valaskalaa ei olisi Teille lainkaan liaksi."

— Olette sanonut julkisella paikalla, että kantaja on apinan näköinen. Onko se totta?

— Kyllä. Mutta en minä ole sitä sanonut.

50 VUOTTA TEHTAAN PALVELUKSESSA.

NOKIMYLLÄRI JAAKKO EDVARD RANTANEN

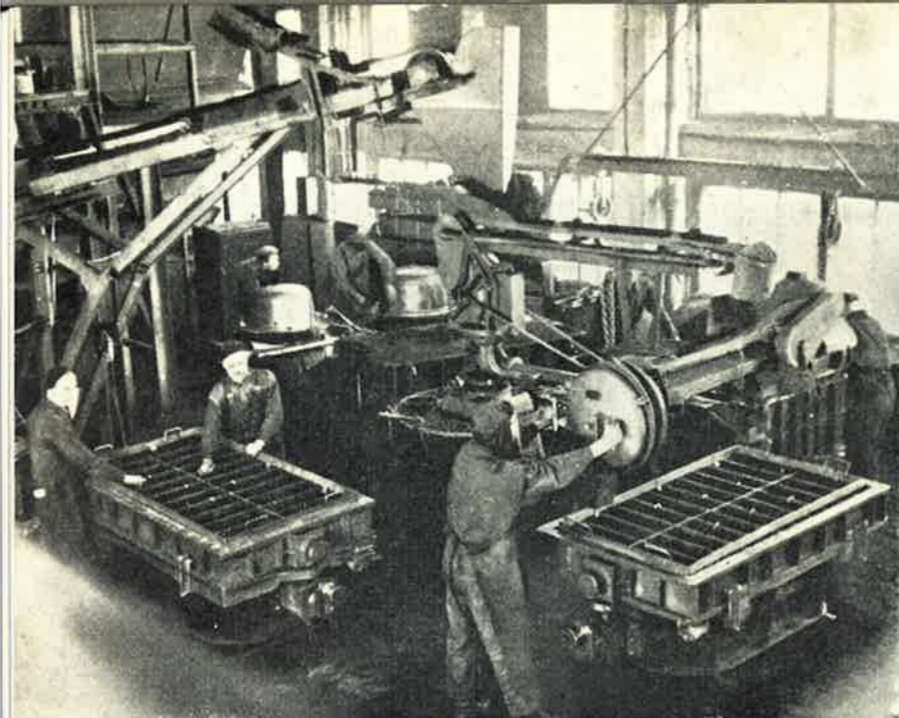
tulee 4.6.53 olleeksi 50 vuotta tehtaamme palveluksessa. Hän on syntynyt 11.6.1880 Loimaalla ja täyttää siis kesäkuussa 73 vuotta. Poikasena hän siirtyi Humppilaan, missä oli sekatoissa muutamia vuosia. Vuosisadan vaihteessa hän oli pitkällä vaelluksella kierrellen maailmaa Venäjää myöten ja ollen Suommessakin melkein joka kolkassa jonkin aikaa töissä. V. 1903 hän tuli kysymään työtä patruuna Ramsaylta, joka sanoi, ettei ehdi nyt tänään katsoa työpaikkaa, mutta kehoitti tulemaan seuraavana päivänä. Ja niin nuori Rantanen tuli konekaavaajaksi valimoon työkennellen välillä maakaavaajanakin. V. 1940 hän siirtyi samalle osastolle "nokimylläriksi", jona on ollut noin 13 vuotta. Hän on ollut työhönsä tyytyväinen ja samoin ovat olleet esimiehet häneen.

Pitkä palveluskausi on kulunut ahkerassa ja tunnollisessa työnteossa. Kerran oli Rantanen aikeissa lähteä Amerikkaankin, oli hankkinut matkarahat, maihinnoisuusrahat ja muut, mutta naisväki pelästyi yritystä ja kilttinä miehenä Rantanen taipui naisten tahtoon.

Entisestä työntahdistista kertoi Rantanen, että valumestari Hartman oli kerran kesäkuumalla, nähtyään hänen ahertelevan hikipäässä, sanonut: "Taitaapa olla hikistä hommaa! Pistäytykää vähän tuolla kosken suvannossa pulauttamassa. Siellä näkyy olevan toisiakin. Minäkin tulen sinne perässä". — "Niin, selaista se oli silloin, mutta kyllä tuloksiakin saatiin aikaan, vaikka työntahti olikin löysempi", sanoi Rantanen lopuksi.

**HÖGFORSIN
TEHDAS**

Vasemmalla: Högforsin uudesta ammekaavaamosta.

Keskellä: Kaavauskoneen linkopää läheltä katsottuna.

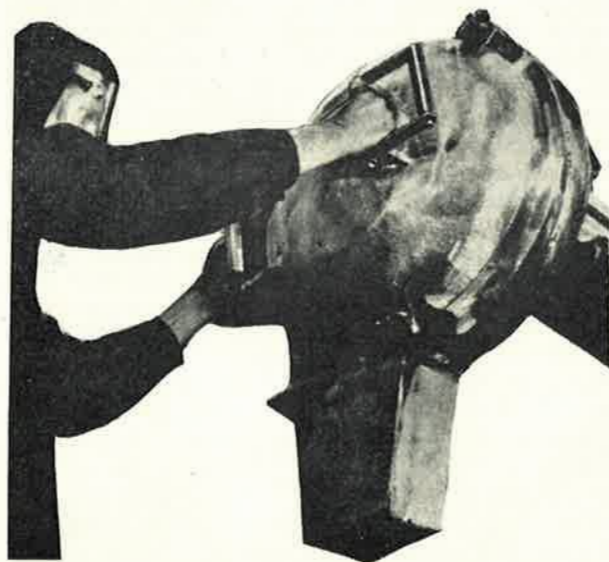
Alhaalla: Muottia viimeistellään ennen sulkemista.

Näin valmistuu kylpyamme.

Ennen kuin kylpyamme on siinä hohtavan valkoisessa kunnossa kuin olemme tottuneet sen näkemään, on se kulkenut monen työvaiheen kautta. Käväisemme nyt katsomassa Högforsin viime kesänä valmistunutta ammekaavaamaa ja seuraamme vielä sen jälkeen ammeen kulkua eri osastojen kautta, kunnes se on valmis jättämään syntymäpaikkansa.

Varsinaisessa ammekaavaamossa työskentelee viitisentoista miestä apunaan mm. kolme kulkunosturia. Suuresta säiliöstä hiekka syötetään kuljetushihnoja pitkin kaavauskoneen linkopäähän, jossa nopeasti pyörivät siivet pieksävät sen tiiviisti mallia vastaan ja näin muodostuu se hiekkamuotti, jossa amme syntyy. Muotin pinta on — ja täytyy ehdottomasti ollakin — hyvin sileä, jotta valmiissa ammeessa ei olisi mitään epätasaisuuksia.

Kun muotin molemmat puoliskot ovat valmiit, liitetään ne yhteen ja siirretään sitten rullara-

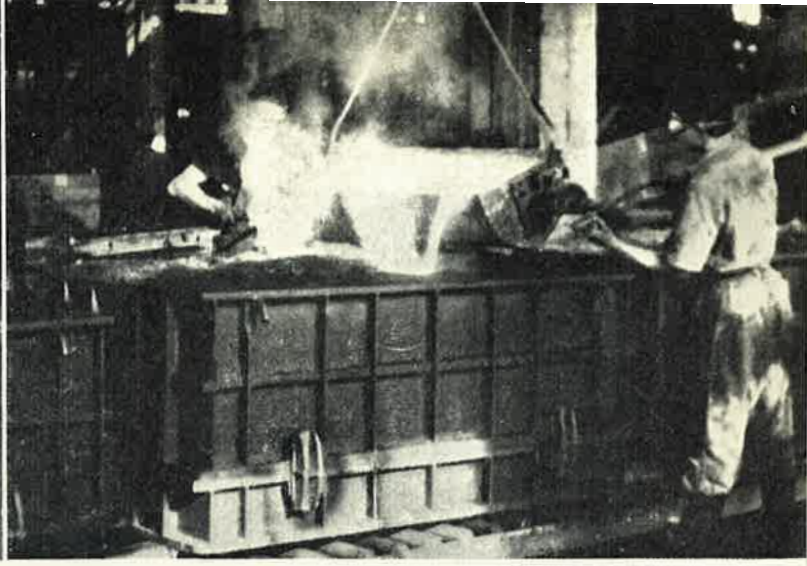
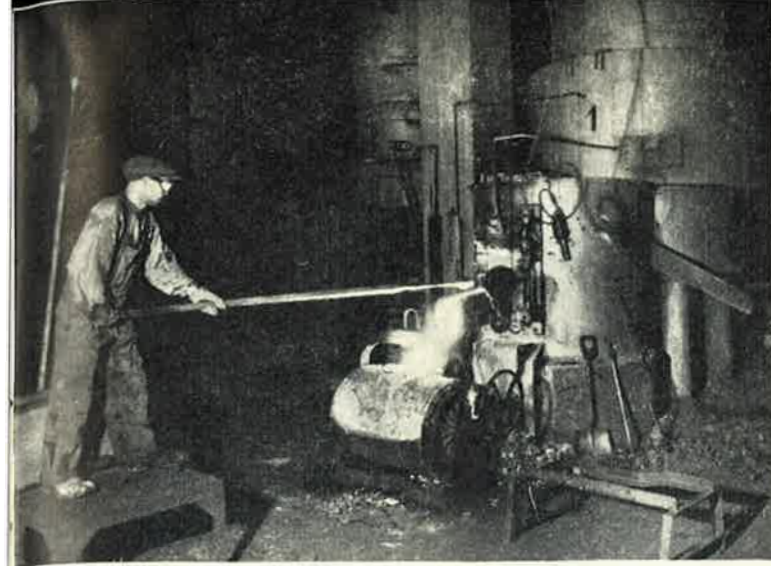
Viereisellä sivulla:

Ylhäällä vasemmalla: Rautaa laskeetaan kupoliuunista ammevalimoon kuljettamista varten. — Oikealla: Ammeen valu käynnissä.

Keskellä: Amme on tullut emalilaitokselle ja sitä "puuteroidaan" parast'aikaa.

Alhaalla oikealla: Emali poltetaan uunissa noin 900 asteen lämpötilassa. — Vasemmalla: Kylläpä on mukava keksintö tämä kylpyamme!

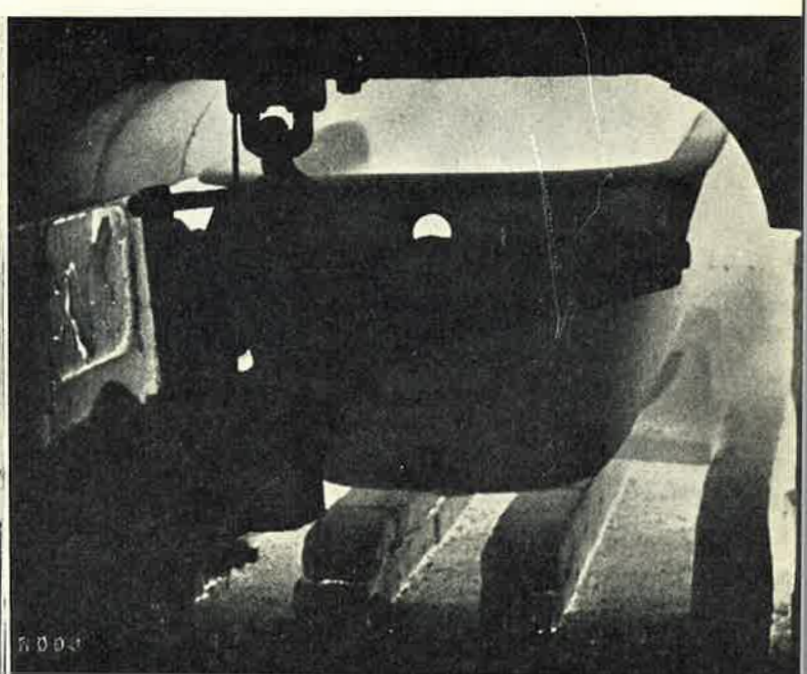
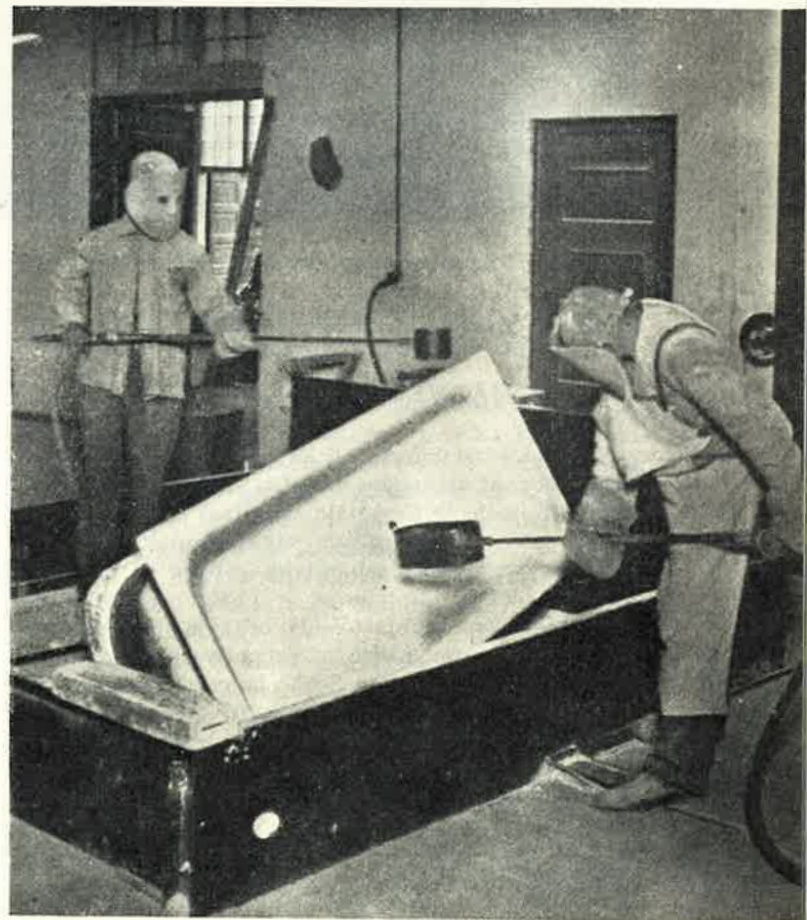

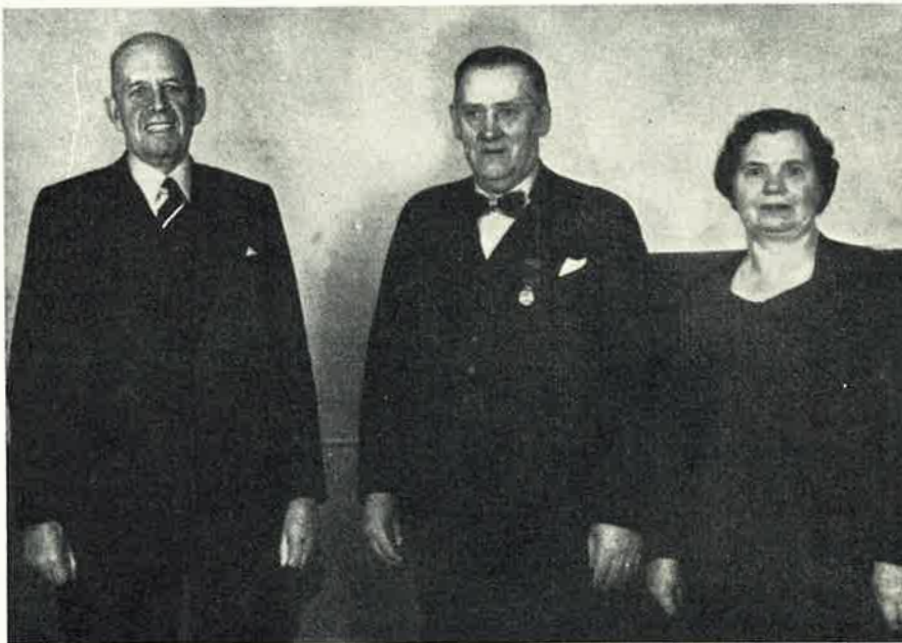

dalle, missä valukin tapahtuu. Valun jälkeen muotti tyhjennetään ja raaka valukappale aloittaa taipaleensa tehtaan läpi.

Amme joutuu ensin hiekkapuhallettavaksi puhdistamoon, jolloin siitä poistetaan mukana seurannut kaavaushiekka. Tämän jälkeen se on valmis meislattavaksi ja hiottavaksi sekä pienillä käsihiomakoneilla että erityisissä reuna-hiomakoneissa. Koneistuksen jälkeen se joutuu vielä toisen kerran hiekkaruiskuun, "emalipuhallukseen". Tämä toinen hiekkapuhallus pyrkii poistamaan kaikki mahdolliset epäpuhtaudet raudan pinnalta, jotta emali tarttuisi paremmin kiinni.

Emalipuhalluksen jälkeen amme kuljetetaan emalilaitokselle, jossa ensimmäinen toimenpide on sen pohjustaminen pohjusemalilietteellä. Sen kuivuttua amme on valmis nostettavaksi uuniin ensimmäistä polttoa varten. Kun amme on riittävän kauan ollut uunissa, se nostetaan pyörivään kaukaloon, jossa kuiva "puuteriemali" pienillä täryseuloilla sirotellaan tasaisesti yli koko pinnan. Tämä viimeinen käsittely toistetaan pariin kertaan ja sitten amme saa jäähtyä. Tarkastuksen jälkeen se on vihdoinkin valmis lähetettäväksi ostajalle kotimaassa tai rajojemme ulkopuolellekin.

VALUMESTARI TOIVO AITAMO

saanut Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I lk:n mitalin.

2. 3. 53 kokoontui pieni seurue Virkamieskerholle vaatimattomaan kahvitilaisuuteen, jossa vuorineuvos Arppe ojensi valumestari Toivo Aitamolle Tasavallan Presidentin tälle myöntämän Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I lk:n mitalin.

LASKIAISRETKELLÄ

VANJÄRVEN VANHAINKODISSA.

Kun syksyiset kurssit oli käyty ja joulujuhlat juhlittu, alkoivat torstaikerholaisilla uudet puuhut. Kotoinen Toimela ja Seuratalo tuntuivat niin kovin tuntuilta, joten täytyi päästä vähän tuulettumaankin. Sen vuoksi alettiin suunnitella retkeä ja määränpääksi sovittiin Vanjärven vanhainkoti. Siellä oli muutamilla omaisia ja toisilla tuttavita, joita halusivat tavata, ja osa meistä halusi mukaan nähdäkseen Vanjärven vanhainkodin. Sehän on aikaisemmin ollut kartanon asuntorakennuksena, mutta tilan jouduttua siirtoväen asutukseen on rakennus asianmukaisen korjauksen jälkeen kunnostettu tehtaan eläkeläisten käyttöön. Laskiaispäivä katsottiin sopivaksi retkipäiväksi. Tehtaalta saatiin matkaa varten linja-auto. Kun sää oli mitä parhain, ilmautui lähtijöitä enemmän kuin osattiin odottaakaan. Mukaan otettiin kahvikupit ja pullat sekä Evilän täti täysine kahvipannuineen (kahvi oli nimittäin keitetty valmiiksi, ettei meidän tarvitsisi perillä odotella sen valmistumista). Tervon filmikoneineen ja nauhoineen sovitettiin myös joukkoon ja niin hurahdettiin taipaleelle. Ne kerholaiset, jotka vuosikautia ovat asuneet navetan liepeillä ja sen tuoksuihin kovin kiintyneet, eivät sanoneet kestävänsä bensiniin katkua ja sen vuoksi heidän täytyi päästä oven viereen. Sen raosta he sitten haukasivat raikasta helmikuista pakkasilmaa. Kauppalasta poimittiin vielä viimeisiä mukaan tulijoita ja sitten Finerus käänsi auton Vanjärven tielle. Nopeasti matka sujui. Ohi vilahtelivat lumiset auringon kilossa hohtavat pellot, metsät ja harjut rinteineen, joilla lapset suksineen sujuttelivat mieli täynnä laskiaisriemua.

Aivan kartanon portaiden eteen meidät vietiin ja kuin ainakin kartanon rouvat oli rouva Nyström valtavien pilarien kannattaman porraskatoksen alla meitä vastaanottamassa. Neiti Suominen ja Evilän täti laittoivat kahvipöydän heti kuntoon, sillä Evilän täti väitti, että hän on niin kova hermostumaan, jos ei saa ohjelmanumeroaan heti alussa suoritettua. Eikä hän meillä muillakaan ollut mitään tällaista järjestelyä vastaan. Tervonen laittoi pimennysverhon ikkunaan, sanoi näet olevansa liian ujo kirkkaassa auriongonpaisteessa esiintymään. Me muut tutkimme taloa ja tutustuimme sen asukkaisiin. Olin ensimmäisen kerran kartanossa ja olin sen vuoksi kiinnostunut näkemään vanhusten oloja. Vanjärven kartano käsittää useampia rakennuksia, joista päärakennus on suurin. Jokaisella vanhuksella on oma huoneensa, josta peritään pieni vuokra. He saavat myös kalustaa huoneensa, jonka siivouksesta he itse huolehtivat. Siellä on myös hella, jota voi käyttää m.m. aterian valmistamisessa. Vanhuksilla on oma vapautensa ja sehän juuri onkin tärkeätä, että saavat elää muista riippumattomasti elämää. Yhtiön puolesta on sinne tilattu sanomalehtiä ja myös seurakunnan puolesta on vanhukset muistettu.

Vanhainkodissa on muutamia avioparejakin, mutta suurin osa on manan majoille menneiden miesten leskiä. He viettävät nyt siellä elämänsä ehtoota ja omaiset ja tuttavat käyvät heitä tervehtimässä. Kovin he olivat meitäkin odottaneet.

Vanhuksille esitettiin Karkkila-elokuva, jolla ei varmaan koskaan ole ollut kiitollisempia katsojia kuin nyt. Joukossa oli varmaan sellaisiakin, jotka vasta ensimmäisen kerran näkivät, miten "kuvat kulkevat". Esitettiin pari muutakin filmiä sekä torstaikerholaisten ohjelmaa. Lopuksi laulettiin useita lauluja ja niin oli meidän vierailumme lopussa.

Lyyli Lagerkrantz.

Juho Kustaa Helenius.

Erkki Männistö.

Mikko Einari Salminen.

Yrjö Kustaa Forsström.

MERKKIPÄIVIÄ.

70-VUOTIAS.

Eläkeläinen Juho Kustaa Helenius 27. 6. 53. Hän on syntynyt täällä. Jo noin 10-vuotiaana hän tuli hiekanseulojaksi tehtaamme tiilitehtaalle, missä työskenteli vuoteen 1903. Tällöin hän lähti vaellukselle päätyen Porin Konepajalle. Siellä hän työskenteli valimossa vuoteen 1907, jolloin tuli takaisin tehtaamme valimoon. Työn vähyyden ja sairauksien takia hän siirtyi v. 1916 taas Poriin, mutta tuli muutaman kuukauden kuluttua jälleen tehtaallemme, missä olikin sitten työssä eläkkeelle siirtymiseensä eli vuoteen 1947 saakka. Pitkänä palveluskautenaan on hänellä ollut monenlaisia kokemuksia. Mm. hänelle sattui v. 1913 ikävä silmätapaturma, josta sai kärsiä monet vuodet. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon ka-lastus ja aikaisemmilta vuosilta haitarinsoitto.

60-VUOTIAS.

Kirvesmies Erkki Männistö 7. 5. 53. Hän on syntynyt Punkalaitumella. Jo 16-vuotiaana hän lähti kotoa rakennustöihin ja kierteli vähän joka puolella Suomea. 9. 4. 41 hän tuli Högforsin Tehtaan rakennusosastolle, missä on ollut siitä alkaen. Ahmoolle on Männistö tehnyt oman talon, jonka hoitaminen vie melkein kaikki vapaa-ajat.

50-VUOTIAITA.

Kaavaaja Mikko Einari Salminen 2. 4. 53. Hän on syntynyt Pusulassa, missä oli vuoteen 1934 maa- ja metsätöissä. Mainittuna vuonna hän tuli tehtaamme valimoon, jossa on työskennellyt siitä lähtien koko ajan. Omakotitalon on Salminen rakentanut Haapalaan. Siinä on perheelle mukavasti tilaa ja itselle yllin kyllin työtä vapaa-ajoiksi.

Rakennustyöntekijä Yrjö Kustaa Forsström 30. 4. 53. Hän on U. 1. Pyhäjärven poikia. Täällä hän on ollut maa- ja sekatoissa ja hoidellut Ahmoolla kotitilaansa. V. 1947 hän tuli työhön tehtaamme rakennusosastolle ja työskentelee siellä edelleenkin. Vapaa-ajat ovat kuluneet kirjallisuuden parissa. Nykyään hänellä on lujat suunnitelmat omakotirakennuksen aloittamiseksi. Niitten toteuttaminen vie monen vuoden vapaa-ajat.

Lämmittäjä Aleksi Lusenius 8. 5. 53. Hän on täältä kotoisin. Asevelvollisuutensa suoritettuaan hän tuli työhön tehtaamme valimoon, mutta siirtyi v. 1928 muualle. V. 1936 hän tuli jälleen tehtaamme palvelukseen ja on siitä lähtien työskennellyt eri osastoilla. Nykyään hän on emalilaitoksella lämmittäjänä. Omakotitalo on ollut valmiina muutamia vuosia.

Varastomies Aimo Alarik Pihl 3. 6. 53. Hän on syntynyt Forssan kauppalassa, missä oli aluksi pari

Aleksi Lusenius.

Aimo Alarik Pihl.

Ernst Boris Alander.

Otto Routakari.

vuotta työssä tehtaassa. V. 1927 hän oli vuoden päivät Imatra Oy:n sähköjohtotöissä ja tuli v. 1928 tehtaamme rakennusosastolle, mistä pian siirtyi valimoon työskennellen siellä kaavaajana vuoteen 1940. Tällöin hän tuli emalilaitokselle, missä toimi m.m. hiekanpuhaltajana. Tammikuussa 1951 hän tuli varastomieheksi liesiosaston välivarastoon ja on siellä edelleenkin. Vapaa-ajat ovat kuluneet kirjallisuuden parissa ja viime vuodet omakotirakennustoiminnassa.

Tehtaamme teknillinen johtaja, yli-insinööri Ernst Boris A l a n d e r 16. 6. 53. Hän on syntynyt Lappeenrannassa. Päästyään v. 1920 ylioppilaaksi Viipurin Ruotsalaisesta Lyseosta hän opiskeli Teknillisessä Korkeakoulussa ja valmistui v. 1925 diplomi-insinööriksi. Samana vuonna hän tuli Kymin Oy:n palvelukseen, mutta pian sen jälkeen lähti Walter Ahlström-säätiön stipendiaattina opintomatkalle Skotlantiin, Englantiin ja Saksaan, jolla matkalla viipyi yli vuoden. Palattuaan kotimaahan hän tuli uudelleen Kymin Oy:n palvelukseen toimien mm. tehdasrakennusosaston ja piirustuskonttorin päällikkönä sekä konepajojen päällikkö-insinöörinä. 1. 5. 41 hänet nimitettiin Högforsin tehtaan yli-insinööriksi, jossa virassa on edelleenkin. Yli-insinööri Alanderilla on huomattava osuus tehtaamme viime vuosien suurisuuntaisiin laajennuksiin, jotka ovat nostaneet Högforsin tehtaan suurteollisuuslaitosten piiriin. Monet ulkomaanmatkat, jotka ovat ulottuneet kaikkiin Euroopan teollisuusmaihin sekä Yhdysvaltoihin, ovat syventäneet hänen ennestäänkin laajoja valimo-alan tietojaan. Vuodesta 1942 alkaen, jolloin Högforsin Tehtaan Konepajakoulu perustettiin, on yli-insinööri Alander ollut koko ajan koulun johtokunnan puheenjohtajana antaen kaikessa tukensa koulun menestymiseksi ja kehittämiseksi.

Hänen harrastuksistaan vapaa-aikoina mainittakoon verkkopalloilu, autoilu, metsästys, kalastus ja posti-merkkeily. Hirvenkaatajana hän on ensimmäisiä paikkakunnallamme. Useat vuodet hän oli tehtaamme Tenniskerhon innokkaana ja aloitekykyisenä puheenjohtajana. Kunnallisella alalla hän on toiminut jäsenenä Karkkilan kauppalan yleisten töiden lautakunnassa.

HYVINKÄÄN — KARKKILAN RAUTATIE.

50-VUOTIAS.

Junailija Otto Routakari 17. 5. 53. Hän on syntynyt Lopella. Oltuaan aluksi m.m. rautatieyhtiön metsätoissa ja erilaisissa rakennustöissä Routakari tuli 1. 8. 27 rautatien liikenneosaston palvelukseen toimien ensin polttopuiden lastaajana sekä radankorjaustöissä ja aina tarvittaessa junamiehenä. Alkuvuodesta 1943 hän siirtyi vakinaisesti junamiehen tehtäviin ja saman vuoden lopulla junailijaksi, jona on edelleenkin. Junailija Routakarin harrastuksista mainittakoon, että hän on pitkät ajat ollut mukana Karkkilan Työväen Mieskuorossa. Kesäiset vapaa-ajat hän viihtyy parhaiten kalastuspuuhissa. Sitä silmällä pitäen hänellä onkin oma kesämökki Hajakan Mustalammin rannalla. Siellä kuluvat vapaahetket mukavasti.

HARRASTUSHIIHTO.

MAUNO KOSKISEN TILILLA
KOKONAISTA 1628 km.

Kuluneen talven harrastushiihtokausi, joka alkoi 5. 12. 52. ja päättyi 13. 3. 53, oli tähänastisista pisin. Suojakausi ja ankarien tulipalopakkasten johdosta syntyi kuitenkin pitkiä katkoja, joten kilometrejä ei kertynyt aivan niin paljon kuin edellisenä talvena. Kuitenkin yli 3000 suoritusta merkittiin kirjoihin ja se on hyvä tulos. Tehtaallamme hiihdetty kilometrimäärä vastaa matkaa maapallon ympäri. Kolme miestä teki taivalta kukin yli 1000 km. ja näistä Mauno Koskinen peräti 1628 km.

Hioja Mauno Koskinen liesiosastolta on ollut ahke-
ra harrastushiihtäjä ja -kävelijä koko ajan, kun tätä urheilutoimintaa on tehtaamme piirissä harrastettu. Saadaksemme selville, mikä häntä sinne ladulle ja kävelypoluille oikein vetää, kävimme tapaamassa häntä hänen työpaikallaan liesiosaston hiomossa, jossa hän kiilloitteli niklattuja pintoja kauniin kiiltäviksi. Tiedustelumme saimme tämän vastauksen: "Terve-
deksi minä ulkona liikun. Jos se olisi vastenmielistä, niin ei sitä tulisi silloin rehkitä. Kun on pitkän lenkin tehnyt, niin tuntuu siltä kuin olisi tehnyt jonkin hyvän työn — ainakin itselleen. Ja yöllä saa sitten nukkua hyvin ja rauhallisesti. Ulkona puhdistuvat pölyiset keuhkot ja niin jaksaa taas hyvin tehdä töitensä tehtaallakin. Kyllä se on varmasti kaikille sisätyöläisille erittäin terveellistä ja suositeltavaa toud-
hua tuo harrastusurheilu!"

18. — 22. 3. 53 olivat sitten arvonnassa palkinnoille päässeet Eerikkilässä palkintolomalla ja ihanaa siellä oli, kun aurinko valoi lämmittäviä säteitään koko loma-ajan.

Mauno Koskinen,
1628 km hiihtänyt hioja

Högforsin Tehtaan valimon
ns. sakastin miehiä v:ltä 1919.
Henkilöt vasemmalta lukien:
Istumassa: Aarne Ekström,
Verner Ollikkala (Amerikas-
sa), Kalle Eklund (kuollut),
Lauri Laine (kauppias), Alek-
si Nieminen (Porissa).

Seisomassa: Frans Henrik
Nord, Helenius, Lehtonen
(Porissa), M. Nordberg (kuol-
lut), Aatu Ekström (kuollut),
Artturi Ekström, Heikki Lind-
holm (kuollut), Eino Sund-
qvist (Amerikassa), Aug. Sa-
lonen.

Haukkasuon hiihdot

pidettiin helmikuun 15 p:nä. Kilpailuihin, jotka oli-
vat yhtiön ja palokunnan yhteiset, otti osaa noin 70
hiihtäjää. Parhaat tulokset olivat seuraavat:

Miesten yleinen sarja, matka 15 km: 1) Pentti Ma-
jander 1.06.08. 2) Pertti Rämä 1.06.56. 3) Erkki Rämä
1.08.15.

Ikämiehet, matka 5 km: 1) Urpo Vesala 22.22. 2)
Heikki Sutela 25.13. 3) Vilho Vesalainen 27.04.

Miehet alle 18 vuotta, matka 10 km: 1) Ossi Sute-
la 45.11. 2) Erkki Paakala 46.48. 3) Jouko Utti 50.57.

Pojat alle 15 vuotta, matka 5 km: 1) Seppo Paakala
24.04. 2) Martti Metso 24.10. 3) Veikko Kurittu 24.55.

Pojat alle 12 vuotta, matka 3 km: 1) Taisto Raussi
19.54. 2) Pertti Metso 20.52. 3) Kalevi Meinander 21.05.

Pojat alle 10 vuotta, matka 1,5 km: 1) Launo Ku-
rittü 11.24. 2) Reino Metso 11.36. 3) Anssi Kujala
11.59.

Naiset, matka 5 km: 1) Airi Huovila 26.23. 2) Iris
Rämä 30.39. 3) Airi Mäenpää 31.15.

Naiset alle 18 vuotta, matka 5 km: 1) Anneli Ni-
kunen 33.15.

Tytöt alle 15 vuotta, matka 3 km: 1) Lilja Kurittu
20.42. 2) Kaija Kurittu 20.52. 3) Marja-Leena Sauk-
konen 21.35.

Tytöt alle 12 vuotta, matka 1,5 km: 1) Irma Laiti-
nen 11.37. 2) Leena Pokki 12.13. 3) Terttu Harjuniemi
12.39.

Tytöt alle 10 vuotta, matka 1,5 km: 1) Irma Raussi
11.38. 2) Kyllikki Harjuniemi 13.15. 3) Raija Savinen
13.51.

HUUMORIA.

Muuan ateisti kysyi eräässä ulkoilmakokouksessa
piispalta, uskoiko hän todella, että valas nielaisi Joo-
naan.

— Kun minä pääsen taivaaseen, vastasi piispa, —
kysyn asiaa Joonaalta itseltään.

— Mutta entäpä jos hän ei olekaan siellä?

— Siinä tapauksessa te saatte hoitaa asian.

Juoppohullu oli jo hiukan selviämään päin Lapin-
lahdessa ja mielitautiopin professori toi hänet luen-
nolle näyttääkseen kandidaateille, miten potilas oi-
kein suhtautui ympäristöönsä ja kuinka hänellä on
käsityksiä asioista. Kysyi sitten äijältä:

— Keitäs kaikkia tämä herrasväki täällä on, joka
on valkoisissa takeissa?

Potilas tuumii:

— Sitä minä en tiedä enkä siitä erikoisesti välitä,
mutta sen vain tiedän, että ne ovat nuoria ihmisiä,
joilla on tulevaisuus edessään, kun sen sijaan meillä
kahdella vanhalla juopolla, meillä on vain mennei-
syys takana.

Ja taputti professoria olkapäälle.

Perheeseen oli syntynyt kaksoset. Isä oli ylen on-
nellinen ja sanoi koulua käyvälle pojalleen:

— Jos ilmoitat tämän opettajalle, antaa hän sinulle
lomaa.

Iltapäivällä tuli poika riemuissaan kotiin ja huusi:

— Minun ei tarvitse mennä huomenna kouluun!

— Kerroitko opettajalle kaksosista? kysyi isä.

— En, minä sanoin vain, että olin saanut sisaren.

— Olisit nyt voinut sanoa, että sait kaksi sisarta.

— Ehei, vastasi poika, — minä säästän toisen sise-
ren ensi viikoksi.

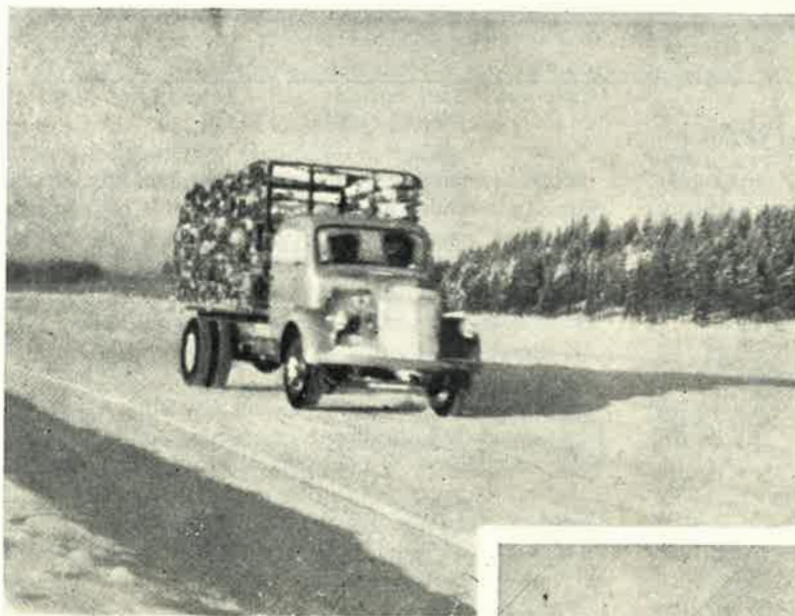
HAUKKASUO

Polttopuita tehtaalle jääteitä pitkin.

Juantehtaalla luovuttiin vuosi sitten vanhasta käytännöstä uittaa kesän aikana tehtaan tarvitsemat polttopuut Vuotjärven varsilta tehtaan varastoon. Hinaaja ja suuret halkolautat ovat kadonneet. Tilalle ovat tulleet autot, joilla halot nopeasti siirretään tehtaalle järven jäälle aurattuja jääteitä pitkin. Viime

talvena aurattiin teitä kaikkiaan 40 km. Tasaista ja kiiltävää talven kahlitsemaa järvenselkää pitkin siirtyivät halot eri puolilta Vuotjärveä tehtaalle.

Käytyämme kameran kanssa tutustumassa tähän ainakin Juantehtaalla uuteen kuljetusmuotoon esitämme siitä välähdyksiä oheisin kuvin.

*Haloilla lastatut kuorma-autot kii-
tävät pitkin Vuotjärven jäätä.*

*Tiet on pidettävä kunnossa. Jeep
työntää aurallaan liiat lumet syr-
jään.*

STRÖMSDAL

17 46

JUANTEHDAS

Nämä miehet vastasivat kuljetuksen onnistumisesta. Vasemmalta lukien piiriesimies Eriksson, autoilija Taskinen ja metsänhoitaja Andersen.

Halot on saatava nopeasti autoon, sillä keväinen aurinko sulattaa jo järvenselkää.

Oikealla: Viinisiä halkoja mennään noutamaan.

Hiihtokuningas Eino Julkunen ja hiihtokuningatar Laura Kuusmin.

Juantehtaallakin siirrytään harrastushiihtoon.

Puulaakihiihdot lopetettu.

Juantehtaan viimeiset puulaakihiihdot isännöitsijä T. Timgrenin lahjoittamasta kiertopalkinnosta, josta nyt kilpailtiin 13:n kerran, pidettiin maaliskuun 8 p:nä. Osanotto näihin kilpailuihin on vuosi vuodelta vähentynyt, ja tällä kertaa oli ilmoittautuneita vain 86, joista 78 hiihti loppuun. Heistä oli miehiä 66 ja naisia 12. Kun kilpailut eivät tässä muodossa enää vastaa tarkoitustaan, on niistä päätetty luopua ja siirtyä harrastushiihtoon samaan tapaan kuin yhtymän muilla tehtailla, joilla harrastuskilpailut ovat olleet käynnissä jo vuosikausia. Niistä saatu myönteinen kokemus kehoittaa Juantehtaallakin seuraamaan esimerkkiä ja niinpä sitten ensi talvena aloitetaan.

Näissä viimeisissäkin puulaakihiihdoissa voitti joukkuekilpailun ylivoimaisesti metsäosasto. Juantehtaan hiihtokuninkaaksi kruunattiin uudellen Eino Julkunen ja hiihtokuningattaren arvonimen sai Laura Kuusmin, joka edellisenä talvena tuli toiseksi. Parhaat tulokset olivat seuraavat:

Miehet alle 30 vuotta: 1) E. Julkunen, puuh., 6.23. 2) A. Julkunen, kart., 6.45. 3) A. Hakkarainen, metsäos., 6.46. 4) J. Kuusmin, rak., 6.49. 5) I. Issukka, sähkö, 6.58. 6) O. Riekkinen, metsäos., 7.20. 7) M. Ahonen, sähkö, 7.21. 8) L. Mäkinen, rak., 7.27. 9) V. Hakkarainen, puuh., 7.28. 10) V. Vanninen, kulj. 7.28.

Miehet 30—40 vuotta: 1) T. Hakkarainen, rak., 7.30. 2) O. Ruotsalainen, rak., 7.33. 3) Y. Vornanen, kart., 7.57. 4) S. Rissanen, rak., 8.07. 5) A. Tuomela, sähkö, 8.27. 6) T. Miettinen, puuh., 8.29. 7) T. Heikkinen, rak., 8.33. 8) B. Malmivuori, sähkö, 8.46. 9) E. Pirinen, sähkö, 8.48. 10) P. Pirinen, metsäos., 8.48.

Miehet 40—50 vuotta: 1) N. Tirkkonen, maanv., 8.04. 2) M. Kortelainen, puuh., 8.09. 3) M. Tossavai-

nen, rak., 8.18. 4) E. Hiltunen, puuh., 8.35. 5) S. Rissanen, kart., 8.37. 6) J. Pekkola, puuh., 8.39. 7) V. Tirkkonen, kulj., 9.04. 8) U. Kuosmanen, kart., 9.32. 9) V. Hakkarainen, maanv., 9.53. 10) H. Räsänen, kart., 10.11.

Miehet 50—60 vuotta: 1) Y. Mustonen, maanv., 9.46. 2) A. Kõkkonen, rak., 10.01. 3) A. Laakso, metsäos., 10.04. 4) A. Martikainen, puuh., 10.07. 5) K. Taskinen, rak., 10.44.

Miehet yli 60 vuotta: 1) O. Eriksson, metsäos., 9.44. 2) O. Kirkkopelto, maanv., 9.52. 3) J. Pehkonen, metsäos., 10.24. 4) E. Hölttä, kart., 11.44. 5) T. Timgren, virk., 12.39.

Naiset alle 40 vuotta: 1) Laura Kuusmin, puuh., 8.29. 2) Eeva Parviainen, kart., 9.26. 3) Salme Julkunen, kart., 9.28. 4) Salme Tuppurainen, virk., 9.48. 5) Annikki Hänninen, metsäos., 10.09. 6) Hilja Parviainen, puuh., 10.59.

Naiset yli 40 vuotta: 1) Selma Hakkarainen, rak., 11.15. 2) Toini Myöhänen, virk., 11.40. 3) Linda Lippinen, virk., 12.32. 4) Tellervo Laitinen, virk., 12.46. 5) Hanna Heikkinen, kart., 13.24. 6) Kaija Kokotti, puuh., 14.14.

Joukkue tulokset: 1) Metsäosasto 6.47. 2) Sähkövoima-varasto 7.42. 3) Virkailijat 8.33.

Kunniapalkinnot: Paras naishiihtäjä: Laura Kuusmin 8.29. Vanhin naishiihtäjä: Hanna Heikkinen 13.24. Paras mieshiihtäjä: E. Julkunen 6.23. Vanhin mieshiihtäjä: J. Pehkonen 10.24.

Paras keino päästä vihollisesta on tehdä hänestä — ystävä.

Henrik IV.

TYÖTURVALLISUUSTOIMINTAA V. 1952.

Viime vuoden aikana oli Hallassa toiminnassa edelleen 4 turvallisuustoimikuntaa, joissa työntekijäin edustajia oli yhteensä 17. Kokouksia pidettiin kaikkiaan 17 eli siis yksi toimikuntaa ja vuosineljännestä kohti ja lisäksi yksi ylimääräinen kokous tukkityöosastolla sattuneen kuolemantapauksen johdosta. Toimintaohjeiden mukainen kunkin toimikunnan toiminta-alueen tarkastus suoritettiin toisen vuosineljänneksen kokouksen yhteydessä.

Eri osastoilla sattui vuoden aikana yhteensä 124 tapaturmaa (v. 1951 163) ollen vähennys edelliseen vuoteen verrattuna 39 tapaturmaa. Tapaturmista aiheutui sairauspäiviä 1.318 (1.419) eli siis 101 päivää vähemmän kuin edellisenä vuotena. Kuolemaan johtaneesta tapaturmasta ei tässä tilastossa ole työpäivien menetyksiä laskettu. Tapaturmista oli 88 (110) sellaisia, jotka aiheuttivat sairauspäiviä, ja 36 (53) nk. 0-tapaturmia, joissa sairauspäiviä ei ollut. Vuoden aikana sattui yksi kuolemaan johtanut tapaturma (v. 1951 ei yhtään). Lievään invaliditeettiin johtaneita tapaturmia ei sattunut yhtään (v. 1951 3 kpl.).

Verrattuna edelliseen vuoteen oli yleistilanne tapaturmaluvun kohdalla hieman laskenut ollen se 100 työntekijää kohti 16,2 (16,6). Sairauspäivien kohdalla oli sen sijaan lisäystä, sillä viime vuonna oli 100 työntekijää kohti 173 sairauspäivää ja edellisenä vuotena 145. Prosenteissa oli tapaturmaluvun kohdalla vähennystä 1,2 % ja sairauspäivien kohdalla lisäystä 19,3 %, mikä lisäys johtui siitä, että muutamien vammojen paraneminen kesti pitkän aikaa.

Sairauspäiviä tapaturmaa kohti oli keskimäärin 11 (9).

Seuraavasta tilastosta käy selville tapaturmien ja sairauspäivien lukumäärä 100 työntekijää kohti eri työosastoilla (suluissa v. 1951):

Tukkityöosasto 8,0—164 (5,5—166). Saha I vuoro 13,0—123 (18,2—168). Saha II vuoro 13,0—103 (7,8—61). Lautatarha Halla 18,9—194 (23,8—240). Lautatarha Tiutinen 16,6—189 (21,3—328). Jalostustehtas (höyläämö ja puutalotehtas) 20,8—351 (13,2—189). Puusepäntehtas 15,8— (10,3—76). Puujauhotehtas 27,3—164 (18,2—136). Rakennusosasto 17,8—191 (19,8—91). Ulkotyöosasto 16,8—219 (7,4—95). Auto-osasto 29,6—155 (34,6—). Sähköosasto 14,3—43 (—14). Korjauspaja 9,1—179 (20,9—38). Telakka 18,2—191 (31,8—64). Laivat 4,8— (6,0—173).

Turvallisuustoimikuntien kokouksissa käsitellään jokainen tapaturma erikseen, jolloin ne ryhmitellään. Tapaturmat jakautuivat eri ryhmiin seuraavasti:

A. Koneelliset	
tapaturmat	12 kpl. 9,7 % (17 kpl. 10,4 %)
B. Henkilökoht.	
tapaturmat	107 „ 86,3 % (140 „ 85,9 %)

- C. Työmatka- ja liikennetap. 5 kpl. 4,0 % (6 kpl. 3,7 %)

Tilasto osoittaa, että tapauksia B 1: kaatuminen, putoaminen, kompastuminen, horjahtaminen sattui 28 kpl. eli 22,6 %. Useimmat tähän ryhmään kuuluvat tapaturmat ovat sellaisia, joiden ehkäisemiseksi eivät sovellu minkäänlaiset suojalaitteet, joten ainoastaan henkilökohtaisella varovaisuudella voidaan tältä osalta tapaturmakäyrää alentaa. Toiseksi suurin ryhmä oli B 5: lyönnit, iskut, pisto, viilto, raapaisu (ei koneet), 21 kpl. eli 16,9 %. Näistä lähes puolet (9) oli naulaan astumisia.

Entisten epäkäytännöllisten sairaankuljetuspaarien tilalle saatiin lokakuun lopulla 9 kpl. teräsputkista valmistettuja sairaankantopaareja eri osastoille. Paarit ovat samanlaisia kuin sairaankuljetusautossakin, joten jokainen pari sopii autoon eikä potilasta tarvitse siirtää parilta toiselle kuljetuksen vaihtuessa kanto-kuljetuksesta autokuljetukseen. Toivotaan kuitenkin, ettei näitä paareja tarvitsisi käyttää kovin usein.

E. S.

Ostopäällikkö Rainer Andersén

saanut Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan ritarimerkin.

Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan suurmestarina Tasavallan Presidentti myönsi viime joulukuun 6 p:nä sanotun ritarikunnan ritarimerkin ostopäällikkö Rainer Vladimir Andersénille. Merkin luovutustilaisuudessa toimihenkilökerholla Hallan Tehtaitten johtaja, majuri Björn Weckman kiitti ostopäällikkö Andersenia siitä suuriarvoisesta työstä, minkä tämä on jo vuodesta 1908 lähtien suorittanut Hallan Tehtaitten palveluksessa.

Uusi varasto.

Hallan tehtaat ovat äskettäin saaneet uuden keskusvaraston, joka on sijoitettu entiseen selluloosa-tehtaan höyrykattilahuoneeseen. Varasto, joka on sijoitettu kahteen kerrokseen, on saanut tilavat ja tarkoituksenmukaiset suojat. Ylhäällä varastomies Lauri Skriko työssä uudessa varastossa. Vieressä: varastomies Lauri Lautala varaston luukun takana ja tällä puolen sähköasentaja Vilho Vihtonen. Alhaalla: varastonhoitaja Elis Heijari tyytyväisenä uudessa valtakunnassaan.

Automaattikeskus saatu Hallaan.

Pääkonttoriimme tulijan huomio kiinnittyy nykyisin ensiksi aulassa lasiseinän takana istuvaan puhelinkeskukseemme hoitajaan, rouva Vappu Niemelään, jonka pakeilla pistäydymme eräänä "hiljaisena hetkenä" ja kysäisimme häneltä, kumpi on mukavampi hoitaa, tämä uusi 150-linjainen täysautomaatti vai entinen puoliautomaattinen 100:n linjan keskus. Vastauksen arvasimme kyllä etukäteen, mutta sen varmistukseksi saimme vakuutuksen, että uusi on aina uusi. Onhan keskuksemme kautta liikennöitävien puhelujen määrä varmasti huomattavasti laskenut, koska kaikki paikallis- ja Hallasta Karhulaan tai Kotkaan menevät puhelut eivät rasita keskusta lainkaan. Näin ollen keskuksen välitystä tarvitsevat vain Hallan ulkopuolelta tänne pyrkijät.

Puhelinvälittäjän kannalta lienee todella suuri helppous siirtyminen uudenaikaistettuun käytäntöön, mutta puhelimenkäyttäjää havaitsee siinä monesti varjopuoliakin. Mikä olikaan helpompaa kuin kysäistä keskukselta, oliko minulle soitettu, tai jotakin henkilöä hakiessa tiedustella, mistä päin asianomainen viimeksi on soittanut. Tällöin saattoi kyllä vastaukseksi tulla, että ei sitä nyt saa "kiinni", koska näkyi menneen juuri saunaan, tai muuta vastaavan laatuista, mutta siihen vanhaan hyvään aikaanhan kuului keskuksen velvollisuuksiin tietää, mitä paikkakunnalla tapahtuu tai on lähiaikoina tapahtumassa.

Keskusromantiikka paikallisine tietotoimistoineen on meilläkin siis siirtynyt historiaan. Nyt vain proosaalisesti pyöritämme numeron ja saamme vastauksen, jos saamme. Keskus ei siinä asiassa enää voi auttaa.

Kaksi eläkkeelle siirtynyttä, vanha 100-numeroinen puoliautomaattikeskus ja sen hoitajana parikymmentä vuotta toiminut rva Hulda Heikkilä.

Vilkasta kurssitoimintaa.

Hallassa on yhtiön toimesta kevätkaudella järjestetty kaksi naisten ruoanlaittokurssia, toinen päiväkurssina ja toinen iltakurssina. Kurssilaiset kokoonoutuivat kuusi kertaa patojen ja pannujen ääreen. Tyytyväisyys tuntui olleen yleinen herkkuwienerien, ihanekakkujen, paahtokiisselin ym. tuoksujen täyttäessä opetuskeittiön. Opettajana toimi talousopettaja Isa Jansson.

Hallan marttojen toimesta surrasivat yhtiön opetuskeittiössä viikon ajan ompelukoneet hallalaisten omamellassa itselleen uutta ja koreata kevätkaudeksi. Opetuskeittiön suuret tilat ovatkin olleet sopivat ompelutarkoitukseen pöytäpinta-alojen riittäessä jokaiselle. Kurssilaiset oli jaettu kahteen ryhmään, joista toinen kokoontui päivällä ja toinen illalla, ja ahkerasti käytettiin opettajana toimineen neiti Myyryläisen opetusta hyväksi.

Pääsiäisen jälkeen oli ohjelmassa nahkaplastikkakurssi. Nahan kanssa työskentely miellyttääkin kauniina kevätkuukautena ehkä enemmän kuin ruoanlaitto tai ompelutyö.

Vielä mainittakoon ensiapukurssi, jolla on tarkoitus oppia hoitamaan kodin piirissä sattuvia pikku tapaturmia.

Ilvesjahti Hallassa.

Kai Hämeen suuren susijahdin innoittamana meni teehuoneessammekin kerran jutunaihe metsästyksen. Tällöin kuulumme ostopäällikkö Andersénin sanaisesta arkusta tarinan, joka aprillipäivänä kerrottuna olisi mennyt hyvästä pilasta. Hän nimittäin väitti hyvin muistavansa, kuinka Hallan saarella kaadettiin ilves vuosisatamme alussa. Jotkut miehet olivat nähneet lautatarhalla tapulinpohjien välissä juoksentelevan ihmeellisen näköisen otuksen, jota tietenkin ryhdyttiin metsästämään. Työmaallahan ei luonnollisestiikaan kellään ollut tuliluikkua mukana, mutta silloinen lautatarhan hoitaja Mikkola kipaisi pian seläläisen kotoaan noutamassa.

Kalikoita heitellen ja kovaa meteliä pitäen eläin sitten ajettiin pyssynkantamalle, ja lautatarhanhoitaja sai tililleen sen kaatamisen. Tämä jahti ei tietysti venynyt niin pitkäksi kuin Hämeen suden kaatomatka eikä siinä käytetty apuna tekniikan viimeisiä saavutuksia, mutta eipä ollut eliöparalla kuitenkaan minikäänlaisia pelastumismahdollisuuksia, sillä ainoa pakotie oli meri, jonne se ei kuitenkaan halunnut lähteä.

Kaadettu eläin, joka todettiin ilvekseksi, vaikka jotkut sitä tiikeriksikin väittivät, oli sitten muutaman päivän lautatarhalla kaiken kansan nähtävänä ja ihmeteltävänä.

Kuinka ilves oli saarellemme päässyt, on vieläkin suuri arvoitus. Sillä ei ollut edes kaulapantaa, kuten muutamilla Hämeen susilla, koska kyseessä oli todella ilves eikä naapurin halliparka.

MERKKIPÄIVIÄ.

75-VUOTIAITA.

Entinen sahanhoitaja Antti Hartikainen 22. 3. 53. Hän on syntynyt Liperissä. V. 1933 hän tuli Hallan sahanhoitajaksi ja siirtyi eläkkeelle v. 1948.

Eläkeläinen Erik Kemppi 16. 5. 53. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1900 rakennusosastolle. Palveltuaan yhtiötä n. 28 vuotta hän siirtyi 1. 3. 1949 eläkkeelle.

Eläkeläinen Johan Henrik Paldan 6. 6. 53 Hän on syntynyt Puumalassa. Yhtiöön hän tuli ensimmäisen kerran v. 1902 selluloosatehtaalalle, missä miltei koko ajan olikin työssä. Yli 23 vuotta palveltuaan hän siirtyi eläkkeelle v. 1940.

60-VUOTIAITA.

Kirvesmies Ananias Suntio 5. 4. 53. Hän on syntynyt Vehkalahdella. V. 1925 hän tuli rakennusosastolle kirvesmieheksi ja työskentelee samalla osastolla edelleenkin.

Tukkityömies Kalle Löf 1. 5. 53. Hän on syntynyt Rantasalmella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1925 tukkityöosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

50-VUOTIAITA.

Tukinuittaja Elias Oksanen 1. 4. 53. Hän on syntynyt Hankasalmella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1928 tukkiosastolle. Palveltuaan jonkin aikaa myös selluloosatehtaalalla hän siirtyi sahalle tukinuittajaksi v. 1952.

Purunkuormaaja Emil Grön 4. 4. 53. Hän on syntynyt Sammatissa. V. 1937 hän tuli selluloosatehtaalalle, mistä v. 1941 siirtyi sahalle ja työskentelee siellä edelleenkin.

Sahuri Otto Ihalainen 9. 4. 53. Hän on syntynyt Kuopiossa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1951 sahuriksi, jona toimii edelleenkin.

Sekatyöläinen Helmi Hanski 16. 4. 53. Hän on syntynyt Suursaarella. Hallan höyläämölle hän tuli v. 1943 ja siirtyi sahalle v. 1951 työskennellen siellä edelleenkin.

Autonasentaja Rafael Olsen 16. 5. 53. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran jo v. 1918 auto-osastolle. Oltuaan pois muutamia vuosia hän tuli v. 1948 uudelleen auto-osastolle ja työskentelee siellä edelleenkin.

Kirjaaja Rauha Harju 17. 5. 53. Hän on syntynyt Viipurissa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1949 lautatarhalle ja työskentelee nykyään paikallismyynnissä.

Työnjohtaja Erkki Suntio 30. 5. 53. Hän on syntynyt Vehkalahdella. V. 1924 hän tuli rakennusosastolle kirvesmieheksi. Työnjohtajaksi höyläämölle hän siirtyi v. 1946 ja puusepäntehtaan työnjohtajaksi v. 1950.

Autonkuljettaja Taavetti Torvi 3. 6. 53. Hän on syntynyt Lemillä. V. 1945 hän tuli yhtiöön autonkuljettajaksi ja on samassa toimessa edelleenkin.

Tukkityömies Hugo Lintunen 7. 6. 53. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1925 tukkiosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

Vartija Johannes Nenonen 18. 6. 53. Hän on syntynyt Pieksämäellä. V. 1926 hän tuli Hallan sahalle, mistä v. 1948 siirtyi vartijaksi lautatarhalle.

SUNILAN TILA.

70-VUOTIAS.

Maatyömies Eemil Klinga 11. 3. 53. Hän on syntynyt Padasjoella, mistä muutti työhön Lahteen Lahden kartanoon ja sieltä Karhulan kartanoon. Vuodesta 1918 lähtien hän on ollut yhtiömme palveluksessa Sunilan tilalla.

50-VUOTIAS.

Karjanhoitaja Artturi Laakso 20. 3. 53. Hän on syntynyt Joutsassa ja antautui jo nuorena karjanhoitoalalle. Kotipitäjässään hän ennen karjanhoitokouluun menoaan hoiti karjaa kuusi vuotta samassa talossa. Suoritettuaan vuosina 1926—28 Mustialan 2-vuotisen karjanhoitokoulun hän toimi karjanhoitajana Tyrvään Kaunosten kartanossa yhden vuoden ja Ylöjärvellä Eerolan kartanossa 3 vuotta sekä Kuljun kartanon siitoskeskuskarjan hoitajana 10 vuotta, minkä jälkeen tuli yhtiömme palvelukseen Eerolan kartanon karjanhoitajaksi. Oltuaan siellä 7 vuotta hän siirtyi viime vuoden elokuun alusta Sunilan tilan karjanhoitajaksi.

Eemil Klinga.

Artturi Laakso.

Muuan Goethe-tutkija meni haastattelemaan Elsassissa asuvaa vanhaa eukkoa, joka oli tuntenut runoilijan lemmityn, Friederike von Brionin. Vanhus ker toi leppoisasti:

— Riekchen oli niin herttainen lapsi, kaikki hänestä pitivät...

— Entä Goethe? kyseli tutkija.

— Jaa, niin Goethe, pinnisteli vanhus muistiaan, — Goethe rakasti tyttöä niin. Luulimme aivan, että heistä tulee pari, mutta eräänä päivänä Goethe lähti tiehensä, eikä kukaan ole hänestä sen koommin kuulut.

Salon Valimon urheilukuulumisia.

Tehtaamme hiihtoa harrastava väki on ollut ahkerasti ladulla ja moni on viilettänyt yhteensä jopa satojakin kilometrejä. Edustettuina ovat olleet kaikki ikäluokat sekä kilpa- että harrastushiihdossa ja tietenkin on osallistuttu myös maaotteluun.

Tehtaamme urheilutoiminnan alkuunpanija, kaikkien hyvin tuntema kävelymestari Hj. Ruotsalainen on jättänyt ohjaketset nuorempien käsiin ja jäänyt muiden veteraanien tavoin sivusta seuraamaan heidän puuhailujaan. Hyvin tämä uusi toimikunta onkin puheenjohtajansa Pentti Suomisen johdolla toiminut. Kokouksia on pidetty ja pöytäkirjoihin merkitty monta pykälää urheilutoiminnan kehittämistä tehtaamme väen keskuudessa.

Urheilutoimikuntaamme kuuluvat puheenjohtaja Suomisen lisäksi sihteerinä Reino Luoto, rahastonhoitajana Arvo Jokinen ja kalustonhoitajana Gösta Backman sekä jäsenenä Matti Eskola ynnä naisten edustajana Ilmi Åkerfelt.

Tehtaamme hiihtokilpailut pidettiin lauantaina helmikuun 14 p:nä. Osanotto ei ollut niin runsas kuin toimikunta oli toivonut, mutta ehkäpä seuraavissa kilpailuissa saadaan enemmän väkeä mukaan. Tuloksia:

Yleinen sarja, matka 12 km: 1) Pauli Kallio 46.41. 2) Antti Laiho 47.50.

Yli 35-vuotiaat, matka 12 km: 1) Pentti Suominen 51.37. 2) Arvo Jokinen 56.14. 3) Vilho Heino 1.03.50.

Alle 20-vuotiaat, matka 8 km: 1) Antero Lumme 34.07. 2) Risto Lehto 37.37. 3) Pertti Salolainen 41.05.

Alle 18-vuotiaat, matka 4 km: 1) Raimo Tuominen 17.37. 2) Soini Leino 17.46. 3) Ossi Blomqvist 18.32.

Naiset, matka 4 km: 1) Ilmi Åkerfelt 21.07. 2) Paula Rask 21.50. 3) Ritva Kanervo 22.35. 4) Maila Kukavuori 23.12. 5) Eine Rantala 25.15. 6) Raila Koivu 26.58.

Harrastushiihtoa on suoritettu koko talven aikana neljällä eri reitillä. Niiden päätekohtissa oli pönttö, joihin kertyi paljon nimiä ja tunnuksia. Vaikka talvi oli pitkä, ei hiihtokeli ollut jatkuvasti hyvä. Hiihtoon osallistuneista pääsivät palkintolomalle Eerikkilään arvonnän perusteella Pauli Kallio, Antti Laiho ja Aimo Koski. Paremmuusjärjestys muodostui seuraavaksi:

Miehet: 1) Arvo Bang 696 km. 2) Antti Suominen 625. 3) Pentti Suominen 509. 4) Aimo Koski 438. 5) Pauli Kallio 365. 6) Risto Lehto 355. 7) Pertti Salolainen 240. 8) Raimo Tuominen 155. 9) Antti Korelin 105. 10) Antero Lumme 100.

Urheilutoimikunnan jäsen Arvo Jokinen perheineen "pöntöllä".

Naiset: 1) Ilmi Åkerfelt 358 km. 2) Maija Pusa 191. 3) Kyllikki Karanen 105. 4) Ritva Kanervo 89. 5) Raila Koivu 75.

Ensimmäisen kerran osallistuivat harrastushiihtoon myös työssä olevien perheenjäsenet, joista eniten hiihtivät seuraavat:

Vaimot: 1) Ilona Suominen 231 km. 2) Eila Laiho 12. 3) Raila Ora 6.

Tytöt: 1) Sirkka Jokinen 30 km. 2) Ritva Bang 18.

Pojat: 1) Kari Suominen 179 km. 2) Risto Tuominen 90.

Harrastuskävely aloitetaan piakkoin ja myös harrastusuinti tulee kuulumaan tämän vuoden ohjelmaan. Kaikki siis mukaan reippaan harrastusurheilun pariin!

50-VUOTIAS.

50 vuoden iän saavuttaa 12.6.53 konekaavaaja ja valaja Emil Jeremias Heinonen. Hän on syntynyt Kiikalassa ja tullut tehtaamme palvelukseen 12.12.1942.

SALON VALIMO

TOIMITUKSEN TUOLILTA

Lehdessämme on silloin tällöin julkaistu kirjoituksia, joissa vanhat ruukkilaiset ovat muistelleet vuosikymmenien takaisia asioita ja tapahtumia sekä silloista elämää. Eräissä tapauksissa muistitieto on ulottunut melkein tehtaitten perustamisaikoihin saakka. Tällä tavoin on voitu tallettaa muistin varassa elävää lähdeaineistoa, tuollaista tuoretta historiatietoa, joka tekee menneet ajat meille eläväksi, ikään kuin itse saisimme niihin henkilökohtaisen kosketuksen. Kun vanha polvi vähitellen siirtyy tuonen tuville, vie se tietonsa ja sanaisen arkkunsa mennessään, ja jäljelle jää vain se, mikä tuli muistiin merkittyä, ja joitakin hämäreitä sen tarinoista nuorempien ihmisten muistiin jääneitä rippeitä. Silloin jälkipolvi on kiitollinen jokaisesta talletetusta muistitiedosta.

Meille on tuottanut iloa, että nämä vanhojen ruukkilaiden tarinoinnit ovat herättäneet vastakaikua lukijoittemme, niin vanhojen kuin nuorten, keskuudessa. Näiden kirjoitusten avulla on voitu luoda ikään kuin näkyviä siteitä menneisyyden ja nykyisyyden välille, ja tehtaittemme sekä tehdasyhdyskuntamme kehityksen kokonaiskuva on selventynyt.

Olemme useaan kertaan tällä toimituksen palstalla kirjoittaneet kotiseututyöstä, jonka tehtäviin kuuluu monen muun tärkeän työn ohella juuri niiden lähteiden tallettaminen, joiden avulla voimme luoda oikean ja elävän kuvan menneisyydestä. Puhumme siitä tälläkin kertaa. Hyvään asiaan kannattaa palata aina uudestaan. Tällä kertaa teemme sen erityisesti siitä syystä, että paikkakunnan kotiseututyö on saamassa yhä selvemmät suuntaviivat ja toimintamuodot.

Tuskin monikaan kuusaalainen tietää, että paikkakunnalla on pieni kotiseutumuseo. Kunta päätti perustaa sellaisen jo v. 1932. Esineitä alettiin kerätä ja kolme vuotta myöhemmin kokoelma voitiin järjestää museon tapaan erääseen huoneeseen kunnantalon alakertaan. Sittenkin tämä museohuone jouduttiin luovuttamaan toisiin tarkoituksiin ja museoesineet täytyi varastoida keskuskansakoulun kellariin.

Tämän pienen kokoelman ympärillä herännyt harrastus on sopivan huoneistotilan puutteessa päässyt sitten torkahtamaan, kuten usein on hyvien harrastusten laita. Museotoimikunta on kyllä ollut edelleen olemassa, mutta koska museota on täytynyt pitää naftaliinissa, on toiminta jäänyt vähäiseksi. Nytkin on toimikunnasta tehty kotiseutu- ja museolautakunta, ja sen ohjelma on laajennettu käsittämään koko kotiseututyön. Tämä on katsottu tarpeelliseksi, koska Kuusankoskella ei ole kotiseutuyhdistystä, joka huolehtisi sellaisista asioista.

Kuluvan kesän aikana lautakunnan toimesta järjestetään kotiseutuaiheinen kirjoituskilpailu, jonka toivoisimme kiinnostavan vanhaa kuusaalaispolvea. Kirjoituksen tulee kosketella paikkakuntaa vuosisa-

dan vaihteen tienoilla tai jos kilpailuun osallistujan muisti ulottuu aina viime vuosisadan lopulle saakka, on sellainen muistitieto vieläkin tervetullempi. Tarkoitus ei ole tietenkään kirjoittaa mitään romaania, vaan yksinkertaisella ja havainnollisella tavalla sekä totuudenmukaisesti kertoa silloisista paikkakunnan oloista ja elämästä. Kuvaus voidaan rajoittaa myös johonkin määrättyyn aiheeseen, esimerkiksi tehtaan piiriin, jonkun työn selostamiseen, tapojen kuvaamiseen jne. Koska monelle vanhukselle saattaa kirjoituksen laatiminen tuottaa vaikeuksia, voi hän kertoa kuvauksensa jollekin nuoremmalle, joka kirjoittaa sen muistiin. Kotiseutu- ja museolautakunnalle osoitetut kilpakirjoitukset voidaan jättää toimitukseemme. Kilpailuaika päättyy elokuun loppuun mennessä. Parhaat tullaan palkitsemaan. Tällä tavoin toivotaan saatavan talteen paljon uutta aineistoa ja samalla löytynee sellaisia haastateltavia, joilta saadaan kirjoituksen lisäksi tottuneen muistitiedon kerääjän avulla paljon arvokasta lähdeaineistoa.

Kirjoituskilpailun ohella julistetaan myös vanhojen valokuvien keräyskilpailu. Lehdessämme on silloin tällöin julkaistu vuosikymmenien takaisia valokuvia, mutta läheskään kaikki kuvat eivät ole tulleet vielä esiin kätkeistään. Useimmat näistä vanhoista kuvista ovat henkilökuvia. Tehtaan jonkun osaston väki on ryhmittynyt tehtaan tiiliseinää vasten ja tullut siinä ikuistetuksi. Näillä kuvilla on tietysti oma arvonsa, varsinkin kun niihin liittyy selittävä teksti. Vielä tervetulleempia ovat kuitenkin sellaiset kuvat, jotka esittävät tehtaita sekä ulkoa että sisältä, rakennuksia, seudun maisemallisia piirteitä, ajoneuvoja, työtapoja ja muuta sen kaltaista vuosikymmenien takaisilta ajoilta. Valokuvaus on ennen aikaan ollut monin verroin harvinaisempaa kuin nykyisin, ja lisäksi vanhat valokuvat ovat useissa tapauksissa aikojen kuluessa hävinneet. Siksi olisi nyt saatava talteen kaikki mahdollinen valokuva-aineisto. Kuvien omistajien ei tarvitse niitä luovuttaa museon kokoelmiin, mikäli eivät itse halua tällaista lahjoitusta suorittaa. Ne valokuvataan uudelleen ja annetaan takaisin omistajilleen. Parhaista kuvista jaetaan palkintoja.

Syksyllä järjestetään sitten kotiseutuilta, jossa jaetaan palkinnot, haastatellaan kirjoituskilpailun osanottajia, katsellaan vanhaa Kuusaata esittävää rainaa ja koetetaan luoda tuollainen lämmin kuusaalais-tunnelma, jollaisen aikaansaamiseksi täällä on olemassa mitä parhaat edellytykset, mutta joka on tahaton jäää syntymättä nykyaikaisen kiireen ja kaikenlaisen turhanpäiväisen touhun keskellä.

Hyvät lukijamme. Kevättervehdyksemme on tällainen kotiseutuhenkkinen. Toivottavasti se tavoittaa kohteensa.

T u o m o.

Lunta ja aurinkoa

Päättynyt talvi oli lumipyryjen, kinosten ja valkeina hohtavien hankien talvi. Lumenluojilla, auroilla ja muilla koneellisilla lumenpoistolaitteilla oli paljon työtä. Yläkuvassa lumiaura porhaltamassa Saksanaholla. Samoilta tienoin ovat muutkin kuvamme. Kuusaalaiset tuntevat varmaan nämä näkymät esittelyttäkin.

